

— Συμφωνῶ, μοῦ ἀπαντᾷ ὁ Σοῦτσος, ὅτι ὅλα εἶναι καλὰ ὅσα λέγεις· ἀλλ' εἶμαι στρατιωτικός καὶ χρεωστῶ τυφλὴν ὑποταγὴν εἰς τὸν βασιλέα. Μίαν ζωὴν ἔχω· ΟΤΑΝ Ὁ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΕΙΠῃ Ν' ΑΠΟΘΑΝΩ Θ' ΑΠΟΘΑΝΩ· δὲν εἰμπορῶ λοιπὸν νὰ τὸν ἐγκαταλείψω.

"Αν αὐτὰ μᾶς φαίνονται λόγια φουσκωμένα σήμερα, δὲν πιστεύω νὰ φταίῃ ἐκεῖνος ποῦ τὰ ξεστομίζει. "Αν τὸ θᾶμα εἶναι σπάνιο σήμερα, τάχα τὸ θᾶμα φταίει ἢ ἐμεῖς ποῦ χάσαμε τὴν πίστη;

Τὸ ἴδιο θὰ εἶχα νὰ εἰπῶ ἓνα πρὸς ἓνα καὶ γιὰ ὅλα τ' ἄλλα πρόσωπα τοῦ ἔργου. Τὰ λόγια ποῦ λένε καὶ τὰ καμώματα ποῦ κάνουνε, εἶναι χυμένα σὲς ἱστορικὲς σελίδες τῆς ἐποχῆς. "Εἶται ὥραϊα, μεγαλόπρεπα, ἀρμονικά, ἐλληνικά. Δὲ ρωτᾷ ἂν ἦταν διαμάντια ἢ γυαλιά· φτάνει ποῦ ἡ ἀκαρδὴ καὶ ἄψυχὴ ἐποχὴ ποῦ τὴν κληρονόμησε—ἡ ἐποχὴ μας λέω—τὰ κάνει νὰ φαίνονται διαμάντια. "Ο κ. Βῶκος δὲν ἔκαμε ἄλλο παρὰ νὰ τὰ συνάξῃ καὶ νὰ τ' ἀνεβάσῃ στὴ σκηνὴ μὲ τέχνη καὶ μέτρο ζηλευτό. Τώρα εἶνε πιθανὸν συνάξοντάς τα νὰ ἔδειξε περισσότερη ἀγάπη καὶ θαυμασμὸ ἀπ' ὅ,τι ἔπρεπε. Εἶναι ἀκόμη πιθανὸν ἡ τέχνη καὶ τὸ μέτρο του νὰ μὴν ἀρέσουν σὶν κανένα. Μπορεῖ τὸ ἔργο νὰ εἶχε καὶ ἄλλη φυσιογνωμία, περισσότερη καλλιτεχνικὴ ψυχὴ. Σ' αὐτὰ ἐγὼ δὲν ἀνακατεύομαι, οὔτε κάνω τὸν κριτικόν. Νὰ ὁ φίλος μου Ξενόπουλος καὶ τόσοι ἄλλοι. "Εγὼ ἠθέλησα ἀπλῶς νὰ μιλήσω γιὰ τὰ λόγια τοῦ ἔργου· νὰ συστήσω πῶς χρειάζεται κάποιο χαλινάρι στὴ φρονημάδα μας. Γιατὶ μὲ τὸ δρόμο ποῦ πῆρε μὲ τρομάζει σὶ ἀλήθεια. Εἶναι φόβος νὰ καταστήσουμε μουγγοί. Νὰ γράφουμε τὰ χεῖλη μας γιὰ νὰ μὴν εἰποῦμε παλάβρες· νὰ ξεσχίσουμε καὶ τὶς ἱστορικὲς σελίδες γιὰ νὰ μὴ φανοῦμε ταρταρίνοι. "Ετσι ἔ!

Τὰ κακόμοιρα τὰ λόγια! ἀρχίζω νὰ τὰ λυποῦμαι. Εἶναι, βλέπετε, βοτάνι τοῦ τόπου μας· πῶς νὰ τοὺς ἀρνηθοῦμε ὅλως διόλου τὴ ζωὴ; "Οχι· ἄς τ' ἀφίνουμε νὰ φυτρώνουν, φτάνει νὰ φυτρώνουν μεστὰ, ὥραϊα καὶ πρὸ πάντων ἀληθινά.

Τάχα ἡ βουβαμάρα δὲ μᾶς φέρνει ἴσα στὸ θάνατο;

Α. ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑΣ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΞΕΝΙΤΕΜΕΝΟΥ

Α'.

Ξενούπολη, 29—9—05

"Αγαπημένη μου ἀδερφή,

"Εσύ, ποῦ εἶσαι ποιητὴς μεγαλήτερος ἀπὸ μένα καὶ ἀπὸ πολλοὺς ποῦ ἀπόχτησαν τὸνομα μόνο καὶ μόνο γιατί ἀγωνιστήκανε νὰ δείξουν τὴ χάρη, ἐσύ, ποῦ ἡ ψυχὴ σου εἶναι πηγὴ ἀστείρευτῆς ἀγάπης, καὶ δυὸ μῆνες μ' ἔλουνες τώρα μὲ τὰ δάανάτ' ἡς νερό, ἐσύ, ποῦ ἔμαθες ἀπὸ ἄλλη μεγαλήτερή μας Πουήτρα τὸ βαθὺ μυστικὸ ποῦ μαγεύει ψυχὰς καὶ συνεπαίρνει καρδιὰς, — σὲ ποῖον ἄλλον παρὰ σ' ἐσένα;

"Εχω πολλὰ καὶ πολυσήμαντα νὰ σοῦ πῶ ἔσένα, ἀγάπη μου. Πολλὰ, ποῦ μοῦ τὰ ῥόπηξες μὲ τὰ σιωπηλά σου τὰ μάτια, μὲ τὴ συμπονίαν σου ἐκείνη τὴν τρυφερή, τὴν ἀμίλητη, ποῦ μὲ προσκαλοῦσε νὰ γυρῶ καὶ νὰ βρῶ γλυκὸ καταφύγιο μέσα στὴν παρηγορητικὴν ψυχὴ σου. Μὰ ἡ ὥρα τους δὲν ἦρθε ἀκόμα. "Ισως θᾶρθῃ, διὰν πάλε διψᾶσω καὶ κατέβω ἐκεῖ στὰ λιόλουστὰ σου λιμέρια νὰ ξαναπῶ ἀπὸ τὰ δάανάτ' σου νερό. "Αλλὰ θὰ σοῦ πῶ τώρα, πρὶν κορινιώτερα, πρὶν χαροῦμενα, καὶ πρὶν ταιριαζόμενα, ὅτι ἀπὸ τέτοιο ἀξέχαστο συναπάντημα.

"Ἦρθα σὴν ἀγκαλιά σας κατόπι ἀπὸ σαράντα χρόνων πλανέματα, μὲ βαρειά, μὲ καρβοσοσμένη ψυχὴ. Δὲ λογαριάζω τὶς λίγες μέρες ποῦ σ' εἶχα ἀνταμῶσει τυφοῦλα, εἴκοσι χρόνια κ' ἐδῶ. Δὲν εἶταν ὥρα τότες νὰ γνωριστοῦμε καθὼς γνωρίστηκαμε τώρα, ἐγὼ σὶν κατώφλι τῶ γερατιῶνε, ἐσύ σὶν κατὰμεσα τῆς ἀχτινοβόλας ζωῆς σου. Μικροῦλα τριῶν τεσσάρων χρόνων σὲ γνωρίζω, κ' εἶται σ' εἶχα μὲς σὴν καρδιά μου ὅλη μου τὴ ζωὴ. Ντροπαλοῦταικη, συμμαζεμένη, δολόγηκη. "Ενα κλωνι δ,τι βγήκε. Τέτοια εἴδονται τότες. "Ἦρθα τώρα καὶ σὲ βρήκα δέντρο πολὺκλωνο καὶ μυριόφυλλο. Κάθησα ἀποσταμένος σὶν ἴσκιό σου, καὶ ξανάζησα. Τὴ ναυαγμένην ψυχὴ μου τὴν πῆρες ἐσύ, θεϊνὰ μου Ναυσικά, καὶ μὲ χίλια χαδεντικά φανερώματα τῆς βαθείας συμπονίας σου, τὴν ἐμέρωσες, τὴ γλύκανες, τὴ θεράπευες.

Κοίταξα τότες γύρω μου, καὶ τὴν ἀκουσα πάλε τῆς πατρίδας τὴ μελωδία. "Όλα μοῦ χαμογέλασαν καὶ μοῦ γλυκολαλοῦσαν. "Όση λησμονησιὰ φαίνονταν πῶς τοὺς εἶχα τόσα καὶ τόσα χρόνια, ἄλλη τόση ἀγάπη καὶ καλοτυχία μοῦ χαρίζανε. Σὲ κάθε μου πάτημα λὲς κ' ἔβγαζαν ὡς κ' οἱ πέτρες, ὡς καὶ τὸ χῶμα, ὡς καὶ τὰ λιοκαμμένα τὰ ξεράγκαθα, τὸ γλυκότερο ἄρωμά τους γιὰ νὰ μὲ βαλσαμώνουν. Ἀντὶς νὰ μὲ πληρώνουν καὶ νὰ μὲ βασανίζουν, ποῦ τοὺς ἔγινε ξένος.

"Αγάπη, ἀτέλειωτὴ ἀγάπη παντοῦ. Στῆς μάνας τὴ γαλήνια τὴν ὄψη, σὶν ἀγαπημένων τὰ σύμποινα λόγια, σὶν πενθῶν τάλαιφρὸ τᾶναστέναγμα, στοῦ ἡμερον ἀκρογιαλιοῦ τὸ μουρμουρητό, σὶν βουνῶν τὶς μεθυστικὲς μυρουδιὰς, στοῦ τζιτζικα τὴ φωνὴ τὴν πατηγνυρική, σὶς τρουζαλλίδας τὸ νυχτερινὸ τὸ παράπονο, παντοῦ ἀπέραντὴ ἀγάπη καὶ ἀπέραντὴ γλύκα.

"Απέραντὴ ἀγάπη καὶ γλύκα καὶ σὴν ἄλλη μουσική τὴ θεϊκὴ καὶ τὴν ἱερή, σὶν γλώσσα τοῦ χωριοῦ τὴν ἀθάνατη. τὴν ψυχογιάτρουνα καὶ τὴ ζωοδότρια, ποῦ ἀπὸ τὰ σπλάχνα τῆς βγαίνουν τὰ μεγαλήτερα μνημεῖα τῆς μεγαλήτερας τέχνης, καὶ ποῦ ἔτρεχαν, ὅλο ἔτρεχαν τὰ ροσγά τῆς λόγια τρυφῶν μου, καὶ ἀπὸ τῆς βρυσοῦλας τὸ νερό πρὶν κρουσταλλίνα, καὶ ἀπὸ τοῦ μιλῆ τὸ χάδεμα πρὶν δροσάτι.

"Προχουμουν κάποτε νὰ ξαποστάσω σὶν ἱσκιερό ξοχικό σου, ὥρα ποῦ ἔφλεγε τὸ λιπτόρι, κ' ἐντοιωθῆ ἄξερνα ἀραχνοῦφατο τοῦλι νᾶπλῶνεται σὶν πρὶν σωπό μου ἀπὸ χέρι ἀθώρητο. "Ανοίγα τὰ μάτια μου τότες καὶ σὲ θεωροῦσα. "Ενα χαμόγελο, καὶ ἀποκοιμόμουν σὶν παιδί ποῦ ἀμαρτία δὲ γνώρισε. Τὶ νὰ γίνονταν ἢ Σ υ ν ε ἰ δ η σ ἢ ἐκείνη τὴν ὥρα; "Εσύ τὴν κατὰστρεφες, τὴ σκοτεινὴ καὶ τὴ μαύρη, μὲ τὸ φῶς τῆς ἀγάπης σου.

Μὲ τέτοια θεῖα μάγια ξαναγεννημέν' ἡ ψυχὴ μου γυρίζει πάλε σὴν ξενιτιά. Τὶ τὴν προσμένει ἐκεῖ, σὲ πόσες παλαιότερες θὰ ξαναβῇ ὡς μὲ τὸ τέλος, ἴσως δυνηθῶ καὶ σοῦ τὰ ἱστορήσω μὰ μέρα. Σήμερα ἄλλα, κ' ἴσως πρὶν καλόδεχτα ἔχω νὰ σοῦ ἱστορήσω. Τὸ πῶς ἦρθα ὡς ἐδῶ ἀπὸ τὴν ὥρα ποῦ σἀποχαιρέτησα. Θὰ πῆς πῶς δυὸ λόγια, καὶ περιγράφεται τέτοιο πρᾶμα. "Απὸ βαπόρι σὲ βαπόρι, καὶ ξανάπεσα πάλε σὶν ξένα. Εἶναι ὅμως ἓνα δυὸ περιστατικά ποῦ μοῦ τῶκαμαν αὐτὸ τὸ ταξίδι τοῦ γυρισμοῦ μου πολῦτιμο, καὶ αὐτὰ ἴσα ἴσα θέλω νὰ σοῦ περιγράψω.

ΕΛΑ ΝΑ ΠΑΜΕ ΣΤΟ ΓΙΑΛΟ

(Ἡ ἀρχὴ τοῦ σὶν 161 φύλλο)

Δ'.

Καὶ τῆς μαννούλας μου τώρα ἡ ζωὴ βασιλεύει μέρα μὲ τὴν ἡμέρα. "Εξούσαμε πάντα πολυθασανιμένα μέσα σὶν σπῖτι, ἀμίλητα τὸ περισσότερο, μὰ καὶ σὶν μιλούσαμε, λιγοστὰ τὰ λόγια μας, καὶ ὁ πατέρας ἦταν πάντα βαρὺς καὶ μυστικός. "Ἦταν ἓνας ἡσυχίος γιὰ μᾶς, καὶ ὥσπου πῶς τὸν λατρεύαμε, πῶς τὸν φοβόμαστε ἀγαπώντας τον!

— Καμήνη, τί ἔχει ἡ μαννούλα, μοῦ εἶπε μὰ μέρα ἡ ἀδερφή, τί ἔχει κιόλο κλαίει;

— Δὲν ξέρω, στὰ μάτια μου... δὲν ξέρω...

— Μὰ κ' ὁ πατέρας ὅλο τὴ μαλώνει;..

— Νὲ σὲ χαρῶ δὲν ξέρω...

Κ' ὕστερα μοῦ εἶπε σὶν σκέφτηκε γιὰ λίγο.

— Μὰ καὶ σὺ τί ἔχεις; Κάτι μοῦ κρύβεις κακό... "Ελα πὲς το μοῦ γιατί... ξέρεις... "Ελα πὲς

μου...

Περνοῦσε ἀπὸ τὴν κάμαρα ἡ μητέρα πηγαίνοντας σὴν τραπεζαρία. Στάθηκε ἀκούοντας τὴν ἀδερφοῦλα μου, μὰς κοίταξε, καὶ εἶπε:

— Τί σὲ ρωτᾷ, Θεανῶ;

— Κάτι γιὰ... γιὰ κάτι... Καὶ κατέβηκα τὰ μάτια σὶν πάτωμα.

— Γιὰ τί;..

— Νὰ γιὰ σὲς... γιὰ τὸν πατέρα... ξέρω καὶ γώ...

"Ἡ μητέρα ἐκούνησε τὸ κεφάλι· ὕστερα ξανάπε:

— Καλὰ... καὶ σὺ τί τῆς λὲς;..

— Τί νὰ τῆς εἰπῶ;..

— Γιὰ ὅ,τι ξέρεις...

— Καὶ τί νὰ ξέρω;.. εἶπα κοιτάζοντάς τη μὲ φόβο, ἐρωτηματικά στὰ μάτια, σὰ νὰ μάντευα ὅτι κατέχει πῶς ἐγὼ κάτι θὰ ξέρω, δὲν ἦταν ἄλλοιως παρὰ κάτι νὰ ξέρω...

— Μητερούλα, καλὴ μου μητερούλα, εἶπα μὲ νάχα καὶ πιάνοντάς της τὸ χεῖρ τῆς τὸ καταφίλωνα, καὶ τὰ δάκρυά μου τὸ βρέχανε.

— Σῶπα τώρα, μοῦ εἶπε, σῶπα. Αἶ, καὶ τί ἔχεις; "Ο θεὸς θὰ τὰ φέρῃ δεξιά... θὰ γείνη καλὰ κ' ὁ πατέρας σου... καὶ δὲ θὰ ζοῦμε εἴτσι...

— Μητέρα! ἐκλαίει τ' ἀδερφί μου.

— Μαννούλα μου, εἰλεγα γώ, μὰ τί ἔχει ὁ πατέρας; Εἶνε ἄρρωστος;

— "Ελάτε τώρα νὰ κάτσετε ἡσυχὰ, κακόμοιρα παιδιὰ, καὶ νὰ κάμειτε τὴν προσευκὴ σας σὴν Παναγιά, νὰ μᾶς δώσει τὴν ὑγείαν...

Δὲν ἀποτέλειωσε ποῦ ἀκούσαμε σὴν σάλα τὴ φωνὴ τοῦ πατέρα, κ' ὕστερα τὸ γέλοιο τοῦ ἐπράνταξε τὸ σπῖτι. "Ἡ μητέρα μισάνοιξε τὴν πόρτα τῆς κάμαρας ν' ἀκουμαστῇ. Γελοῦσε πάντα, καὶ φώναζε:

— Γιάννη, καλῶς μᾶς ἦρθες, παιδάκι, ποῦ σὲ γέννησα μέσα στὴ θάλασσα! "Ετσι σὲ γέννησα! Χά! χά! "Ὑστερα ἀκούσαμε τὴ φωνὴ τοῦ Γιάννη ποῦ ρώταγε ποῦ εἴμαστε, καὶ ὁ πατέρας γελώντας πάντα, τοῦ ἀποκρίθηκε πῶς εἴμαστε μέσα, καὶ κάνουμε τὴν προσευκὴ μας. "Ἡ μαννούλα χλώμιασε ἀκούοντας εἴτσι.—Τί, εἶπε, μᾶς μάντεψε πῶς θὰ κάναμε τὴν προσευκὴ μας;

— Γιάννη, καλὸ μου παληκάρι, τοῦ λεγε, ἐποῦτα σου τὰ λουλούδια τὰ πᾶς τῆς Θεανῶς, δέλιε, καὶ τὰ κοψες γιὰ αὐτὴ; "Εσύ, τὸ παληκάρι τὸ ἐλεύτερο, ὁ ναύτης ποῦ δὲ γνώρισε παρὰ τὴ θάλασσα γιὰ μάννα... ποῦ θέφεσαι σὶν ἄφρο τῆς... γιὰ νᾶκούσῃ Γιάννη, καὶ τὸ τραγοῦδι σου, ἂν τὸ τραγοῦδι σου... Πότε, Γιάννη, θὰ ρμενίσῃς καὶ σὺ;

Τὸ εἶναι, ποῦ σὰ σταναχωρέθηκα κ' ἐφυγα ἀπὸ τῆ Σμύρνης, ποῦ δὲ μ' ἀφήσανε νὰ μιλῶ ἀπὸ, γιατί ἔχουν ἐκεῖ αὐτιά κ' οἱ τοῖχοι, καὶ κατέβηκα στὴν Ἀθήνα, ποῦ μπορεῖς νὰ τῇ φωνάζης ὅσο θές τὴν ἀλήθεια, μὰ δὲν τυχαίνει πάντα νᾶχουν οἱ ἄλλοι αὐτιά,—ὁ φίλος μου ὁ Ταγκόπουλος, ὁ μεγάλος αὐτὸς παληκαρὸς τῆς πένης καὶ πρόμαχος τῆς Ἰδέας, μοῦ εἶχε διαλεγμένο ἀψηλὸ ἀψηλὸ κατοίκημα, γιὰ νὰ μπορῶ νὰ κοιτάζω ἀπὸ κεῖ τὴν Ἀ κ ρ ὀ π ο λ η. Ποῖν ἀκόμα μὲ καλογνωρίσῃ μὲ μάντεψε ὁ φίλος, γιατί, μὴ θαρροῖς, ἔχει καὶ αὐτὸς ψυχὴ ἀπὸ κείνες ποῦ β λ έ π ο υ ν.

Τὸ πιστεύεις; Κάθε στιγμή καὶ κάθε ὥρα ποῦ βρισκόμουν ὁρθὸς μὲς στὸ τριπάτο ἐκεῖνο φώλιασμα, καὶ ποῦ ὁ ἀλύπητος ἥλιος δὲ μ' ἄφινε νὰ βγῶ στεφανωμένος μὲ τῆς φαντασίας στεφάνι, νάκολοιθῶ τῆς φαντασίας Παναθηναϊκῆ συνοδεία, καὶ νᾶνεβῶ, νὰ γονατίσω καὶ νὰ λατρεύω τῆς φαντασίας μὲν Ἀθηνᾶ,—πήγαινα καὶ ἀκουμποῦσα στὸν ἐξώστη μου, καὶ δίχως μιλιά, δίχως μῆτε νεῦρο μου νὰ σαλεύῃ, θάωρα, ὅλο θάωρα. Ἐλεγε καὶ ὁ ἀθάνατος Παρθενώνας εἶχε ἀπλωμένα οὐράνια φτερά, καὶ ζύγασε ἀνάλαφρος μέσα στὸν καταδιάφανο ἐκεῖνο αἰθέρα. Ἐλεγε καὶ εἶταν ἀνοικμένη ἡ λαμπρότερη σελίδα τῆς ἱστορίας τοῦ ἀνθρώπινου μεγαλείου, νὰ τῇ διαβάσῃ ὁ κόσμος καὶ νὰ λατρεύῃ. Εἶταν παρὰ πολλὴ ἡ λάμψη τῆς, καὶ παρὰ πολὺν τὸ ὕψος τῆς γιὰ νὰ τῇ διαβάσῃ. Στεκόμουν μόνον καὶ λάτρευα. Μόλις μόλις μπόρεσα μὲ ἰά λέξη νὰ βγάλω, — Γ α λ ή ν η. Τῇ γαλήνῃ ἐκεῖνῃ τῆς Ὑπεράτης Ὀμορφίας, τῆς ὑπέροχης ἀλήθειας. Κι ὅσο συλλογιόμουν, ἀγαπητή μου, πῶς στάθηκε αὐτὴ ἡ γαλήνῃ ἀνώτερη, δηλαδή δυνατοτέρα ἀπὸ τίς πρὸ φοβερὲς ἐθνικὲς μας φουρτούνες, ἀφοῦ πολλὰς τὸν πέρασαν καὶ ξεχάστηκαν, καὶ ἐκεῖνῃ ἀκόμα ὁ π ὶ ὁ ρ χ ε ι, ἄλλο ὄνομα νὰ τῆς βρῶ δὲν μποροῦσα παρὰ Θ ε ὅ τ η τ α. Στεκόμουν λοιπὸν ἀμήλητος καὶ ἀσάλευτος πάντα, καὶ λάτρευα τὴ Θ ε ὅ τ η τ α.

Εἶταν πρὸ βράδυ σὰν ἦρθε ὁ Ταγκόπουλος, γιὰ νὰ βοῦμε περίπατο. Βγήκαμε, καὶ περνούσαμε ἀπὸ τὸ Σύνταγμα, κόσμο γιομάτο τότε, νὰ πᾶμε κατὰ τίς Στῆλες.

— Νά τονά! Φωνάζει ἄξαφνα ἑξαλλος ὁ Ταγκόπουλος.

Εἶταν Ἐ κ ε ἷ ν ο ς. Εἶταν ἐκεῖνος ποῦ καὶ βλέπει καὶ λαλεῖ καὶ ψάλλει καὶ τραγουδᾷ καὶ σὲ λ ι ὠ ν ε ι (ὁ Ψυχάρης τὸ εἶπε αὐτὸ) μὲ τὴν ἀκατανόητὴν του ψυχὴ, εἶταν ὁ ἀκριβὸς μου ὁ «Κωστάκης» ὁ Πα-

λαμᾶς. Ὁ μεγάλος ἐρημνέας τοῦ παλιοῦ Παρθενώ-
να, ὁ νέος μας ὁ ποιητικὸς Παρθενώνας, ποῦ τὰ θεῖκά του φτερούγια ὕψος δὲν ξέρουνε μῆτε βάθος, ἐπειδὴ φτερουγίζουν αὐτὰ παντοῦ.

Διαβάζοντας τοῦ Παλαμᾶ ἓνα ποίημα, ἡ καὶ μόνον τὸ πλατὺ ὄνομά του, φαντάζεσαι ἄξαφνα κα-
νένα μεγαλοκάματο γίγαντα. Κι ὅμως εἶναι ζουμ-
πουλάκι μόνον ὁ νόστιμος, ὁ μικρός, ὁ χαριτωμέ-
νος μου ὁ Κωστάκης.

Ἐπρεπε νὰ τὸ βλέπῃς τὸ χρυσὸ προσώπκι του
ὅταν ὁ Ταγκόπουλος τοῦ εἶπε ποιὸς εἶμουν. Ἀχτινο-
βόλῃς σὰν τὸν πρὸ λαμπρότερο στίχο του. Ἐμεινε
ἄφωνος μὲς στιγμῇ. Μὰ ἔλεγε, τί δὲν ἔλεγε ἡ χαρού-
μενη ὄψη του!

Εἶπαν πῶς εἶναι ἡσυχος ὁ Παλαμᾶς καὶ σιωπη-
λός. Ἐγὼ τότε βρήκα ὁμιλητικὸ, καὶ μάλιστα μελω-
δικὸ ἴσα μὲ τὰ ἔργα του. Ἐτρεχαν καὶ κατακυλού-
σαν ποτάμι τὰ χρυσὰ, τὰ ὀνειριασμένα, καὶ συνάμα
τὰ κριτικὰ λόγια του ὄρες καὶ ὄρες, καὶ ἐκεῖνῃ τῇ βρα-
δυνῇ κοντὰ στὶς Κολόννες, καὶ τὴν ἄλλην, στὸ λαμπρὸ
περιβόλι τῆς Κηβισσῆς, ποῦ τόσο δημοφιλὴ τὴν περι-
γραφε, καθὼς θὰ εἶδες, ὁ «Δῆμος Νησιώτης».

Ποτὲς ἡ ψυχὴ μου δὲν ἦπτε τόση—ἂ γ ἄ π η νὰ
πῶ δὲν μπορῶ, ἀφοῦ ἔχω τὴ δική σου ἀγάπη— μὴ
ἂ λ ή θ ε ι α μαζὶ καὶ ὁ μ ο ρ φ ι ἂ.

— Νὰ σοῦ γράψω τὸ τί ἔλεγε, εἶπες; Τὸ ἴδιο
σὰ νὰ ζητᾷς νὰ στρεφογυρίσῃς ὁ νοῦς μου μέσα στῆς
φαντασίας τῶστέρι, νὰ βουτήξῃ μὲς στῆς ψυχῆς τίς
φουρτούνες, νὰ πάρῃ ἀπ' ἄκρῃ σ' ἄκρῃ τὴν ἱστορία,
καὶ νὰ γυρίξῃ μ' ἀχτίδας γοργάδα μὲ τὸνα, μὲ τῆλο
σημάδι τῆς, νὰ κρίνῃ μ' ἀλάθευτῃ ζυγαρῇ τὰ πρὸ
ψιλά, τὰ πρὸ δυσκολοπιαστὰ μαργαριτάρια ἐνὸς Σο-
λωμοῦ, ἐνὸς Βαλσαρῆ, ἐνὸς Ψυχάρη ἢ ἐνὸς Πάλ-
λη, νὰ ξεχῶνῃ καὶ νὰ ξεδιαλύνῃ ξεχασμένα καὶ θαμ-
νωμένα πετράδια παλιῶν ψαλιτῶν, ἀκόμα καὶ ξέ-
νων—ἀδύνατα πρόματα μοῦ ζητᾷς. Πολὺ καλλίτερον
θὰ κάμῃς, σὲ βεβαιώνω, ψυχὴ μου, νὰ διαβάσῃς, ὡς
ποῦμε τὸν ἀμίμητο ἐκεῖνο «Αὐδεκάλογο τοῦ Γύφτου»,
ποῦ τὸν διάβασε τότε τὸ Παλλῆ καὶ μοῦγρα-
ψε, μὲ τὸν ἀπλό, μὰ ἀδίταγο τρόπο του, μὲ κρίση
ποῦ δὲν ταιριάζει ἐγὼ νὰ τῇ μεταπῶ, ἐπειδὴ ὁ ἴδιος
πρέπει νὰ μᾶς τὴ δημοσιεύῃ μὲ μέρα.

Θυμᾶσαι σὰ μᾶς ἔλεγε ὁ φίλος ὁ Κάππας μας
αὐτοῦ κάτου πῶς δὲν τὸν νοιώθει τὸν Παλαμᾶ; Κα-
θόλου δὲν τὸ παραξενεύηκα, μὰ τὸν Παρθενῶνα!
Γιατί—καθὼς τὸ εἶπε δὲ καὶ ὁ Δ. Νησιώτης—ὁ Πα-
λαμᾶς ἀπλώνει σὰ μεγαλοφάνταστα καὶ παραρμόνια
τραγουδία του ὅλη τῆς Σ κ έ ψ η ς τῇ λαμπρόδαν.

Πρέπει λοιπὸν καὶ ἐμεῖς νὰ κρατᾶμε τοῦλάχιστο μὲ
λ α μ π ἂ δ α ἀπὸ σκέψη, καὶ ἄλλῃ μὲ ἀπὸ μάθηση
καὶ μελέτη, γιὰ νὰ χαροῦμε τὴν τέχνην του. Ὅποιος
θέλει τὴν Τέχνην γλυκύποιο ζαχαρόνερο, δὴν λογά-
κια ἀγάπης ἢ πόνου ἢ καὶ χαρᾶς, καὶ νοιώθει ἀπὸ
αἴσθημα ἢ καὶ ἀπὸ Τέχνην, ἀπὸ Μεγάλῃ Τέχνῃ ὅμως
ὄχι.

Ἔστερ' ἀπὸ τέτοιες ἀπόλαυτες, ἀδερφοῦλα μου,
πῶς νὰ μὴ γυρίσω εὐτυχημένος; Καὶ πῶς νὰ μὴ
σὲ λατρεύω ἀκόμα πρὸ βαθύτερα καὶ πρὸ πονεμένα;
Μὲ τέτοια λατρεία θὰ σὲ θυμῶθῃ πάλε καὶ θὰ σοῦ
ξαναγράψω, γιατί ἔχω ἀκόμα κάμποσα νὰ σοῦ πῶ.

Ὁ ἀδερφός σου

A. E.

— Ὁ κ. Καλοσύνης, Λατίνης ἀνὴρ καὶ λόγου του,
ἔκανε μὲ κατωδία, ἐνῶ μποροῦσε ἀξιόλογα νὰ κάνει δυὸ
καὶ τρεῖς; τὴν εἶπε ὁ Ὀμογενῆς, καὶ τὴν παράστησε στὴ
Νεάπολιν τὴν περασμένη βδομάδα.

— Στὴν περίφημῃ αὐτῇ κωμῳδίᾳ βρισκόταν ὁ Ψυχάρης,
ὁ Πάλλης καὶ κάθῃ δημοτικιστῆς, ἴσως γιατί δὲ στέλ-
λουν ἔργα τοὺς στὸ Λατίνειο, καὶ μέσα στ' ἄλλα παρευ-
σιάζονταν, μᾶς εἶπαν, καὶ ἓνας ποιητὴς δημοτικιστῆς ποῦ
διακόνει χρήματα ἀπὸ τὸν Ὀμογενῆ, ἀπαγγέλλοντάς του
ποιήματα, ποῦ δὲ δημοσιεύονται οὔτε στὸν «Ἀκρίταν».

— Θὰ λέγαμε πῶς αὐτὸ εἶναι βρωμερὴ συκοφαντία,
σὰν κάθε ἄλλῃ τῶν καθαρευουσιάνων, ἃ δὲ μαθαίναμε πῶς
πέρυς στὴν Αἴγυπτο ἓνας τάχα ποιητῆς καὶ τάχα δημοτι-
κιστῆς παράστησε τὴν ἴδιαν σκηνὴν στὸ φυσικὸ μὲ κάποιον
Ὀμογενῆ καὶ ἐκεῖ κάτου.

— Πῆγε δηλ. σπῖτι τοῦ τὰ Χριστοῦγεννα, στάθηκε
μπροστά του μεγαλόπρεπα, τοῦ ἀπάγγειλε τὰ Χριστού-
γεννα, ἀριερωμένα στὴν κάσση του, καὶ ὕστερα μὲ τρόπο
τοῦδειξε πῶς πρέπει νὰ πληρωθεῖ γιὰ τὸν κόπο του.

— Ὁ κ. Καλοσύνης αὐτὴ τὴ σκηνήν, λένε, ξεμεταλ-
λεύτηκε γιὰ νὰ βρῇ καὶ συκοφαντήσει τοὺς δημοτικι-
στάδες, μὰ τόσο ἄσχημα τὴν ἔγραψε καὶ τόσο ἀνοστο τὴν
ἔπαιξε ὁ θεατρίνος, ποῦ ἡ συκοφαντία καὶ ἡ βρισιὰ μετα-
μορφώθηκε σ' ἐπαινὸς μας. Νὰ τί θὰ πεῖ Τέχνη μὲ φορεῖ!

Ἐνας λογιώτατος ὅταν ἀπάντησε κάποιον φίλο
του τοῦ εἶπε:

— Ἀπόψε σ' εἶδα τὸν ὕπνο μου καὶ σὲ χαι-
ρέτησα.

Κι ὁ ἄλλος:

— Νὰ μὲ συμπαθῇς ποῦ δὲν τὸ πρόσεξα.

Ἐνας λογιώτατος ἀγόρευσε κάποτε σπῖτι καὶ
σκύβοντας ἀπὸ τὸ παράθυρο ρωτοῦσε τοὺς διαβάτες:
— Μοῦ μοιάζει;

— Σὰ θέλει ὁ θεός, τοῦ χρόνου.
— Καρκαβοκέρης νὰ γενῇ μὲ μέρη.
— Εὐκαριστῶ, νᾶσαι καλά.
— Πάρε, Γιάννη, πάρε τὰ λουλούδια, καὶ μύ-
ρισε μὲ δαῦτα τὴ θάλασσα. Κάλιο στὴ θάλασσα,
κακόμοιρο παιδί, κάλιο στὴ θάλασσα.
— Μὰ τᾶφερα τῆς κυρᾶ Θεανῶς...
— Τὸ ἴδιο θᾶνε... καλά, δὲς τὰ τῆς Θεανῶς...
— Μητέρα, εἶπα τότες χαϊράμενη, σὰν καλὸς
εἶνε ὁ πατέρας σήμερα; τὸν ἀκούς, μητέρα;
Ἡ μητέρα δάκρυζε ἀκούγοντάς τον νὰ μιλῇ μὲ
τέτοια καλωσύνη καὶ εὐγενικότητα στὸ Γιάννη.
— Καλῶς τονε τὸ Γιάννη. Καλῶς τονε, εἶπαμε
στὸ Γιάννη ποῦ τὸν εἶδαμε νὰ ρχεταί. Κεῖνος λα-
χανιάζοντας, καταδρωμένος, μοῦ πρόσφερε τὰ λου-
λούδια του, καὶ κατατρομασμένος ὅλο καὶ τήραζε
κατὰ τὴν πόρτα μὴν ἔρχεται ὁ πατέρας. Στριφογύ-
ριζε καὶ κοίταζε μὲς ξαφνιασμένος. Ὑστερα συνερ-
χάμενος μὲ ζύγωσε καὶ μοῦ εἶπε σιγαλά.
— Τί ἔχει; Μὴ θύμωσες μὲ τὰ μένα;
— Ὅχι, δόλις Γιαννάκη, τοῦ εἶπα, καὶ τί ἔχει
μὲ τὰ σένα;
— Μὰ ξέρω καὶ γώ. Παραξένο πράμα. Σὰν
ἔξω μὲ κοίταζε. Εἶπα: πρῶτῃ βολὰ μπαίνω σὲ τοῦτο
τὸ σπῖτι μὲ λουλούδια; Ἀχ, ἔτσι τό χει ἡ μοῖρα

μου μένα. Ὅλο νὰ σκοτᾶφτω... Ὅλο καὶ νὰ μὲ
συντυχαίνει ὁ σατανᾶς. Ὅλο ἀπὸ δῶ μέσα...

— Μὴ βλαστημᾷς, Γιάννη, τοῦ εἶπε ἡ μητέρα
μου φεύγοντας μὲ τὴν ἀδερφοῦλα μου καὶ ἀφίνοντάς
μας μονάχους.

— Μὴ βλαστημᾷς... Ποτὲς μου δὲ βλαστήμησα.
Βοήθειά σας ἡ Θεοτόκος...

Σάπασε τότε, καὶ πάλι ταραγμένος ἀκούγε κά-
ποιους χτύπους στὴ σκάλα.

— Ἐρχεται, μοῦ εἶπε...

— Μπᾶ σὲ καλὸ σου, τί τρέμεις ἔτσι;

— Τρέμω... τρέμω... νὰ γιατί. Χτὲς μᾶζενα
πεταλίδες στ' ἀκρογιάλι. Πέρασε ἀπὸ τὰ βράχια,
μὲ καλημέρισε, καὶ μοῦ φώναξε νὰ πᾶω σιμά του.
Ὑστερα σὰν ἐπῆγα μοῦ εἶπε σιγαλά.

— Εἶρεῖς τί σὲ κάνω...

— Γιατί, θεῖς; τοῦ εἶπα.

— Μὴν ξαναπατήσῃς τὸ πόδι σου στὸ σπῖτι,
γιατί θὰ σὲ ἀνοίξω σὲ δυό. Πάντα καὶ σὺ μὲ τὰ
λουλούδια σου... Τί δικόλο ἔχεις καὶ μάθησες τοὺς
φράχτες, καὶ δὲν ἀφῃσες λουλούδι στὸν τόπο του...
Τί ἔχεις μωρὲ καὶ σὺ;.. Μοῦλε;.. Ὅχι, μὰ τὸ ναί,
ὄχι!.. Κάτι ἄλλο ἤθελα νὰ σοῦ εἰπῶ... ἂ, ναί, ἤθε-
λα νὰ σὲ εἰπῶ μούτσε... τοῦ καρδιοῦ μου!.. Χά!
χά!.. Χά!.. Ἐλα τότες μπορεῖς νὰ ρχεσαι σπῖτι μου...

ἀστεϊεύτηκα... μὰ κοίτα καλά ξέρεις, γιατί μὴ
θαρρεῖς πῶς δὲν ἐρίξω ὅσους ζοῦνε στὴ στέγη μου!..
Μπᾶ, τοὺς καλορίζω μαλιστα... Κι ἂν θές νὰ δο-
κιμάσῃς, κλέψε κανέναν καὶ θὰ θαραπκήσῃς... Χά!
χά! Οὔτε τοῦτο νὰ κάμῃς, οὔτε τῆλλο! Ἐλα, ἔλα,
γιατὶ σου Γιάννη!..

Ὑστερα σουφρώνοντας πάλι τὰ φρύδια καὶ τη-
ράζοντας κατὰ τὰ βράχια ξαναεῖπε:

— Ὁ γοῦ, καὶ σὺ μαῦρος ἄνθρωπε. Ποῦ πᾶς καὶ
τριγυρνᾷς ἐδῶθε κείθε;.. Ἐκρμένιστο καρδί. Κα-
κότυχε ἄνθρωπε, δούλευε, πελῆκα, τρόχαε, σκάρτε,
ἴδρωνε. Ἰδρωνε, καὶ φτῖνε τὸ αἶμα, καὶ τί ἀπόλαψη
στερνά;.. Τί τᾶφελο;.. Ἐνα κέρατο χρυσό... ἓνα
ἐλαφίσιο κερατάκι... Χά! χά! χά!.. Κακοντέλη μου
Γιάννη, τί μωρὲ καὶ σὺ βουρλίστηκες;.. Γιὰ πὲς μου
στ' ἀλήθεια, ζῆς μωρὲ στὴ θάλασσα, στὴ μεγάλη
σου θάλασσα, καὶ γυρίζεις ἄλλου τὰ μάτια;.. Πὲς
μου. Τί νοιώθεις;.. Πονᾷς πονθενά, ἔλα τώρα, πὲς
μου, καὶς πονθενά;.. Σκάς, καὶ πάλι ξαναράβεσαι,
λυώνεις σὰν τὸ χιόνι στὸν ἥλιο, ἀνεβάνεις κορφὲς
καὶ γκρεμίζεσαι στὶς ἄβυσσες;.. Καὶ πάλι πηδᾷς
στὸ χορὸ τοῦ κυμάτου καὶ στὰ ξάρτια βρίσκεσαι,
ταξιδεύεις στὰ νέφια καὶ φεύγεις στ' ἀγέρι;.. Ποῦ
πᾶς, ποῦ σὲ φέρνει ἡ Μοῖρα, ἡ καὶ σὺ καθάληκες,
μωρὲ, καὶ στέκεις καθαλάκης;.. Κακοντέλη Γιάννη!..

ΠΩΣ ΘΑ ΣΩΘΕΙ ΤΟ ΡΩΜΑΙΪΚΟ ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΣΤΑΣΗ

(Ἡ ἀρχὴ τοῦ στοὺ περασμένου φύλλου)

Προχθὲς εἴπαμε, γράφοντας γιὰ τὴ σημερινὴ κατάστασίν μας, ὅτι λίγα χρόνια εἶνε ποὺ Κυβερνήτες καὶ Λαὸς καὶ αὐτοὶ οἱ δεσποτάδες τοῦ Κλασικισμοῦ ξάστερα κατάλαβαν ὅτι πῆραμε καὶ προβατοῦμε ἄσκημο δρόμο. Ὅλοι φωνάζουν σήμερα ὅτι πρέπει ν' ἀνοίξουμε νέο δρόμο, καινούργιον καὶ πρακτικώτερο δρόμο γιὰ νὰ δώμε ἀληθινὸ Φῶς, Ἀγάπην καὶ Δόξαν. Μὰ καὶ ποὺ τὸ καταλάβαμε τοῦτο καλὰ πλιά, μὰ καὶ ποὺ τὸ νοήσαμε ξάστερα, ὅμως ἀκόμη, ὡς τὰ σήμερα δὲ μπορέσαμε νὰ κάμουμε κείνο ποὺ πρέπει, μὰ οὔτε καὶ θελήσαμε, γιὰτὶ οἱ Κυβερνήτες μας κόβουν καὶ ράβουν στὸ Ἐθνικὸ κορμὶ σάπια μπαλώματα, γιὰτὶ ὁ Λαὸς καρτεράει μ' ἀνοιχτὸ στόμα καὶ μουμουρίζει, χωλιαίνει καὶ φουσκώνει γιὰ νὰ φτιάσῃ μὴ μέρη φουρτούνα κι' ἀνεμοζάλη καὶ γιὰτὶ οἱ παπάδες τοῦ Κλασικισμοῦ πάντα κάνουν τοὺς κουτοὺς καὶ τοὺς στραβοὺς βασταγμένους καλὰ ἀπὸ τὸν Ὀμηρὸν τοὺς καὶ ἀπὸ τὸ Θουκυδίδην τοὺς. Ἔτσι τὸ λοιπὸν ὅσο κι' ἂν καταλάβαμε ὅτι πλέμε στὰ στραβά, πάντα βραδίζουμε στὸ σκοτάδι. Γιὰτὶ ἐδῶ, μάστιξ μου, χρειάζεται τσεκούρι γερό καὶ κλαδευτήρι κοφτερό. Χρειάζεται κλάδεμα, ξελάκωμα καὶ ξεριζώμα. Μπορεῖτε τοῦτο νὰ τὸ κάμετε; Τ' ἀποφασίζετε; Ἐμπρὸς στὴ δουλειὰ καὶ στὸ Ἔργο γιὰ νὰ σωθοῦμε μὴ γιὰ πάντα. Ἀρχήστε νὰ κόβετε μύτες κόκκινες καὶ κουτοπερήφανα κεφάλια. Μὴ φοβᾶστε, γιὰτὶ ὁ Λαὸς θὰ ἔλθῃ μαζί σας στὸ πλεθρὸ σας κι' οἱ βουλευτάδες δὲ θὰ κυνηθοῦν, δὲ θὰ σὲ ροβερίσουν μὲ ἀποσιρτήση, γιὰτὶ θὰ τοὺς κάμετε ἕνα μεγάλο καλὸ, θὰ λιγυστέψετε τοὺς θεσιθῆρες κι' ἔτσι θὰ σωθοῦν ἀπὸ πολλὰ βάσανα καὶ σκοτούρες.

Ἐμπρὸς λοιπὸν ἀρχήστε τὸ Ἔργο φτιάχνοντας Ἐκπαίδευσιν ποὺ νάχῃ σκοπὸ νὰ μορφώσῃ, ν' ἀναπτύξῃ καὶ νὰ δυναμώσῃ τὸ Λαὸν, ποὺ ἔτσι νὰ δύναιται καὶ νὰ μπορῇ νὰ παλαίσῃ νικητὴς στὸν Ἀγῶνα

τοῦ Βίου. Φροντίστε νὰ φτιάσετε τὸ ἄτομο, ὥστε ποτὲ νὰ μὴ βάζῃ κεφάλι κάτω παλαίοντας στὸν ἀγῶνα τοῦ βίου ἢ πολεμῶντας γιὰ κάθε ἄλλῃ εὐγενική καὶ ὑψηλὴ ἰδέα. Ἀφήστε ἡσυχὰ τὰ Ρωμαϊκά μυαλά καὶ μὴ τὰ σκουριάζετε μὲ φανταστικὰ ὀνειράτα καὶ μὲ κούφιας ἐλπίδες. Ἀφήστε τὸ Ρωμιοὺ καὶ πάψετε νὰ τὸν μαθαίνετε νὰ φορῇ ψεύτικο λονταριὸν τομάρι καὶ νὰ φτιασιδώνεται. Ἀς πῆτε μὲ τὴν καρδιά σας καὶ μὲ πατριωτικὴ θέληση νὰ γενῇ ἕνας σεισμὸς πέρα, πέρα καὶ μὲ τὸ παλιὸ ὕλικο καὶ μὲ ἄλλο ζωηρό, καινούργιο, δυνατό νὰ θεμελιώσετε καὶ νὰ φτιάσετε.

Ἐνα Πανεπιστήμιο τέλειον, ἀληθινὸ καὶ ὅπως μᾶς χρειάζεται.

Ἐξὴ Γυμνάσια, ὅπως θὰ τὰ περιγράψουμε παρακάτω.

Οὔτε ἕνα Ἑλληνικὸ σχολαρχεῖο, —τὸ γιὰτὶ θὰ τὸ ποῦμε παρακάτω.

Ἐνα Διδασκαλεῖο, ὅπως θὰ τὸ περιγράψουμε.

Λαϊκὰ σχολεῖα μ' ἑπτὰ τάξεις.

Καὶ ἔπειτα, ὅπου πρέπει καὶ ὅσες περισσότερες μπορεῖτε, νὰ συστήσετε σχολὲς ἐμπορικές, ναυτικές, βιομηχανικές, γεωργικές καὶ ἐπαγγελματικές. Ἀφοῦ κάμετε ὅλα τοῦτα, σὰν θέλετε φευγάτε ἀπὸ τὴν ἐξουσία, ὅπως ἔκαμε ὁ Λυκούργος καὶ ὁ Σόλωνας καὶ σὲ 5 ἢ 10 χρόνια θὰ δῆτε σὲ ποῖο μεγαλεῖο, σὲ ποιά δόξα, σὲ ποιά καλοζώνηση θὰ βρεθῇ ἡ Ἑλλάδα μας, ἡ γλυκεῖά μας Πατρίδα, ποὺ τόσα χρόνια ἀπὸ τὸν καιρὸ ποὺ λευτερωθήκαμε, μπλεγμένη στὰ δίχτυα τοῦ Κλασικισμοῦ καὶ τοῦ Λογιοτατισμοῦ, φτιασιδωμένη μὲ φαρμακωμένο φτιασίδι ἐχάθηκε, ἐμαράθηκε κι' ἐσθύστηκε.

Τώρα ἀρχίζοντας νὰ περιγράψουμε τὸ Ἐκπαιδευτικὸ Σύστημά μας μὲ λίγα καὶ σύντομα λόγια κάνουμε μὴ ὀλιγόλογη περιγραφή τοῦ Λαϊκοῦ Σχολεῖου.

Τὸ Λαϊκὸ σχολεῖο πρέπει νάχῃ ἑπτὰ τάξεις, γιὰτὶ τέσσερα χρόνια παιδείας καὶ ἀνατροφῆς, ὅπως εἶνε σήμερα, δὲ φτάνουν τοῦ Λαοῦ. Πρέπει ὁ κοσμάκης βγαίνοντας ἀπὸ τὸ Λαϊκὸ Σχολεῖο νὰ ξέρῃ ὅσα τοῦ χρειάζονται, γιὰ νὰ μπορέσῃ μὲ δύναμιν νὰ παλαίσῃ στὸν ἀγῶνα τοῦ βίου. Ἀκόμα δὲ νὰ εἶνε ἑτοιμὸς νὰ μπορέσῃ μ' εὐκολία νὰ προχωρήσῃ σὲ κάθε τέχνη κι' ἐπάγγελμα. Στὰ ἑφτατάξια Λαϊκὰ σχολεῖα θὰ περιοριστοῦνε τὰ ἀρχαῖα Ἑλληνικὰ καὶ θὰ μποῦνε στὴ θέση τοὺς καὶ στὴ θέση τῆς Γραμματικῆς πρακτικὰ καὶ ὠφέλιμα τοῦ βίου μαθήματα. Τῶν τριῶν μεγάλων τάξεων δηλ. ε' σ' ζ' Ἀναγνωστικὰ θὰ εἶνε: Βιογραφία τῶν μεγάλων ἀνθρώπων ποὺ ὠφέλησαν ἢ μὲ τὸ πνεῦμα τοὺς ἢ μὲ τὴν τέχνην τοὺς τὴν ἀνθρωπότητα. Ἡ Ἀνατροφή τῶν Παίδων (τοῦ Πλούταρχου) ἐξηγημένη μὲ ζωντανὴ καὶ ἀπλὴ γλῶσσαν. Ἡ Ποικίλη Ἱστορία (Αἰλιανοῦ) καὶ Ἡ Ἀνατροφή τοῦ Κύρου.

Θρησκευτικά. Τὸ Βαγγέλιον καὶ ἡ Ἠθικὴ τῆς Θρησκείας καὶ τῆς Συνείδησης.

Μαθηματικά. Ὅλα ὅσα χρειάζονται στὸν πρακτικὸ βίον. Γεωμετρία καὶ Γεωμετρικὴ.

Ἱστορικά. Ἡ Ἱστορία τῆς Πατρίδας καὶ τῶν νέων Ἑθνῶν καὶ φυλῶν ποὺ προδέχουν σήμερα.

Γεωγραφικά. Ὅλη ἡ γῆ μὲ ἐποπτικὴ διδασκαλία καὶ μὲ ταξείδεια.

Φυσικά. Ὅσα χρειάζονται στὸν πρακτικὸν βίον.

Κιτόπι. Τὸ Ἑλληνικὸ Σύνταγμα. Τὰ δικαιώματα τοῦ πολίτη.

Κιτόπι. Γεωργία. Κηπουρικὴ. Δέντροκομία. Μελισσοτροφία. Μεταξοσκωλικοτροφία. Ἀνθοκομία. Κτηνοτροφία. Οἰνοποιία, τυροκομία, ἐμπορικὴ, λογιστικὴ, ναυτιλία καὶ μηχανικὴ.

Ὅλα δὲ τοῦτα τὰ μαθήματα θὰ διδασκῶν μὲ βιβλία ἐξεπίτηδες γραμμένα, κατόπι διαγωνισμοῦ καὶ μὲ κάποιαν μέθοδον, ὥστε ὁ κοσμάκης βγαίνοντας ἀπὸ τὸ Λαϊκὸ σχολεῖο νὰ καταλαβαίνει καὶ νὰ γνωρίζῃ ὅ,τι βλέπει καὶ ὅ,τι ἀκούει. Γιὰ τοῦτο χρειάζεται κάθε σχολεῖο νάχῃ κήπον ὅσο μπορεῖ μεγάλον καὶ δάσκαλον μορφωμένον.

Μὰ θὰ μοῦ πῆτε, πῶς θὰ εὐνομηθοῦν καὶ θὰ βρεθοῦν τέτοιοι δασκάλοι ποὺ νὰ ξέρουν νὰ διδάξουν ὅλα ταῦτα; Οἱ τέτοιοι δασκάλοι θὰ γενοῦν στὸ νέο Διδασκαλεῖο, οἱ δὲ παλιοὶ θὰ γενοῦν τέτοιοι μὲ ἐξέτασες καὶ διαγωνισμοὺς καὶ μὲ αὐξήσῃ τοῦ μισθοῦ των.

Στὴν ἀρχὴ γιὰ εὐκολία, ἄς συστηθοῦν ἐφτατά-

Τί πανταίχιες σὰ νῆς ποὺ εἶσαι;.. Πανταίχιες καημοῖς καὶ βάσανα;.. Ζῆσε ζῆμοιρε, ζῆσε στὴν ἀρμὴ τῆς, ψήσου στὰ λιοθόρια, γάδρου στὰ κοτρώνια, δένου στὰ κύματα, ζυπολήσου στὴ στράτα ποὺ θὰ σὲ φέρῃ ψηλὰ στὰ καρχήρια σου, καραδοκῶν νὰ γενῇς. Μὰ ὄχι, Γιάννη, νὰ κλαῖς πάντα, πάντα νὰ τριγυρνᾷς κλαίγοντας, νὰ καὶ τώρα κλαῖς κόμπο δάκρυ, κλαῖς γιὰ κάποιον καημὸν, κλαῖς γιὰ κάποιον πόνον... Τὸν κακουσίρη, τὸν φόβον τοῦ Γιάννη, θὰ εἰπῶ... Τὸ μαύρον καὶ τὸ μαγκούφην, ἄς κλάψῃ... Καὶ τὸ κραιβόσκυλο σὲ βαδίζει ἀπὸ καὶ κάτω... καὶ ὁ γλάρος σὲ περιμένει σὰν πέσης νὰ κολυμπήσῃς νὰ ὀρμήσῃ στὸ ψόφιόν σου κορμί... Οὔζω, Γιάννη... Οὔζω Γιάννη... Χαί! χαί! Γεῖά σου Γιάννη...

— Καὶ γιὰτὶ μοῦ τὰ λές, θεῖε, οὐλα ἐτοῦτα τὰ λόγια; Τοῦ εἶπα ἔτσι κόντοντάς τον, ἀπάνου ὅπου τὰ γέλια του ξεσπάσανε γύρω.

— ὦ, παιδί, ποὺ ξατρέχεις πίσωθεν ἀπὸ τὸν ἥσιο σου... Γιὰ ἰδές, γιὰ γάραξε, σὰν θές, κάτι στὸ γιαιλίσιον ἄμμο, καὶ θὰ ἰδῇς πῶς τὸ χέρι σου κατὶ σ' ἀμπώχνει... Καὶ σένα κάτι σὲ ἀμπώχνει πάλι σὰν κόψεις τὰ λουλούδια, καὶ τὰ σπέρνεις ἐδῶθεν καὶ κείθεν... Πῆς στὴ στράτα καὶ μουμουρίζε... Κᾶτι μουμουρίζε μὲ τὸν ἴδιον τὸν ἥσιο σου... Καὶ γιὰ κοίτα ποὺ σὲ γελᾷ, ποὺ σὲ μπαίζογε-

λαίει... Τὸ νοιώθεις τάχα ἢ δὲν τὸ νοιώθεις;.. Παλαβὴ ἀνθρωπεί! κοιμήσου καλύτερα ὅπως ἐγώ... Νά καὶ δένου στὴν ἀγνοσίαν σὰν τὸ μπορεῖς... Γιὰτὶ θὰ παλαβώσης πλειότερο... Θὰ σωθῇς στὸν ἀπάνου κόσμον, καὶ δὲ θάχῃς ψυχὴ νὰ παραδώσης σὰν ἔρθῃ ἡ ὥρα σου... Ἀμπώχνε, δόλιε καὶ σὺ, ἀμπώχνε, γιὰτὶ σὲ παίρνουνε... Εἶδες τὸ σκονὶν σὰν βιράρης... Σὲ παίρνει σὰ δὲν τὸ καρχήριον, σὰ δὲν τὸ ζυγιάσης μὲ τὴ δύναμή σου... Εἶσαι ἄμαθος καὶ ἀνήξερος τέλειον ἀπὸ καρχήρι, δόλιε, καὶ θὰ πνιγῇς... Μόνε στοχάσου, μόνε βούλωσε τὸ στόμα τῆς τρουμπέτας σου σὰν ἀνοίξῃ καὶ γιομίσῃ ἀπὸ φωνὲς ἀγερικῆς... Γεῖά σου, Γιάννη, γεῖά σου. Χαί! χαί! καὶ ὄχι πλιά οὔζω σου Γιάννη...

— Καὶ γιὰτὶ Γιάννη, σοῦ τὰ εἶπε ἔτσι; Τί θαρρεῖς ἐσὺ πῶς θάθελε νὰ εἰπῇ;

— Ἐγὼ ξέρω; νά, σοῦ τὰ εἶπα ὅπως ἦταν... Παρέκει θέλεις νὰ πάω... μὰ ὁ κακόμοιρος ἐγώ, καὶ τί ξέρω; Γιὰ νὰ σοῦ εἰπῶ, τί ξέρω;.. Νά, πές μου νὰ τρέξω, νὰ βουτήξω, νὰ ἀνέβω σὲ ξάρτια, ναί, μὰ ἀπὸ τέτοια λόγια τί νὰ σοῦ εἰπῶ;

— Καὶ τώρα τί κάνεις;

— Νά, γυρίζω τὴν ἡμέρα στὰ θαλάσσια... Καὶ τὴ νύχτα κάτου ἀπὸ τὸν οὐρανὸ... καὶ γύρω ἀπὸ τὸ σπῆτι...

Κ' εἶδεῖς νὰ καταλάβω τὸ δικό μας.

— Καὶ γιὰτὶ, Γιάννη, γύρω ἀπὸ τὸ σπῆτι;

— Ἔτσι κάτι μοῦ φαίνεται, πῶς θαρπεύεται ἡ ψυχὴ μου βλέποντας τὸ σπῆτι σας, ἔτσι νά, θάθελα καὶ γὼ νὰ κάτσω μέστω, νὰ μπορούσα νὰ κάτσω δηλαδή, νὰ ἦτανε βολετό μου νὰ κάτσω... Ἐπειτα στέκουμαι γιὰ ὥρες καὶ τηρῶ στὰ παραθύρια, στὰ γωνιάρια του, στὰ μπαλκονάκια του... Καὶ κάποτε βλέπω τίς γλάστρες στὸ παραθύρι τὸ δικό σου, καὶ θαρρῶ πῶς εἴσατε εἶς, καὶ τότε θυμάμαι τὰ λουλούδια ποὺ τὴν ἴδια ἡμέρα σὲς ἔφερα, καὶ λέω μὲ τὸ νοῦ μου, τάχα τί λουλούδια τῆς πηγῆς σήμερα, καὶ τὰ θυμάμαι πῶς ἦτανε κόκκινα μικρά, κείνα τὰ λουλουδάκια ποὺ σ' ἀρέσανε πάντα, καὶ κείνα τὰ γαλάζια σὰν τὸ ματάκι τοῦ θαλασσοπούλιου, ἢ σὰν τοῦ μικροῦ ψαριοῦ, ποὺ γαϊτάνονε λένε, καὶ ζῆλο τονε λένε, καὶ ἄλλα τόσα λουλούδια δικὰ σας, κατὰ δικὰ σας... Ἀπὸ σὰν περπατήσω λίγο δὲ σκίετομαι τίποτα... Ἐτσι σταματῶ στὴ νύχτα, καὶ σκοτενιάζω, καὶ μοῦ φαίνεται πῶς πῆζω καὶ γώ, μὰ μὲ τὸ πεντάπηχτο σκοτάδι... Καὶ σὰν ἔχει ἀστροφειγγιὰ, κάτι μοῦ ψιλάωνε τὰ μάτια νὰ κοιτάζω ἄπαντα... Καὶ γιὰ ὅρα βλέπω ὅστερα τ' ἄστρα στὴ θάλασσα, καὶ στὰ παραθύρια τοῦ σπιτιοῦ τὸ ἴδιο... Πιστέφτε το πῶς δὲν

ζία σκολειά στὲς πόλεις καὶ στὲς πρωτεύουσες τῶν Δόμων. Σιγά, σιγά σὲ χωριὰ μὲ χίλιους καὶ μὲ ὀλιγώτερους κάτοικους.

Κανένας μαθητὴς δὲ θὰ φέβηται ἀπὸ τὸ Λαϊκὸ σκολεῖο ὅτι δὲν ἔχει ἀποδεικτικὸ ὅτι πέρασε καὶ τὶς ἐφτά τάξεις, ἐκτὸς ἂν ἡ ἡλικία του περνᾷ τὰ 15 χρόνια.

Ἰσως πολλοὶ δασκάλοι θὰ ἀντιλογίσουσι στὴν ἰδέα μου τούτη λέγοντας, πῶς θὰ μπορέσῃ ἓνας δάσκαλος νὰ διδάσκῃ σ' ἐφτά τάξεις; Τοῦτο δὲν εἶνε καθόλου δύσκολο. Μὲ μιᾶς φαίνεται δύσκολο. Μὰ σὰν ἓνας δάσκαλος ἔχει θέληση καὶ ἀγάπην, πρόγραμμα καὶ ὠρολόγιον σκολικὸ ἀνθρωπινὸ προπέντων δὲ πειθαρχία καὶ τάξιν, ὅλα πιτυχαίνει. Ἄν ἔχῃ ὅλα τούτα καὶ ἓναν μεγάλο κῆπο γιὰ νὰ ἀπασχολῇ τίς ἀνώτερες τάξεις, στὰ πρακτικὰ ποῦ εἴπαμε μαθήματα, ἂν ἔχῃ ὅλα τὰ ὄργανα καὶ τοὺς τρόπους ποῦ πρέπει νὰ ἔχῃ ἓνα ἐφαρτάξιον Εὐρωπαϊκὸ σκολεῖο, τότε μὲ τὴν ἀλήθειαν θὰ εἶνε βασιλεὺς εὐτυχισμένος, γιὰτὶ δὲ θὰ ζήρῃ πῶς τοῦ περνοῦν οἱ πολὺτιμες ὥρες του. Ἐπειτα ἓνα ἐφαρτάξιον σκολεῖο γιὰ ἓνα χρόνον θὰ ἔχῃ ἓνα δάσκαλον, τοῦ χρόνου θὰ ἔχῃ δύο καὶ τὸν τρίτον χρόνον τρεῖς.

Τέτοιον λοιπὸν πρέπει νᾶνε τὸ Λαϊκὸ Σκολεῖο. Τώρα ἂς δοῦμε πῶς πρέπει νᾶνε τὸ Διδασκαλεῖο ποῦ θὰ ὑπάρχῃ τοῦς Δασκάλους τοῦ Λαϊκοῦ σκολεῖου.

Στὸ Βασίλειον πρέπει νᾶνε ἓνα μοναχὸ Διδασκαλεῖο. Θὰ ἰδρυθῇ σὲ μιὰ πόλιν ἢ χωριὸν τοῦ Βασιλείου ποῦ νᾶνε κεντρικὴ θέσις καὶ νὰ φημιζέται γιὰ τὸν καλὸν ἀέρα του, γιὰ τὰ περίσσια νερά του καὶ γιὰ ἄλλες φυσικὰς χάρες. Τὸ κτίριον πρέπει νᾶνε ὠραῖον, πλατύχωρον, μεγάλο, σὲ ὑψηλὴ θέσις μὲ κήπον ἀπέραντον, μὲ δένδρεα, μὲ λουτρό, γυμναστήριον, σκοπευτήριον, μὲ δωμάτια συνδιλέξεως, χοροῦ καὶ παραστάσεων. Μὲ τμήμα γεωργικόν, μὲ ἐργαστήριον χημικόν, μὲ τμήμα τεχνικόν, ἐμπορικὸν καὶ ναυτικόν. Ἐνα τέτοιον Διδασκαλεῖον θὰ στοιχίσῃ βέβαια ἓνα ἢ δύο ἢ καὶ τρία ἐκατομμύρια μὲ τὰ χρειαζόμενα ὄργανά του, μὰ ἔχω τὴν πεποίθησιν ὅτι βλέποντας κάθε πατριώτης ἀληθινὰ ἔργατα καὶ ὄχι μπαλώματα θὰ βοηθοῦσε μὲ τὸ χρῆμά του κάθε Κυβέρνησις μὲ τέτοιους σκοπούς. Ἡ φοίτησις στὸ Νέον Διδασκαλεῖον θὰ κρατῇ 4 χρόνια. Ἡ λειτουργία του σὲ ὅλα θὰ εἶνε Στρατιωτικὴ καὶ ὁλοῦθε θὰ βασιλεύῃ ἡ πειθαρχία, ποῦ τόσο τὴ χρειαζόμεστε μεῖς

οἱ Ρωμιοί. Κάθε μαθητὴς ποῦ θὰ γράφεται στὸ Νέον Διδασκαλεῖον, κατόπι αὐστηρῆς ἐξέτασης, θὰ παρουσιάσῃ πιστοποιητικὸν ὅτι εἶνε περασμένος τὰ 16 χρόνια καὶ θὰ ἐξετάζεται ἀπὸ τρεῖς γιαντροὺς, ἂν εἶνε τὸ κορμὶ του καὶ ὁ ὁργανισμὸς του γερός. Οἱ διδασκαλιστὲς θὰ τρέφονται καὶ θὰ παιδεύονται στὸ Διδασκαλεῖον πλερώνοντας 50—60 δραχμὲς τὸ μῆνα. Τὰ βιβλία, τὰ φορέματά τους καὶ ἡ τροφή τους, μ' αὐτὰ τὰ χρήματα θὰ πλερώνονται. Ὅλοι θὰ ἔχουν μιὰ ὁμοίαν φορεσίαν, θὰ τρώγουν σὲ κοινὰ τραπέζια, ποῦ θὰ βρίσκονται κάθε μέρα 3 ἀπὸ τοὺς καθηγητάδες των καὶ κάθε Σάββατον ἢ Κυριακὴν ὁ ἴδιος ὁ Διευθυντὴς τοῦ Διδασκαλείου. Ἡ φοίτησις θὰ εἶνε 8 1/2 μῆνες τὸ χρόνο. Τὰ δωμάτια τοῦ ὕπνου στρατιωτικὰ. Ἡ ἐγερσις στρατιωτικὴ καὶ κατόπι ἀπ' αὐτὴν λουτρό καὶ ἄσκηση. Καὶ ἀπὸ τὸ πρόγραμμα τοῦ Διδασκαλείου πρέπει νὰ βγῇ ὁ Κλασικισμὸς, ὁ Γραμματικὸς ἢ φορτικὸς. Θὰ διδάσκονται ὅσα χρειάζονται γιὰ τὴν ὠφέλειαν, γιὰ τὴν πρόοδον καὶ γιὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ Λαοῦ. Δηλαδή ἡ Γεωργία μ' ὅλους τοὺς κλάδους της, ἡ Κτηνοτροφία, ἡ Ἐμπορικὴ ὁ Γαλλικὴ γλῶσσα, ἡ Ναυτιλία, ἡ Πρακτικὴ Χημεία, ἡ Χειροτεχνικὴ, Ἱστογραφία, Ἀγιογραφία, Πλαστικὴ, Ζωγραφικὴ, Μουσικὴ, Τραγούδια, Στρατιωτικὴς ἄσκησις καὶ Σκοποβολή. Στὸ Κατάστημα τοῦ Διδασκαλείου θὰ ὑπάρχουν τυμπανιστὲς καὶ σάλπιγγες. Οἱ μαθητὲς ποῦ προχωροῦν καὶ δείχνουν ἐπιμέλειαν στίς στρατιωτικὰς ἄσκησεις ἢ στὴ σκοποβολή, θὰ προβιβάζονται στὸ βαθμὸν τοῦ δεκανεῖα ἢ τοῦ λοχία, ποῦ τὸν βαθμὸν τοῦτον θὰ φέρουν ἢ στὸν πόλεμον, ἢ σὲ μεγάλα γυμνάσια στρατιωτικὰ, ἢ ὅταν θὰ καταταχτοῦν ταχτικοὶ γιὰ 6 μῆνες ὑπηρεσίαν στὸ Στρατό. Κάθε ἀπόγευμα οἱ μαθητὲς θὰ κάμνουν δύο ὥρες περίπατον, ἢ στρατιωτικὰς ἄσκησεις, ἢ γυμναστικὰς καὶ τὸ χειμῶνα χορὸν κάθε βδομάδα. Κάθε Κυριακὴν κατόπι ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν θὰ πηγαίνουν μὲ τὸν στρατιωτικὸν δάσκαλόν τους καὶ μὲ τὸν γυμναστικὸν σὲ ἐξοχικὴν ἐκδρομὴν. Ὑστερα ἀπὸ τὸ γυρισμὸν ἀνάπαυσιν, μελέτην καὶ γυμναστικὴν. Κατόπι ἀπὸ τίς 2 τὸ ἀπόγευμα ὡς τίς 7 ἢ 8 τὸ βράδυ βγάλμα, λευτεριά καὶ συναναστρόφῃ μὲ τὴν κοινωνίαν τοῦ χωριοῦ ἢ τῆς πόλεως. Τὸ βράδυ ἂν ὑπάρχῃ στὸν τόπον θέατρον, ἢ ἄλλοις διαλέξῃ ἢ καμμιά παράστασιν ἀπὸ τοὺς ἰδίους μαθητὲς στὴν αἴθουσαν τῶν παραστάσεων.

Οἱ Κυριακάτικες ἐκδρομὲς θὰ γίνονται μὲ τύπον

στρατιωτικόν. Μὲ σάλπιγγας καὶ μὲ τύμπανα καὶ μὲ διάφορα Ἑθνικὰ καὶ πολεμικὰ τραγούδια, ποῦ θὰ ψάλλουν στὸ δρόμον οἱ μαθητὲς (τοῦτο γίνεται σήμερον στὴ Βουργαρία). Κάθε ἄνοιξιν οἱ μαθητὲς τῶν δύο τελευταίων τάξεων θὰ πηγαίνουν δεκάπεντε μέρες στὴν ἐξοχή, ὅπου καὶ θὰ περνοῦν στρατιωτικὴν τοῦ πόλεμου ζωὴν, θὰ κάμνουν πολεμικὰ γυμνάσια μὲ ταχτικὸν στρατό καὶ θὰ παρατηροῦν καὶ θὰ μελετοῦν ἀπὸ σιμὰ τὴ φύσιν.

Στὴ βαθμολόγησιν ὅλα τὰ μαθήματα θὰ ἔχουν τὴν ἴδιαν ἀξίαν. Οἱ βαθμοὶ θᾶνε 8. 9. 10. Ἄν ἓνας μαθητὴς φοιτήσῃ δύο χρόνια στὴν ἴδιαν τάξιν καὶ δὲν προβιβάσῃ διώχεται ἀπὸ τὸ Κατάστημα.

Ὁ βαθμὸς τῶν νέων δημοδιδασκάλων (δὲ θὰ λέγονται πλὴν ἐτοίμοι, ἀλλὰ παιδαγωγοί) θὰ εἶνε ἓνας καὶ ὁ ἴδιος σὲ ὅλους. Ὅσοι βγαίνουν ἀπὸ τὸ Νέον Διδασκαλεῖον παιδαγωγοὶ θὰ διορίζονται στὴν ἀρχὴν σὲ χωριὰ ποῦ ἔχουν πληθυσμὸν κάτω τῶν 700 κατ. μὲ μισθὸν 100 δραχμ. τὸ μῆνα. Ἐπειτα ἀπὸ 3 χρόνια καὶ κατόπι ἐξέτασιν θὰ διορίζονται σὲ χωριὰ ποῦ ἔχουν πληθυσμὸν 700—2000 κατ. μὲ μισθὸν 130 τὸ μῆνα, καὶ κατόπι ἀπὸ τέσσαρα χρόνια καὶ ἐξέτασιν, ἂν εἶνε θέσις ἄδεια, νὰ διορίζονται σὲ πόλεις μὲ πληθυσμὸν 2 χιλ. καὶ πένου, μὲ μισθὸν 180 δραχμ. τὸ μῆνα. Κάθε δὲ παιδαγωγὸς κατόπι ἀπὸ 10 χρόνια ὑπηρεσίαν καὶ κατόπι ἐξέτασιν θὰ διορίζεται σὲ ἄδεια θέσιν διευθυντὴ λαϊκοῦ σκολεῖου τῆς πόλεως, μὲ μισθὸν 200 δραχμ. τὸ μῆνα.

Κάθε διευθυντὴς λαϊκοῦ σκολεῖου πόλεως, ποῦ νᾶνε πληθυσμὸν ἀπὸ 3 χιλ. καὶ πένου, κατόπι ἐξέτασιν καὶ ἂν ἔχῃ 15 χρόνια ὑπηρεσίαν θὰ διορίζεται ἢ Ἐπιθεωρητὴς τῶν λαϊκῶν σκολειῶν μὲ μισθὸν 300 δραχμ. τὸ μῆνα ἢ καθηγητὴς τῆς Φιλοσοφίας καὶ τῆς Παιδαγωγικῆς στὸ Διδασκαλεῖον. Ἄν ἓνα λοιπὸν τέτοιον Διδασκαλεῖον καὶ Λαϊκὸ σκολεῖον φτιάσουμε δὲ νομίζετε ὅτι γιὰ τὴ δύστηνη Πατρίδα θὰ εἶνε τοῦτο Λευτεριά καὶ Ἀνάστασις; Δὲ νομίζετε ὅτι ὅλα τὰ κακὰ θὰ διορθωθῶσι καὶ ὅτι τὸ Ρωμαϊκὸν θ' ἀρχίσῃ ν' ἀναπνέῃ καὶ νὰ βαδίζῃ μὲ στερεὸν καὶ δυνατὸ βῆμα στὴν εὐτυχίαν, στὸν πλοῦτον, στὴν πειθαρχίαν, στὴν ἐργασίαν, στὴν χαρὰ καὶ στὴν Δόξαν; Δὲ νομίζετε ὅτι σ' ἀλήθειαν θὰ αἰστανθῇ ἀπ' ἑκέρῃ σ' ἑκέρῃ ὅλη ἡ Ἑλλάς μιὰ ἀληθινὴ Ἀνάστασιν, μιὰ ἀληθινὴ Λευτερίαν; Δὲ θ' ἀκούεται κάθε μέρα μιὰ φωνὴ ποῦ νὰ λέει «Ἀνασταίνεταί»; Τώρα ἂς ξαναπάρμε στὸ Λαϊκὸ σκολεῖον. Οἱ τελειόφοιτοι τοῦ Λαϊκοῦ σκολεῖου θὰ μπαίνουν ἔπειτα

ἀποκάνω γυρίζοντας οὐλὴν νύχτα, οὐλὴν νύχτα... Τὸ χειμῶνα κρυώνω λίγο... μὰ ἐστίνουμαι τρέχοντας σ' ἀερογιάλι, καὶ πάλε ξαναστέκω γιὰ ὥρα... Κ' ὕστερα βάνω μὲ τὸ νοῦ μου ἐτάς κοντά, νὰ ἐκεῖ στὸ παραθύρι μὲ τίς γλάστρες, ποῦ τώρα δὲν εἶνε ἄστρα, καὶ μιλῶ, ἢ καὶ δὲ μιλῶ διόλου... Καὶ σὲς ποτὲς δὲ λείπουντε ἀπὸ δῶ, ἀπὸ τὸν τόπον μας... δὲν πάτε σὲς ποτὲς μακριὰ... Πῶς νὰ σᾶς τὸ εἰπῶ, πῶς νὰ σᾶς... νὰ, μοῦ φαίνεται πῶς ὁλοῦθε ἐσεῖς εἰσάστε, καὶ στίς στράτες, καὶ σ' ἀερογιάλια, ὅπου κι' ἂ σταθῶ... μὰ ὕστερα πάλε λαχανιάζοντας ἀπὸ τὸ πολὺ τρέξιμον, στέκω, χωρὶς νὰ σκέψουμαι, καὶ μοῦ φαίνεται πῶς γυρίζω ὁ κόσμος ἀπὸ μᾶς, ἀπὸ μένα, ποῦ βλέπει καὶ σᾶς, ἐμένα, δηλαδή σᾶς, ποῦ πάντῃ εἰσάστε σ' ἓνα παραθύρι ὅλου τοῦ κόσμου... Μπα, μὲ καταλαβαίνετε, ἢ σᾶς τὰ λέω ντίπ μπερδεφτά καὶ δὲν ξέρω πῶς τὰ λέω... Ἐτσι νὰ σκαίψω μέσα στὸ γυμνὸν πολλὰς βολὰς μοῦ ρχεται νὰ ἰδῶ ἂ θὰ σᾶς ἰδῶ στὸ βυθόν... Παράξενον πρᾶμα πῶς ζῇ κανένας ἐτοίς, δηλαδή σὰ νὰ προβατῶ στὰ μπαμπάκια τέτοις ποῦ εἶναι οὐλὰ συλλογιέμαι, σὰν νὰ τρέχω στὰ τριαντάφυλλα... Καὶ οὐλὰ ἐτοίς γιὰ νὰ μάθω νὰ σᾶς τραγουδάω σὰν τὸ θέλτε καποτε κατὰ τοῦ ἀπὸ τὰ παραθύρια σας... ἓνα παλιὸ τραγούδι, τὸ θυμόσαστε; Ἐλα...

— Σῶπα, μὴν τὸ εἰπῇς, τοῦ εἶπα.
— Γιατί, κυρὰ Θεανῶ;
— Δὲ θέλω νὰ τὸ εἰπῇς... εἶνε μάγισ... εἶνε κακό...
— Καλὰ, μὰ γὰρ τὸ λέω τὴ νύχτα πάντα.
— Τὴ νύχτα πὲς το ὅσο θέλεις...
— Κ' ὕστερα τί θὰ εἰπῇ σὰν τὸ εἰπῶ;..

Στάθηκε λίγο. Ἐγὼ ζύγωσα σιμὰ του. Ὁ τρόμος τοῦ πατέρα βασιλεὺς γύρω μας, μέσα μας. Ἐσκολούθησε κοιτάζοντάς με πάντα μὲ ἔγνοια καὶ λαχτάρα.

— Πόσες νύχτες τὸ εἶπα. Ἐνα τραγούδι εἶνε, τί εἶνε. Μιὰ ρουνιά ἀπὸ μέσα του κανένας, ἀπὸ τὸ νερούλι ποῦ σταῖσι ἀγιασμένο στὴν ψυχὴν του... Εἰδες ἐκεῖ, νὰ στέκω ὥρες χωρὶς ἀποστασίαν, καὶ νὰ λέω, νὰ λέω λόγια μονάχος... Νὰ, στέκω σὰ σιμὰ στὸ σπῆτι, περπατᾶω ὕστερα ἀργὰ, σιμῶνω πάλε στὸ ἀγκωνάρι, τὸ πιάνω, μάρμαρον... Σηκώνω τὰ μάτια στὸν οὐρανόν, στὸ παραθύρι, καὶ πάλι λέω: «Γιὰ κοίτα οὐρανός, μωρὲ οὐρανός! Τί τάχα νᾶνε ὁ οὐρανός; Τί νᾶνε τᾶς τᾶς, ποῦ σπιθολογᾶνε σὰ σκοτίτσες τῆς νύχτας; Νὰ ὁ γιὰλὸς ποῦ δὲν ἔχει φῶτα... ὁ γιὰλὸς μαθὲς ποῦ πᾶει θεόμακρον, καράβι δὲν τὸν ἀποσῶνει σὲ μιὰ ζωὴ... Μωρὲς γιὰλὸς!.. Ὑστερα πάλε ποιὸς θὰ μοῦ εἰπῇ τί κάνει ὁ θεός

ἐκεῖ ἀπάνου; Κανένας ἄθρωπος δὲ ζῇ σὰν κείνους. καὶ κανένας ἄνθρωπος κι' ἂ δὲ σῶνει τοῦ γιὰ σπῆτι ὁ οὐρανός, μωρὲ θεός, ἔρχεται καὶ στὸν ἀπάνου κόσμον. Μωρὲς θεός!.. Καὶ περπατᾶω, καὶ σὲ βρίσκω πάλι. Μοῦ φαίνεται πῶς μοῦ δίνεις τὸ χέρι, ἐτοίς σὰν ἁγίας Βαρθολμαῖος χέρι, ταμῆνον χέρι, καὶ σιμῶν νὰ στὸ φιλήσω, καὶ σοῦ τὸ φιλῶ, νὰ ἐτοίς μοῦ τὸ δίνεις... Ἐτσι σοῦ τὸ φιλῶ...

Καὶ μοῦ πῆρε τὸ χέρι, καὶ μοῦ τὸ φίλησε, μοῦ τὸ φίλησε σὰν παιδάκι, τῶς βολὰς, τῶς μακρινὰς βολὰς, ὡς ποῦ πῆγε νὰ λιγοθυμήσῃ. Καὶ γὰρ τὸν ἄφηναν καί, ἐτοίς σὰν ἀφαιρέμενη, ὡς σὰν μαγεμένη, νοιώθοντας πῶς εἶνε ὁ Γιάννης, ὁ καλὸς, ποῦ φέρνει τὰ λουλούδια, ὁ Γιάννης ποῦ τόσο τὸν ἀγαπάγαμε.

— Μή, νὰ σὲ χαρῶ Θεανῶ, μή, φτάνει, σοῦ εἶπα, καὶ σοῦ πῆρα τὸ χέρι, ποῦ δειχνες πῶς σοῦ τὸ φιλοῦσε ὁ Γιάννης. Φτάνει, φτάνει...

— Τί ἔχεις Ἀντρέα; Μπα, καὶ εἶσαι κακὰ; Τί σοῦ συνέθηκε; Γιατί εἶσαι γλωμῶς καὶ τρέμεις; Ἐλα τώρα, ἀστεϊεύμαστε τῶς, πάντα ἀστεϊεύμαστε... Μὴν εἶσαι ἄρρωστος;.. Ἀ, καί, θυμῶμαι ποῦ πάντῃ γλωμῶμαι... Ὁ Γιάννης, ὁ Γιάννης τί μπαίνει, ἔτρεχε, τραγουδαίει καὶ ἔκλειγε κιόλα. Ἐλα τώρα, στάσου καλὰ. Ἐσὺ δὲν εἶσαι παρὰ ὁ μεγάλος, μου ἀδερφός, κι' ἀκούς ἐσὺ ἐμένα ἐκεῖδ᾽, ἦσυχα καὶ

ἀπὸ ἐξέτασιν στὴν Προπαρασκευαστικὴ τάξιν τοῦ Γυμνασίου ἢ στὴν Ἑπαγγελματικὴ σχολὴ τῆς πρωτεύουσας τοῦ Νομοῦ βγαίνοντας ἐπειτα ἀπὸ δύο χρόνια ἐπαγγελματίες. Γιά τὴν προαγωγὴ τῶν μαθητῶν τῶν λαϊκῶν σχολειῶν θὰ ὑπάρχῃ σὲ κάθε πρωτεύουσα Νομοῦ μιὰ Ἑπαγγελματικὴ σχολή. Ἀκόμα θὰ ὑπάρχουν μιὰ κατώτερη πολυτεχνικὴ, γεωργικὴ, ἐμπορικὴ καὶ ναυτικὴ σχολή. Οἱ τελειόφοιτοι τῶν Λαϊκῶν σχολειῶν θὰ φοιτοῦνε δύο χρόνια σὲ μιὰ ἀπὸ τοῦτες τὶς σχολὰς καὶ ἂ βγοῦν ἄλλοι θὰ παίρνουν δίπλωμα Β' τάξης τεχνίτη, γεωπόνου, πλοίαρχου, ἐμποροῦ. Οἱ τελειόφοιτοι τῶν λαϊκῶν σχολειῶν θὰ διορίζονται τελωνοφύλακες ἢ πρώτης τάξης χωροφύλακες (στὸ σῶμα τῆς χωροφυλακῆς, ποῦ πρέπει νὰ γενῇ μὲ τὴν κατάρτιση τῆς σημερινῆς ἀστυνομίας) ἢ δασοφύλακες Α' τάξης.

Οἱ τελειόφοιτοι τῆς Ἑπαγγελματικῆς σχολῆς καὶ ὅσοι θὰ ἔχουνε δίπλωμα Β' τάξης τῶν πρακτικῶν σχολῶν, ἔχουσιν ἀπὸ τὶς ἰδιωτικὰς θέσεις ποῦ θὰ προτιμοῦνται, θὰ μποροῦν νὰ διορίζονται βοηθοὶ τῶν δασονόμων, βοηθοὶ στοὺς γεωργικοὺς σταθμοὺς, ἀρχηκεπουροὶ στοὺς δημόσιους ἢ δημοτικούς κήπους, ἀρχιεργάτες στὰ συνεργεῖα τοῦ Νάσταθμου, ὑποκελευστές, ὑπολογιστές, κατώτεροι τελωνιακοὶ καὶ οἰκονομικοὶ ὑπάλληλοι, ἀρχιεργάτες στὰ δημόσια ἔργατα, Γ' τάξης πλοίαρχοι στὸ ἐμπορικὸ ναυτικὸ καὶ ἐνωματάρχες Β' τάξης μὲ προαγωγὴ πάντα σ' ὅλα τοῦτα τὰ στάδια. Ὅσοι ἔχουν δίπλωμα Β' τάξης τῶν πρακτικῶν σχολῶν θὰ μποροῦν νὰ μπαίνουν κατόπι ἐξέτασης σὲ ἀνώτερη Ἑμπορικὴ σχολή, στὸ Πολυτεχνεῖο, σὲ ἀνώτερη Γεωργικὴ σχολή ἢ Ναυτικὴ παίρνοντας δίπλωμα Α' τάξης κατόπι ἀπὸ 3 χρόνια σπουδῇ καὶ φοίτησιν. Ὅσοι θὰ ἔχουν τέτοιο δίπλωμα θὰ λαβαίνουν, ἔχουσιν ἀπὸ τὶς ἰδιωτικὰς θέσεις, δικαίωμα νὰ γίνονται πλοίαρχοι Α' τάξης, διεσπυντές ἢ ὑποδιεσπυντές Γεωργικῶν σταθμῶν, μηχανικοὶ ἢ ἐργοδηγοὶ καὶ ἀνώτεροι ὑπάλληλοι στὸν τελωνιακὸ καὶ οἰκονομικὸ κλάδον τῆς χώρας.

Τώρα ἄς πῶμε στὰ Κλασσικὰ Γυμνάσια.

Εἴπαμε πῶς πρέπει νὰ γενοῦν ἐξὶν Γυμνάσια. Δηλαδή ἓνα στὰ Τρίκαλα, ἓνα στὸ Βόλο, ἓνα στὴν Ἀθήνα, ἓνα στὸ Νάυπλιο, ἓνα στὴν Πάτρα ἢ Πύργο κ' ἓνα στὴν Κέρκυρα. Κάθε Γυμνάσιον θ' ἔχῃ τὸν τύπον τοῦ Διδασκαλείου, δηλαδή στρατιωτικὴ σύσταση καὶ ἀπόλυτη Πειθαρχία. Τὰ τρόφιμα καὶ λοιπὰ

τῶν Γυμνασιακῶν θὰ πλερώνονται μὲ 100 δραχμὰς τὸ μῆνα. Τὸ Γυμνάσιον θὰ ἀποτελεῖται ἀπὸ 5 τάξεις. Ἡ τελευταία τάξις ἢ Α' θὰ λέγεται Προπαρασκευαστικὴ, γιατί ἐκεῖ ὁ Γυμνασιακὸς θὰ προπαρασκευάζεται νὰ μπῇ στὴν τέχνη, στὴ σοφία καὶ στὸ μεγαλεῖον τῶν προγόνων μας.

Τὰ ἀρχαῖα Ἑλληνικὰ θὰ διδάσκονται καὶ θὰ μαθαίνονται ὅχι σχολαστικά, μὰ μὲ κάπιο σύστημα καὶ μὲ σκοπὸ. Πρέπει ὁ καθηγητὴς νὰ βάλῃ μέσα στὴν ψυχὴ τοῦ μαθητῆ τὴ δύναμιν καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ κάθε συγγραφέα. Πρέπει νὰ τὸν κάμῃ ν' ἀγαπήσῃ καὶ νὰ ἐνθουσιαστῇ γιὰ τὴν ἐργασία τῶν ἐνδοξῶν προγόνων μας. Γιά τοῦτο ἡ σπουδὴ τῶν ἀρχαίων δὲν πρέπει νὰνὲ μιὰ σχολαστικὴ ἐξήγησις, ποῦ νὰ περιορίζεται σὲ μιὰ σύνταξιν ἢ τεχνολογίαν, ἀλλὰ διδασκαλίαν μορφωτικὴν καὶ ψυχοπλαστικὴν, δηλαδή ὁ Δημοστένης νὰ βαλθῇ στὴ ψυχὴ τοῦ Γυμνασιακοῦ, σὰν ῥήτορας Δημοστένης, ὅχι σὰν ἀρχαῖος δάσκαλος ἢ πρόγονος. Ὁ Πλάτωνας, σὰν μεγάλος καὶ θεῖος Πλάτωνας, ὁ Θουκυδίδης, σὰν τέλειος ἱστορικός, καὶ ὁ Πλούταρχος, σὰν μεγάλος ψυχοπλάστης καὶ ἠθικολόγος. Μὰ ὅχι νὰ παίρνουμε σῶακα καὶ μὲ τὸ ἴδιο μέτρο ὅλους τοὺς ἀρχαίους συγγραφῆδες καὶ ποιητάδες καὶ δραματικούς. Πρέπει νὰ σταλάζουμε στὴν ψυχὴ τῆς Ἑλληνικῆς νεολαίας τὰ διάφορα ἀνεξάρτητα καὶ σηκώματα τοῦ βίου καὶ τῆς ἀρχαίας τῶν προγόνων μας τέχνης. Ἐτσι καθεὶς θὰ καταλάβῃ, γιατί πρέπει νὰ θαυμάζουμε καὶ νὰ περηφανεῖσθε γιὰ τὰ ἔργατα τῶν παλίων μας.

Ἡ ἀνώτατη τάξις τοῦ Γυμνασίου, ἢ Β', θὰ διαιρεῖται σὲ δύο τμήματα. Στὸ Ἐπιστημονικὸ τμήμα καὶ στὸ Φιλολογικὸ ἢ Φιλοσοφικόν. Κάθε μαθητὴς ποῦ θὰ πηγαίνει στὴν Β' τάξιν θὰ λέγῃ καὶ θὰ δηλώνῃ ποῖον κλάδον θὰ διαλέξῃ καὶ ἔτσι θὰ πηγαίνει νὰ μορφωθῇ, νὰ τελειοποιηθῇ καὶ νὰ προσετοιμαστῇ στὸ τμήμα τοῦ γιὰ τὴν ἐξέτασιν τοῦ Πανεπιστημίου.

Οἱ μαθητὲς τῆς κατώτατης προπαρασκευαστικῆς τάξης τοῦ Γυμνασίου θὰ μποροῦν νὰ μπαίνουν κατόπι ἀπὸ ἐξέτασιν στὴν Α' τοῦ Διδασκαλείου, στὸ σχολεῖον τῶν Ὑπαξιωματικῶν, στὴ σχολὴ τῶν Δοκίμων καὶ στὴ σχολὴ τῶν Τηλεγραφιστῶν. Οἱ δὲ μαθητὲς τῆς ἀνώτερης τάξης στὸ σχολεῖον τῶν Εὐελπίδων κατόπι διαγωνισμοῦ καὶ στὴ σχολὴ τῶν Ἐφεδρῶν ἀξιωματικῶν μὲ στρατιωτικὴν ὑποχρέωσιν ἐνὸς ἔτους.

Τὸ Πανεπιστήμιον θὰ εἶναι ἓνα. Σὰν ὅμως ὑπάρ-

χουν τὰ μέσα μποροῦν νὰ γενῶν δύο, ἀλλὰ τὸ ἓνα θὰ εἶναι εἰδικὸ γιὰ ὅσους σπουδάζουν τὶς Φυσικὰς Ἐπιστῆμες, τὴν Ἀστρονομίαν καὶ τὴν Χημείαν, ὥστε τὸ πρῶτον Πανεπιστήμιον δὲ θὰ ἔχῃ αὐτὲς τὶς σχολὰς.

Τὸ Πανεπιστήμιον θ' ἔχῃ κῆπον, δημόσια λουτρά, Γυμναστήριον καὶ Σκοπευτήριον. Οἱ δύο τελευταῖες τάξεις θὰ γυμνάζονται ἐξὶν μῆνες τὸ χρόνο στρατιωτικῶς, οἱ δὲ φοιτητὲς α', β', γ' τάξης θὰ γυμνάζονται δύο φορές τὴ βδομάδα στὴν ὁργανικὴν Γυμναστικὴν, στὸ χορὸν, στὰ διάφορα Γυμναστικά παιχνίδια Κρίκετ, Λὸν-Τένις, Φούτ-μπὸλ καὶ ἄλλα ὅμοια ποῦ δυναμώνουν τόσο πολὺ ὅλον τὸ κορμὶ. Ἀκόμη θὰ γυμνάζονται στὴ Λεμβοδρομικὴ καὶ στὴ κολυμβητικὴ. Κάθε χρόνο ἓνα μῆνα οἱ φοιτητὲς τῶν δύο ἀνωτέρων τάξεων θὰ πηγαίνουν στὴν ἐξοχὴν, γιὰ νὰ περάσουν στρατιωτικὴν ζωὴν. Θὰ κάνουν ψευτομάχας καὶ γυμνάσια πόλεμου μὲ ταχτικὸν στρατό. Ὁ ὕπνος, ἡ τροφὴ, ἡ πειθαρχία θὰ εἶναι στρατιωτικὴ. Ὁ βαθμὸς τῆς Γυμναστικῆς καὶ τῆς Στρατιωτικῆς ἄσκησης θ' ἔχῃ τὴν ἴδιαν ἀξίαν ὥπως καὶ τὰ ἄλλα μαθήματα. Γιατὶ ἡ Πατρίδα θέλει γερά καὶ πειθαρχικὰ κορμιά ἀφοῦ μέσα στὴν ὑγείαν βασιλεύει ἡ παλληκαρικὴ καὶ ἡ μεγάλη ψυχὴ. Δὲ θέλουμε πολίτες ἀστενικούς καὶ ἀταχτούς, ποῦ νὰ μὴν ἔχουν διδαχτῇ ποτὲ τοὺς τίς θὰ πῇ πειθαρχία.

Στὸ Πανεπιστήμιον θὰ ὑπάρχῃ μιὰ αἵθουσα συνδιαλέξεως καὶ μιὰ χοροῦ. Κάθε φοιτητὴς τῆς Β' τάξης θὰ εἶναι ὑποχρεωμένος στὸ διὰστημα τῶν μαθημάτων νὰ κάμῃ δύο διαλέξεις μπρὸς ἀπὸ τοὺς καθηγητὰς τοῦ καὶ τοὺς φοιτητὰς τῆς σχολῆς τοῦ. Τὸ θέμα καὶ ἡ ὑπόθεσις θὰ τοῦ δοθῇ ἀπὸ τὸν Πανεπιστημιαρχόν. Οἱ δύο αὐτὲς διαλέξεις τοῦ θὰ ἔχουν θέσιν καὶ βαθμὸν στὴ Γενικὴ Βαθμολογίαν τοῦ.

Στὸ Πανεπιστήμιον θὰ μπαίνουν οἱ τελειόφοιτοι τοῦ Κλασσικοῦ Γυμνασίου κατόπιν ἐξέτασης σύμφωνα μὲ ἰδιαίτερον πρόγραμμα ποῦ θὰ στέλνῃ ἡ Διεύθυνσις τοῦ Πανεπιστημίου στὸ Γυμνασιαρχόν. Τὸ πρόγραμμα θὰ εἶναι χωριστό. Δηλαδή ἄλλο γιὰ τὸν Ἐπιστημονικὸν κλάδον, καὶ ἄλλο γιὰ τὸ Φιλολογικὸν ἢ Φιλοσοφικόν. Τὰ προγράμματα θὰ δίδονται τοῖς Γυμνασιακοῖς τυπωμένα τὴν τελευταίαν βδομάδα τοῦ Μᾶη, ὅταν τελειώνουν καὶ οἱ ἐξέτασεις τοῦ Κλασσικοῦ Γυμνασίου. Ἐτσι οἱ Γυμνασιακοὶ ἀπὸ τὸ Θεριστὴ ὥς τις 10 τοῦ 8βρη ποῦ θὰ παρουσιάζονται γιὰ ἐξέτασιν θὰ μποροῦν νὰ γυμναστοῦν καὶ νὰ προσετοιμαστοῦν σύμφωνα μὲ τὸ πρόγραμμα τοῦ Πανεπι-

πονετικά... Ἐσὺ ἔφυγες, καὶ σὺ ἔλειπες. Ὁ Γιάννης, μὰ ὁ Γιάννης καθέτις δὴ, καὶ κάθε τόσο περνᾷ στὰ παραθύρια μου ποῦ εἶναι θλιμμένα, καὶ φέρνει ἓνα σωρὸ λουλούδια, κ' ὕστερα καθέτις στὴ γωνίαν καὶ μουρμουρίζει, ποῦ ἐγὼ κεντάω... Ἀπὸ λείπει παραμύθια τώρα; πατέρας, παραμύθια ἀτέλειωτα, παραμύθια ποῦ βροτᾶνε οὐλὲς τὶς νύχτες τοῦ χειμῶνα, τοῦ θλιβεροῦ χειμῶνα... Καὶ μετὶς ἀκουμαζόμαστε τὶς τρικυμίες, τὶς γοργόνες βλέπουμε, τὸ χάρο καθαλάρη, τὶς κυράδες καὶ καλομοῖρες νὰ μᾶς γενέουνε πίσω ἀπὸ τὴ φωτιά, τοὺς δράκους καὶ τὶς λάμμες νὰ σκούζουμε μέσα στὶς μπόρες, καὶ κάποτες δένουμε τὰ χέρια, τὰ χέρια ποῦ μπιστευτήκανε τὸν ὕπνον τοῦ πατέρα, τὸν ὕπνον ποῦ εἶναι σὰν ζῦπνος... Καὶ πάλι νάτος ὁ καλὸς καιρὸς ποῦ θὰ μᾶς τραγουδήσῃ ὁ Γιάννης στὸ γυαλόν, καὶ θάναζήτάω ἐγὼ τὰ καλά μας. Ὡ, τὰ καλά μας, καὶ θὰ κυνηγᾶω τὴ φωνὴν τοῦ θλιμμένου τῆς ἀντίλαλο. Καὶ ἡ ψυχὴ μου ὅλον καὶ θὰ βουρκώῃ στὸ κλάμα, σὰν τὴ βροχούλα ποῦ θὰ πέφτῃ στὰ τζάμια μας, μὲ τὸν καλὸ καιρό... Καὶ σὺ τάχα δὲν εἶσαι ὁ ἀδερφοῦλης μου ἀπὸ τότες; Πές το τάχα ἔτσι νὰ χαρῶ, πές το...

— Ναί, Θεανῶ, ὅ,τι θὲς εἶμαι... μὰ καίει τὸ κοῦτελό μου, χτυπᾶνε τὰ μελίγγια μου...

— Στάσου... θὲς νὰ σοῦ στρώσω νὰ πῆσῃς ;..

Ἔλα δὴ, πέσε στὸν καναπέ τοῦτο, πέσε, καὶ θὰ σοῦ εἰπῶ, πολλὰ θὰ σοῦ εἰπῶ... Ἐτσι, καλά καμὲς. Τώρα δὲ φοβάσαι πιά. Ὁ σὺ εἰπῶ γιὰ οὐλὰ, καὶ περίμενε. Μονάχα νάχῃς πομονή. Μὴν τρέμεις, καὶ γὼ σὲ θέλω, εἶμαι πάντα μιὰ ἀδερφοῦλα, μιὰ πονετικά ποῦ θὰ σ' εἰπῶ, νὰ μὲ συμπονέσῃς, νὰ μὲ παρηγορήσῃς... Τὸ ξέρω πῶς λυώνει τὸ σπλάχνον σου. Καὶ μένα τρέμει μέσα στὴν καρδιά μου ὁ ἀναστεναγμὸς ὁ παλιός, τόσο παλιός, τόσο μακρινός... Νά, τώρα νὰ σὲ σκεπάζω κιόλα θάσιν καλύτερα... Νά μὲ τοῦτο τὸ ρούχον. Ἐτσι, ἔ, ἔτσι... Κρυώνεις; Τί νοιώθεις; Δὲ μιλάς;

— Καλύτερα...

— Τί λὲς καλύτερα; Ἄς εἶναι, καὶ τότες ἦταν καλύτερα. Κεῖνοι οἱ καιροὶ περνᾶνε πάλε. Ὡ, καὶ πῶς ἐπέρασα, πῶς ἐπέρασα.

— Μὴν ἔρθει ὁ πατέρας σου;

— Ὁχι, τώρα τὸν παίρνει ὁ ὕπνος ποῦ βαστάει μερόνυχτα. Κεῖνος ὁ ὕπνος ποῦ τὸν κάτεχε σὰν πέθανε ἡ μητέρα. Ἦτανε μιὰ τυραννικὴ δὴ μέσα, καὶ τὸ κάθε τι ἔτρεμε σὰν ζορκισμένο τὶς ὥρες κείνες. Μιὰ λαχτάρα βασιλεύει στὸ σπῆτι, καὶ ὁ πατέρας στὸν ὕπνον τοῦ ἐβυθίζετο, καὶ τὰ μάτια τοῦ πάντα ἀνοιχτά ἐβλέπανε, καὶ τὸ κεφάλι τοῦ ἦτανε ζῦπνον, ἓνα κεφάλι ποῦ δὲ χόρραε σὲ προσκέφαλον, ποῦ ἔδε-

νότανε σὲ παράδαρμα. Ἡ μαννούλα μας ἔλυσε σὰν λαμπαδά, κοιτάζοντας στίς ἀτέλειωτες ὥρες τὰ μάτια τοῦ, καὶ πασιζώντας νὰ τοῦ πάρῃ μιὰ κουβέντα. Ὑπνος, ὕπνος τρομερός, μαλυσμένος. Καὶ τὰ μάτια τοῦ πάντα ἀνοιχτά, κινεῖσθαι πᾶσα καλὸ ὁλόγυρα, καὶ σκαρπώντας ἓνα χαμό... Κ' ἐπείσε ἡ μαννούλα στὸ κρεβάτι. Γιὰ τρεῖς ἡμέρες ἔσβυσε μέσα σ' ἓνα θυμικὸ ἀπὸ εὐκὲς ποῦ ἐκάηκε ἡ ψυχὴ τῆς. Ἦτανε στὸ κρεβάτι ἀχνή, στίς στερνὲς τῆς ὥρες, καὶ τὸ πρόσωπό τῆς ποῦ ἔσταζε τὸ δάκρυον τῆς καλосύνῃς μᾶς ἔστειλε κείνα τῆς τὰ χαμογέλια.

Ὁ πατέρας συνεφέρθηκε κείνη τὴν ἡμέραν, καὶ ὥπως εἶμαστε συναγμένα ὁλόγυρα ἀπὸ τὴ μισοξέψυχισμένη μητέρα τὰ παιδιὰ, καὶ παρηγορούμαστε βλέποντάς τῃ νὰ χαμογελάει, ἔνοιζε ἡ πόρτα καὶ φάνηκε ὁ πατέρας.

Σουρωμένος, γερασμένος, ἀγνώριστος. Ἡ μητέρα ἔκαμε νὰ σηκωθῇ, μιὰ μάταιη προθυμία, θέλοντας νὰ τοῦ δείξῃ πῶς εἶναι καλὰ. Κεῖνος σίμωσε στὸ κρεβάτι, γονάτισε. Τὸ κεφάλι τοῦ σκύβοντα τώρα κατωῦ, σὰν λιοντάρι ἀποσταμένο ἀπὸ τὸ κρηνατόβρο του μεθύσι, εἰδείνε τέτοια μεγαλωσύνη, καὶ τέτοια σύντριψη πῶς τοῦ βάραινε τὴν ψυχὴ! Θέ μου, τί θὰ κάμῃ τώρα, ἔλεγα μὲ τὸ νοῦ μου. Ἐπῆρε τὸ χέρι

στήμιον. Κάθε μαθητὴς τοῦ Πανεπιστημίου δίδοντα ἐξέταση γιὰ τὸ Πανεπιστήμιον θὰ παρουσιάσῃ πιστοποιητικὸν ὅτι ἔχει συμπληρώσει τὰ 18 χρόνια τῆς ἡλικίας του. Ἡ στρατιωτικὴ ὑποχρέωσις καθενὸς φοιτητῆ θὰ εἶνε ἓνας χρόνος.

Κάθε τελειόφοιτος τοῦ Πανεπιστημίου βγαίνοντα γκατρός ἢ φαρμακοποιὸς ἢ δικηγόρος πρὶν νὰ πάρῃ τὸ δίπλωμά του θὰ καταθέτῃ χρηματικὴ ἐγγύησιν 3 ὡς 5 χιλ. δραχμῆς ἢ πρόσωπο μὲ τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἐγγυᾶται γι' αὐτὴν. Κάθε φαρμακοποιὸς ἢ δικηγόρος ἢ γκατρός, ἂν καταγγελλῇ γιὰ παρεκτροπὴ καὶ ἀμέλεια σὲ καθήκον του θὰ ἀποζημιώνεται ὁ πελάτης του μὲ τὴ χρηματικὴ ἐγγύησιν ἢ καὶ αὐτὴ ἡ Κυβέρνησις. Τέτοιο λοιπὸν θὰ εἶνε τὸ Πανεπιστήμιον.

ΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ

Καίτοι, ἴσως καὶ πολλοὶ, διαδίδοντας τὸ ἔθροισμα μου μπορεῖ νὰ πῶν—καλὰ καὶ ἄμφορα τὰ λέει, μὰ γιὰ νὰ γένῃ ὅλ' αὐτὰ χρειάζονται ἑκατομμύρια δραχμῆς. Οἱ τέτιοι σ' αὐτὴ τὴν ἰδέαν εἶνε πολὺ γελασμένοι. Ἐξετάζοντας τὸ σύστημα, χωρὶς βανδισμό, μέθοδο φαίνεται πολυέξοδο, μὰ κατόπι μπαίνοντας στὴν οὐσίαν βλέπουμε πὺ ἐνάντιον. Ἀρχίζοντας λοιπὸν ἀπὸ τὴ βάση, ἥ ἐξετάσουμε καὶ ἂς βροῦμε τὰ ἐξόδα ποῦ θὰ χρειαστοῦν γιὰ νὰ βαλθῇ σ' ἐφαρμογὴ καὶ πράξῃ τὸ Νέον Ἐκπαιδευτικὸν σύστημα μας. Γιὰ τὰ Λαϊκὰ ἢ τὰ Ἐργατικά σχολεῖα μονάχα στὴν ἀρχὴ θὰ ζοδεύτῃ, παρὰ γιὰ τὰ νέα κτίρια καὶ γιὰ τὰ ὀλικά τοῦ σχολείου, πρᾶγμα ποῦ κοστουμένται σήμερα μὲ τὸ κληροδότημα τοῦ μακαρίτου Ἰσιγγροῦ καὶ μὲ τὰ τέλη τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τῶν Μοναστηρίων. Γιὰ τοὺς νέους δασκάλους οὔτε μιὰ πεντάρα δὲ θὰ ζοδεύτῃ περισσότερη, μὰ καὶ οἰκονομία θὰ γένῃ, γιὰτὶ ὅλοι οἱ δασκάλοι θάχουν τὸν ἴδιον βαθμὸν βγαίνοντας ἀπ' τὸ Διδασκαλεῖον, καὶ γιὰτὶ κατόπι ἐξέτασις καὶ ἀδείας θέσις θὰ προβιβάσονται μὲ μεγαλειότερον μισθόν. Ὡστε μὲ ὀλιγώτερα ἐξόδα θάχουμε ἑρτατάκια σχολεῖα καὶ δασκάλους τέλειους καὶ μορφωμένους.

Τώρα ἂς πᾶμε στὴ Μέση Πρακτικὴ Ἐκπαίδευση, ποῦ ἀντικαθίσταται τὴ Μέση Κλασικὴ Ἐκπαίδευση. Καὶ ἰδῶ τὸ ἐξόδο εἶνε λίγο καὶ τὸ πείρισμα ἄρκετό. Ἀφοῦ σὲ κάθε πρωτεύουσα Νομοῦ θὰ συστήσουμε ἀπὸ μιὰ Ἐπαγγελματικὴ σχολὴ καὶ ἀπὸ μιὰ Ναυτικὴ, Ἐμπορικὴ, Γεωργικὴ καὶ Τεχνικὴ, ἔβλε ταῖς, τότε σ' ὅλο τὸ Βασίλειον ποῦ ἔχει

26 Νομοὶς θὰ ἔχουμε 26 Ἐπαγγελματικὲς σχολαί, 26 Ἐμπορικαί, 26 Ναυτικαί, 26 Γεωργικαί καὶ 26 Τεχνικαί, δηλ. Πολυτεχνικαί, ὥστε τὸ ὅλον 130 πρᾶχτικαί σχολαί. Τώρα ὑπολογίζοντας τὸ ἐξόδο μέσο ὅσο πὲ κάθε σχολὴ 10 χιλ. δραχμῆς τὸ χρόνο, θάχουμε ὀλικὸ ἐξόδο 1.300.000 χιλ. Τοῦτο δὲ, πρέπει νὰ μᾶς φανῇ μεγάλο ἐξόδο, ἀφοῦ ἡ Ρουμανία ζοδεύει μονάχα γιὰ τίς Ἐπαγγελματικὰς σχολαίς τῆς 1.760.000 δραχμῆς καὶ ἀφοῦ τὸ Ρωμαῖκόν ζοδεύει γιὰ τὴ Μέση Κλασικὴ Ἐκπαίδευση 2.400.000. Λοιπὸν καθὼς βλέπετε γιὰ τὴ Μέση Πρακτικὴ Ἐκπαίδευση θὰ ζοδεύουμε 1.300.000, δηλαδή ὀλιγώτερα ἀπ' ὅσα ζοδεύουμε σήμερα γιὰ τὴ Μέση Κλασικὴ Ἐκπαίδευση 1.100.100. Τώρα ἂς πᾶμε στὰ Κλασικὰ Γυμνάσια τῆς Μέσης Ἐκπαίδευσις. Τὰ ἐξόδα τοῦ στὴν ἀρχὴ, ὡς νὰ τὰ βάλουμε μπρὸς θὰ τ' ἀκούσουμε, ἴσως καὶ ἔχῃ γκατὶ μπορεῖ νὰ προσφερθῶν οἱ Δῆμοι νὰ χαρίσουν στὴν Κυβέρνησιν τὰ κτίρια καὶ τοὺς χρειάζομενους τόπους, μὰ γιὰ τοὺς μαθητὰς ὅμως δὲ θὰ ζοδεύῃ τίποτες ἡ Κυβέρνησις, μπορεῖ μὲ οἰκονομικὸν συστήσιον νὰ τῆς μείνουν καὶ χρήματα, ἀφοῦ θὰ πληρώνουν οἱ μαθητὰς 100 δραχ. τὸ μῆνα· μονάχα γιὰ τοὺς καθηγητὰς θὰ πληρώνει. Ὑπολογίζοντας λοιπὸν μὲ μεγάλη σπατάλη τὸ ἐξόδο τοῦ κάθε Κλασικοῦ Γυμνασίου 50 χιλ. δραχμῆς, θάχουμε ἐξόδο γιὰ 6 Κλασικὰ Γυμνάσια 300.000 χιλ. δραχμῆς. Ἄν τώρα προστίσουμε τίς 300.000 χιλ. δραχμῆς στὰ ἐξόδα τῆς Μέσης Πρακτικῆς Ἐκπαίδευσις, θὰ δοῦμε ὅτι τὸ ὅλο ἐξόδο θάνε 300.000 + 1.300.000 δηλ. τὸ ὅλο 1.600.000 χιλ. δραχμῆς, ὥστε ἀπὸ τὰ σημερινὰ ἐξόδα τῆς Μέσης Ἐκπαίδευσις, τὸ Κράτος θὰ ὀφείλεται τὸ ὅλο 800.000 χιλ. δραχμῆς καὶ θάχῃ ζωντανὴ καὶ γερὰ πρακτικὴ Ἐκπαίδευση καὶ ἔχῃ ἀέρα καὶ κούφια πράγματα.

Τώρα ἂς πᾶμε στὸ Νέον Διδασκαλεῖον. Καθὼς εἶπα παρὰ πάνω τὸ Νέον Διδασκαλεῖον μπορεῖ νὰ στοιχίσῃ ἓνα, δυὸ ἢ καὶ τρία ἑκατομμύρια δραχμῆς. Τὸ ἐξόδο τοῦτο μπορεῖ νὰ τὸ κάμῃ ἡ Κυβέρνησις μ' ἓνα χρεωλυτικὸν δάνειον, μπορεῖ ἴσως καὶ νὰ βρεθῶν δυὸ τρεῖς πατριῶτες, σὺν τῷ Μαρασλῇ, νὰ πῶν, ἂς ζοδεύουμε τώρα τὸν παρὰ μας, γιὰ τὴ δύστυχη Πατρίδα, γιὰτὶ τώρα θὰ εἶνε ἡ μοναχὴ καὶ μόνη φορὰ ποῦ θὰ πιάσουν τόπο καὶ δὲ θὰ πεταχτοῦν στὰ λάσπη τὰ χρήματά μας· καὶ ἔτσι ἡ Κυβέρνησις μπορεῖ νὰ γλυτώσῃ ἀπ' αὐτὸ τὸ ἐξόδο. Μὰ καὶ ἂν δὲ γένῃ τοῦτο, πάντα μὲ τὸ Νέον Διδασκαλεῖον θὰ ζοδεύῃ λιγώτερα ἀπ' ὅσα ζοδεύει

σήμερα βαστώντας τέσσαρα Διδασκαλεῖα καὶ βγαίνοντας κευτοδασκάλους.

Γιὰ τὴν ἀνώτατη Ἐκπαίδευση, δὲν λέγω καὶ πολλὰ. Στὴν ἀρχὴ, γιὰ νὰ γένῃ τὸ ἰδιαιτέρο τῶν φοιτητῶν Σκοπευτήριον, τὸ Γυμναστήριον μὲ ὅλα τὰ ὄργανα τῆς σημερινῆς προαγωγῆς, τὸ Κατάστημα τῆς Κολυμβητικῆς, τῶν Λουτρῶν καὶ τῆς Αεριοδρομικῆς θὰ χρειαστοῦν χρήματα, μὰ κατόπι τὰ ἐξόδα θὰ εἶνε τὰ ἴδια καθὼς σήμερα, ἢ μὲ διαφορὰ 50 ὡς 100 χιλιάδες δραχμῆς, ἔχῃ καὶ περισσότερα. Ὡστε καθὼς βλέπετε μὲ τὸ Ἐκπαιδευτικὸν τοῦτο Σύστημα μας τὸ ἔθνος θὰ ζοδεύῃ πολὺ ὀλιγώτερα χρήματα ἀπὸ ὅσα ζοδεύει σήμερα καὶ θὰ ἔχῃ Ἐκπαίδευση ἔχῃ Πανωλικὴ καὶ Φτιστικὴ, μὰ Ζωντανὴ καὶ Λοκώστρα.

ΥΣΤΕΡΟΛΟΓΟΣ

Βάζοντας λοιπὸν σ' ἐφαρμογὴ τέτοιο Ἐκπαιδευτικὸν Σύστημα νὰ τί θὰ γένῃ σὲ 4 ἢ 5 χρόνια.

Ὁ Λαὸς μὲ τὰ ἑρτατάκια Λαϊκὰ σχολεῖα του καὶ μὲ τίς Ἐπαγγελματικὰς καὶ πρακτικὰς σχολαίς του, ἔχτος ποῦ θὰ ξεγεννηθῇ καὶ θὰ μωρωθῇ, θὰ ἐτοιμαστῇ τόσο πολὺ καλὰ γιὰ τὸν ἀγῶνα τοῦ βίου, ὥστε πάντα θὰ βγαίνει νικητής. Τὰ παιδιὰ τῶν χωρικῶν μὲ τίς πρᾶχτικὰς γνώσεις ποῦ θ' ἀποκτήσουν ἀπὸ τοὺς μορφωμένους παιδαγωγούς τοῦ Νέου Διδασκαλείου θὰ μποροῦν, ἂν δὲ βροῦν ἰδιωτικὴ θέσις, μὲ μιὰ μικρὴ χρηματικὴ ὑποστήριξιν, ποῦ καθεὶς πλοῦσιος ἢ μιὰ χρηματικὴ Τράπεζα θὰ τὴν δώσῃ, ν' ἀναστήσουν τὰ χρήματά τους ἢ νοικιάζοντας ξένα νὰ περιποιούνται τὴ χτηνοτροφικὴ, τὴ γεωργικὴ, τὴ μελισσοκομίαν, μεταξοκομίαν, τὴν τυροκομίαν καὶ τὴ δασικὴν. Τὰ χωριά καὶ τὰ βουνὰ τῆς Ἑλλάδος θὰ γένων σιγὰ, σιγὰ μιὰ ἀπέλαξιν χαρῆς καὶ εὐτυχίας, γιὰτὶ ὅλοθις θὰ βασιλέψῃ ἡ ἐργασία, ἡ ἀληθινὴ ἐπιστημονικὴ καὶ πρακτικὴ ἐργασία. Τὸ μικρὸν ἐμπόριον καθὼς καὶ τὸ μεγάλο θ' ἀποχτήσῃ σιγὰ σιγὰ ὑπάλληλους τίμιους, μορφωμένους καὶ ἀνεπτυγμένους. Ἡ βιομηχανία καλοὺς ἐργαζέται, καὶ ἡ Ναυτιλία καλοὺς καὶ μορφωμένους ναῦτες καὶ ἐπιδέξιους καπετάνιους, ποῦ νὰ μὴ κάνουν τὸ συγχρὸν ἀγῶνα τρελλοὺς σὲ βάρους τῆς περιστάσεως καὶ τῆς ζωῆς τῶν ἄλλων. Τὰ ἐπαγγέλματα θὰ φτασουν στὸ τέλειον σημεῖον τῆς τέχνης τους καὶ δὲ θάχουμε πλὴν ψευτοχρυστάδες, ψευτοξυλουργούς, ψευτοταχυγράφους καὶ ἀσυνείδητους ραφτάδες. Οὔτε καὶ θάνε χρεια νὰ φέρουμε τὰ ἐπιπλά μας ἀπὸ τὴν Εὐρώπην ἢ ἄλλα τῆς τέχνης πράγματα. Καθεὶς

τῆς μητέρας καὶ τὸ φερὲ στὰ χεῖλιά του. Ὑστερα φάνηκε πὼς κατὶ μουρμούρισε, ἀπὸ ἐμνεῖν ἐκεῖ γονατιστός. Ἡ μητέρα ἀνοίγονταίς τὸ στόμα. Εἶπα:—Κατὶ λείει ἡ μητέρα. Ὁ πατέρας δὲν ἐσήκωσε τὸ κεφάλι. Τὰ ἀδέρφια μου καὶ γὼ στέκαμε μὲ τὴν ψυχὴν στὰ μάτια. Κεῖνη εἶπε:

— Ὁ Θεὸς νὰ σὲ κυβερνήσῃ... τὰ παιδιὰ...

Ὁ πατέρας τότες σηκώθη μ' ἓνα τίναγμα λεύτερο, σὰ νιός, πῆρε τὸ σεντόνι ποῦ τώρα πάντα φορεῖ, καὶ τήνε σέπασε. Μεῖς ἀναφωνήσαμε, ἀναβοήσαμε σὲ κλάματα.

Ὁ πατέρας ἐγέλασε σκιαχτὰ, ποῦ φάνηκε πὼς γιὰ μιὰ στιγμή σήκωσε τὸ σεντόνι ἢ μαννούλα μας καὶ τὸν κοίταξε. Ναι, ἡ μαννούλα μας, πάει! πάει τώρα... Ἐμεῖς σταματήσαμε τὰ κλάματα, καὶ γυρίσαμε ξαφνιασμένα στὸν πατέρα.

Ὑστερα μᾶς εἰδείε πὼς πρέπει νὰ πᾶμε στὴν κρεβατοκάμαρα. Ἦρθε ἡ θεῖα Ζωούλα καὶ μᾶς συντρόφευε. Οὔτε φωνή, οὔτε μοιρολόγια δὲν ἀκούστηκαν, μόνε ὀλονυχτὶς θὰ παρᾶσκειν ὁ πατέρας. Κοιμήθηκαν τ' ἀδέρφια μου, ἀποκαμωμένα στὸ βουβὸν κλάμα, καὶ ἡ θεῖα Ζωούλα μᾶς τὸ ἴδιο. Σηκώθηκα σιγὰ-σιγὰ καὶ μὲ τρεμουλιασμένα πόδια, καὶ μὲ τὴν ψυχὴν στὰ χεῖλιά πῆγα νὰ παραμονέψω ἀπὸ τὴν πόρταν. Κοίταξα ἀπὸ τὴν κλειδαρότρουπα. Φαίνον-

τανε ἡ μαννούλα ξαπλωμένη στὸ κρεβάτι, καὶ ὁ πατέρας στεκόμενος πάνουθι τῆς, ὀλόρθος, μὲ τὰ χεῖρά του στὰ στήθια σταυρωμένα, καὶ μὲ τὸ κεφάλι κάτω. Δυὸ λαμπάδες καίγανε στὸ κεφάλι τῆς πεθαμένης, ἀπάνου σὲ δυὸ σκαμνὰ βαλμένες. Τὸ πρὸσωπὸ τῆς ἦταν κέρινον, κεῖνο τὸ κερὶ ποῦ κιτρινίζει σὺν κεχλιμπάρι, τὰ μάτια τῆς μισοκλεισμένα, γιὰλζε τὸνα ἀνάμεικτον ἀπὸ τὸ μισάνοιγμα τοῦ βλέφαρου. Τὰ χεῖρά τῆς δεμένα μὲ κατακόκκινη κορδέλλα, μιὰ κορδέλλα πλατεῖα μεταξωτὴ, ποῦ ἐπεφετε καὶ κάτου ἀπὸ τὰ χεῖρά, καὶ ἔφτανε ὡς μὲ τὰ πόδια τῆς. Τὰ μαλλιά τῆς ξέπλεχα, πέφτανε δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ στὸ προσκέφαλον, ὁμορφοχτενισμένα. Τὸ κατὰμαυρὸ τῆς βελουδένιου φόρεμα τῆς εἶχε φορεμένα ὁ πατέρας, μὲ τὰ μεγάλα φιλτισμένα ἄσπρα κουμπιά, καὶ ἔκλεινε καὶ σάνταζε στὰ στήθια ὁ σταυρός μας μὲ τὰ μαργαριτάρια. Κάποτε-κάποτε μὲ φάνηκε πὼς ἡ μητέρα σὰ νὰ κοίταζε μὲ τὴ θλιμένη τῆς ματιὰ τὸν πατέρα, ὅπως πάντα τὸν κοίταζε, καὶ θαρροῦσε πὼς θὰ κυλήσουνε τὰ δάκρυα στ' ἀχαμνισμένα τῆς μάγουλα. Ἄλλοτες γιὰ μιὰ στιγμὴ ἀνατρίχιαζε, ἀποσβολώθηκα πανταίχοντας πὼς ἀνοίγονταίς τὰ μάτια, πὼς ἀνασείστηκε, πὼς τὰ χεῖρά τῆς λυθῆκανε ἀπὸ τὴν κορδέλλα, ποῦ σὺν λουρίδα αἶμα χαράκωνε τὸ κατὰμαυρον βελούδο, καὶ

περιπλεγότανε στὰ χεῖρά. Καὶ παίζοντας τὸ πῶς ἀπὸ τίς λαμπάδες στὴν ὕψη τῆς, κατὶ σὺν ἡσικίον περνοδιάβαιναν, καὶ ξυπνοῦσανε τὰ χεῖλιά σὲ ψυχομίλημα, σὲ παίξιμον τοῦ χαμογέλαιου στὰ χεῖλιά ποῦ βγαίνει ἡ ψυχούλα καὶ κηθεταί σὺν ἡσικίον, καὶ φτερουγίζει... Ἀπὸ παλὲ τὸ πῶς τρεμουλιάζε σὲ κάθε τοῦ πατέρα σάλωμα, καὶ σείετανε ὁ ἡσικίος του διαμικρὸς ὡς μὲ τὸ ταβάνι, μακρὸς καὶ σκεπτικός... Μοῦ φάνηκε στερνὰ, κοιτάζοντας κίονο κοιτάζοντας, πὼς ἡ γαλαδὰ τοῦ ματιοῦ τῆς γύρισε καταμένα, καὶ πὼς ὁ πατέρας πάλι ἐσηζε ματιὰ κατὰ τὴν πόρταν, ὡς νὰ μαντεύανε, νὰ καταλαβαίνει πὼς παραμόνευα. Ἐκαμὰ νὰ φύγω. Κοντοστάθηκα σὺν ἄκουσα πὼς κατὶ ἐπεσε βαρὺ, καὶ κατὶ ἐτραῖξε στὸ κρεβάτι... Δὲν τρόμμησα νὰ κοιταξῶ ἀπὸ τὴν κλειδαρότρουπα... Ἡ καρδιὰ μου ράγισε, τὰ πόδια μου ἐτρέμναν. Ἐνοιωθα τὸν κρὺν ἵδρωτα νὰ τρέχῃ στὰ μελίσγιά μου... Συφορὰ μου, θὰ πεσε ὁ πατέρας ἀπάνου τῆς, ὅπως κεῖνη τὴ νύχταν ποῦ δάγκωνε τὰ μαξιλάρια... Ὑστερα ἀκρουμασθήκα. Ἀγκομαχητὰ πνιχτὰ, μουρμούρισμα βουτηγμένο σὲ σκουτιά, σὲ θόλον ἀπὸ ἀντιβούισμα... Ἐτσι, τὸ φερναν στ' αὐτιά μου... Καὶ τώρα κατὶ σὺν λυγμοὶ ποῦ δύσκολα συγκρατιόντανε, καὶ μιὰ ἀγωνία ποῦ βούλωνε τὴ νέκρα... Κάτι σὺν πασπάτεμα ποῦ φεύγει στὸ σκο-

θῆκη τὴν ἐργασία του, καθὲς μὲ τὴν τέχνη του ἢ μὲ τὸ ἐπάγγελμα του θὰ τρέφῃ τὸ σπῖτι του καὶ ὅχι μὲ τὴν ἀπάτη καὶ μὲ τὴν κλεψιά ἢ βυζαίνοντας τὸ Κυβερνητικὸ Ταμεῖο. Οἱ ξένοι τεχνίτες καὶ ἐργάτες, ποὺ ἔχουν πλημμυρῆσαι κάθε Ἑμπορικὴ καὶ Βιομηχανικὴ πόλη τῆς Χώρας, σιγά, σιγά θὰ λείψουν, γιατί καὶ μεῖς θάχουμε ὁμοίους. Οἱ ἀκαμάτες καὶ ἀδούληδες θὰ λιγοστεύουν, γιατί καθὲς θὰ σέρνεται ἀπὸ τὸ εὐτυχισμένο καὶ τιμημένο ρέμα τῆς Ἑργασίας. Οἱ πλούσιοι μας, ποὺ ἔχουν τὰ χρήματά τους στὶς ξένες Τράπεζες μὲ 2 ἢ 3 % θὰ θελήσουν νὰ κυκλοφορήσουν τὸν παρὰ τους μὲ περισσότερο τόκο σκορπίζοντας τὰ χρήματά τους στὴ γεωργικὴ, κτηνοτροφικὴ καὶ στὴ Ναυτιλία, ἀφοῦ θὰ γνωρίζουν ὅτι τὰ δίδουν σὲ μορφωμένους ἀγρότες. Ἔτσι δὲ θὰ προδῇ εὐτὺς καὶ τρομερὰ ἡ μελισσοκομία, τυροκομία, βρυθνακοτροφία, δασικὴ, κηπουρικὴ, κτηνοτροφικὴ, ποὺ εἶνε ἀγνωστα σήμερα στὴν πλούσια Πατρίδα μας μὲ τὸ γαλάζιο καὶ ἐκσπτερο εὐρανό της, μὲ τὴν πλούσια καὶ εὐρωστὴ γῆ της καὶ μὲ τίς πλεούμενες ἀκρογιαλίες της.

Θέλετε τώρα νὰ καταλάβετε πλεὶς ἑστέρα τί κάνουν τὰ χρήματα τῶν πλούσιων, ὅταν θυσιάζονται γιὰ πρακτικὸ σκοπὸ καὶ πόση ὠφέλεια δίνουν; Ἐνας φίλος μου Κορφαίτης μοῦλεγε μιά μέρα συζητώντας γιὰ τέτοια ζητήματα ὅτι πρὶν νὰ γενῇ στὴν Κέρκυρα τὸ Γαλακτοπωλεῖο τοῦ κ. Μαργαρίτη καὶ Σας τὸ γάλα ἐπουλιότανε ἀκριβώτατο καὶ ἡ Ἀστυνομία κάθε μέρα ἀναγκάζοντανε νὰ πετάει πολὺ στοὺς δρόμους, γιατί εἶταν νοθεμένο. Τὰ βούτυρα εἶταν ξυσιμένα, βρωμερὰ καὶ καπνισμένα. Ὅλα τὰ καλὰ τυριά ἐρχόντανε ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸ καὶ οἱ ἀγελάδες τοῦ Νησιοῦ μετριόντανε στὰ δάχτυλα. Μὲ τὴ σύσταση τοῦ Γαλακτοκομείου τοῦ κ. Μαργαρίτη καὶ Σας τὸ γάλα φτήνηνε, τὸ βούτυρο ἐγίνε καθαρὸ καὶ νόστιμο, τυριά Ἑθωπαϊκὰ ἐφτιάστηκαν καὶ οἱ ἀγελάδες τοῦ Νησιοῦ γινῆκαν ἑκατὸ φορές περισσότερες, γιατί καθένας πλούσιος μπορούσε νὰ μοιράσῃ στοὺς ἀγρότες ἀγελάδες μὲ τόκο 20 ἕως 30 τὰ ἑκατό. Βάζουμε δὲ κατὰ μέρος ὅτι 20 ἄνδρες καὶ 80 κορίτσια δουλεύουν γιὰ νὰ βγάλουν τὸ ψωμί τους τιμημένα στὸ Ἑργοστάσιο τοῦτο. Τὸ κακὸ ὅμως σήμερα εἶνε, ποὺ γιὰ νὰ θελήσῃ κανεὶς ἄλλος στὴν Ἑλλάδα μιά τέτοια ἢ ἀλλοιώτικη ἐπιχείρηση νὰ κάμῃ, πρέπει νὰ φέρῃ ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸ τὴν περισσότερη ὑπάλληλη, καὶ τοῦτο δὲ τὸν κάνει νὰ σκαρτῇ καλὰ μιά τέτοια ἐπιχείρησι.

τάδι, κάτι σὰν λόγια ποὺ κυνηγᾶν τ' ἀγέρι στὰ κούφια δώματα... Στερνὰ μουμουρίσμα, σὰν ψάλσιμο ψάλη στὴ στράτα ποὺ ἀκλουθᾷ πεθαμένο, στὴ νέκρα καὶ στὸν πόνο... Κατόπι, σιγά-σιγά μιά τρεμούλα στοματου ποὺ ἐμουρμούριζε, μὲ τὰ χεῖλια ποὺ κοματιάσανε τὰ λόγια, μὲ τὴ γλώσσα ποὺ σὰ νὰ μπαίνόβγαίνε ἀπὸ τίς σαγονιές καὶ νὰ ἀνάμπαζε σὲ ἡχοὺς παράλυτους κάποιους, ἀκουσα μισὰ λόγια, συλλαβές, καὶ κάτι σὰν ξεθύμασμα ἀγκούσας, ἕνα ἀνάσπασμα ξαποστασίας.

— Πές... πές... μου... κυ... κυ... ρά... μου... πές μου το... δέν... ἔχεις μιλιχ... φωνή... σου λείπει... ἀνοίξε τὰ... μάτια σου... νὰ μοῦ... τὸ ξομολογήθῃς... νὰ σὲ πιστέψω... Ἀδικα... ἢ δίκια;... Ἀλήθεια... σου λείπει... ἡ ζωὴ... Τόσο... γλήγορα... ἐφυγες... τόσο ἀμίλητα... μὲ τυράγνησες... Νὰν τὸ πιστέψω;... Δέ... μοῦ φταιζεις;... Ἀπὸ ποῦ... κυρὰ μου... νὰ τὸ ἰδῶ τώρα;... Αἶγος μετάνεισε τὸ βλέφαρό σου, καὶ θὰν τὸ νοιώσω... Ναί!.. Τὸ μάρμαρο καὶ σὺ ἕνα... Τάχα ἡ ψυχὴ σου;... Καὶ κείνη... ποῖος τὸ ξέρει;... Βουβὴ πλάκα... ψάριο κόκκαλο... κρηάτα νεκρά... ποῦ τὸ αἷμα πᾶζει στὶς οἰλές;... σταματάει μέσα στὴν κρηάδα... σὰν τὸ νεῖκι στὴ νερομάννα... Χά! χά! χά!.. Τί νὰ λείει κι' ὁ θεός;... Εἶνε τόσο ψηλά... Μὰ καὶ σὺ στὸν κάτω κόσμο;...

Τάχα τὰ Καταστήματα τῶν χειροκτιῶν, τῶν ὑμπρελῶν, τῆς ἀγγειοπλαστικῆς, τῆς δερματικῆς, ἢ τὰ μηχανουργεῖα καὶ τὰ ἀτμόπλοια δὲν ἔχουν ξένους τεχνίτες καὶ ὑπάλληλους; Καὶ ἡ ἐλλείψῃ αὐτὴ ὑπάρχει στὸν Τόπο μας, γιατί δὲν ἔχουμε πρακτικὲς σχολές. Πόσοι καὶ πόσοι μεγαλέμποροι δὲ φέρνουν ὑπάλληλους ἀπὸ τὸ Ἐξωτερικόν; Πόσα καὶ πόσα ἐκατομύρια στέλνει κάθε χρόνο τὸ Ρωμαίικο στὸ Ἐξωτερικόν, γιὰ πράγματα ποὺ μπορούσαν κι' ἐδῶ νὰ φτιαστοῦνε καλύτερα;

Καθὼς λοιπὸν βλέπετε θεοφάνερα πολὺ, μιά πάρα πολὺ μεγάλη ὠφέλεια καὶ ἀνθρωπιστικὴ καὶ μορφωτικὴ καὶ συμφεροντολογικὴ θὰ γενῇ σ' ὅλο τὸ Ρωμαίικο, ἐν ἐφαρμοστῇ τέτοιου Ἑκπαιδευτικοῦ Συστήματος.

Τώρα ἂς πᾶμε στὸ Διδασκαλεῖο, στὰ Γυμνάσια καὶ στὸ Πανεπιστήμιο. Καθὼς εἶδατε καὶ διαβάσατε πάρα πάνω ἀπὸ τὸ Νέο Διδασκαλεῖο, ἐχτός ποῦ θὰ βγαίνουν δασκάλοι μορφωμένοι, ἀναπτυγμένοι, πρακτικοὶ καὶ ἔχι σκολαστικοί, θὰ βγαίνουν καλοὶ σκοπευτές, ἄξιοι στρατιῶτες καὶ πειθαρχικοὶ πολῖτες.

Στὰ Κλασικὰ Γυμνάσια δυὸ πράγματα θὰ γένουν. α') Ποῦ θὰ προετοιμαστῇ μιά νεολαία γιὰ τὸ Πανεπιστήμιο, πειθαρχικὴ καὶ στρατιωτικὰ μορφωμένη, ποῦ θὰ ξέρῃ νὰ ξοδέῃ τίς ὥρες της ὅχι στὸν καφενὲ ἢ σὲ ἄλλες κουταμάρες καὶ ἀταξίες, ἀλλὰ σὲ ἔργατα ὕψηλά, μεγάλα καὶ γενναῖα. Μὲ τὰ Νέα Γυμνάσια δὲ θὰ φτιαστῇ μιά νεολαία ποὺ θὰ γενῇ φόρτωμα καὶ σφήκα τοῦ Κεντρικοῦ Ταμεῖου, γιὰ νεολαία ποὺ τελειώνοντας τὸ Γυμνάσιο νὰ μὴ ξέρῃ τίποτε καὶ νὰ μὴ θέλῃ νὰ κάμῃ τίποτε, καθὼς σήμερα συνθᾶναι, ἀλλὰ νεολαία ἀνεπτυγμένη, μορφωμένη καὶ γερή. καὶ β') Ὅθ φτιαστῇ μιά νεολαία ποὺ θὰ ξέρῃ καλὰ καὶ θὰ γνωρίζῃ, γιατί πρέπει νὰ θαυμάζῃ καὶ νὰ καυχιέται γιὰ τοὺς παλιούς της, μιά νεολαία ποὺ δὲ θὰ θέλῃ νὰ φορῇ φτιασίδι καὶ ψεύτικο λιονταριὸ τομαρί μὰ ποῦ θὰ μορφώνεται ἀληθινὰ καὶ μεθοδικὰ στὸν Κλασικισμό, στὴ Φιλοσοφία καὶ στὶς Ἐπιστήμες.

Τὸ δὲ Πανεπιστήμιο μὲ τίς αὐστηρὲς εἰσιτήριες ἐξετάσεις του δὲ θ' ἀφήνῃ ἐλεύτερο τὸν κάθε ἀγράμματο νὰ μπῇ μέσα. Μὲ τὴν ἰδιαιτέρη δὲ ἐξέταση ποὺ θὰ κάμῃ καθὲς Γυμνασιακὸς γιὰ τὸν κλάδο ποῦ θὰ διαλέξῃ, θὰ μορφωθοῦν ἀληθινοὶ ἐπιστήμονες, ἀληθινοὶ φιλόσοφοι, φιλόλογοι, μαθηματικοὶ καὶ γλωσσολόγοι. Μὲ τίς Γυμνασιακὰς δὲ ἀσκήσεις καὶ τίς Στρατιωτικὰς, μὲ τὸ Σκοπευτήριον

Γιὰ πές μου... ἀλήθεια... λησμένησα, κυρὰ μου... φωνὴ ποὺ δὲν ἔχεις... μὰ ἐσύ ζῆς... ζῆς... μέσα της... μέσα στὴν ψυχὴ της... ἂ, ναί πόση... παρηγοριά... εἶνε... τὸ παιδί σου... καὶ τ' ἀγαπᾶω... πόσο τ' ἀγαπᾶω... γιατί εἶσαι σύ... ἀπόφα... γιατί δὲν εἶνε παρὰ σύ... γιατί πιστέψα πῶς εἶσαι σύ... Θέ μου, στ' ὀφείλουμαι... Γιὰ ἄκου... ἂ ναί, θυμᾶσαι τὴν ἱστορίαν μας;... Δόλια, ἐκθανιστήσες... σὲ βασάνισα... Κοιμήσου τώρα... κοιμήσου... Θάρθω τάχα νὰ σὲ βρῶ... νὰ σὲ γνωρίσω... καὶ θὰ μὲ ἰδῇς;... ἢ θὰ περάσῃς ἀδιάφορη;... Ὅθ μοῦ δώσῃς τὸ χέρι;... Ἐκεῖ... σὲ κάποιον μέρα... μὰ ποῦ τάχα... Τὸ κεφάλι μου σκίζεται μὲ τίς βαρεῖες... ἀνοίγει σὰν φωτιά... ὅπως τοῦ γύφτου ἀπὸ τὸ ρουσερό... σὲ μύριες σπίνες... καθεμιά καίει... καὶ τὸ νοῦ... σὲ φλόγες... μάταια παιδεύουμαι... μάταια σὲ πίκρανα... τοῦ κάκου σὲ λάβωσα... σὲ πέθανα... Ζῆσε τώρα... ζῆσε... στὸν ἀπάνου κόσμο... ἢ στὸν κάτω... ποῖος τὸ ξέρει... καὶ θὰ σὲ ἰδῶ μέσα στὰ μάτια της... μέσα στὸ γέλιο της θὰ σὲ κρᾶξω... μέσα στὴν ἔψη της θὰ σὲ χαρῶ... Δόσε μου τὸ χέρι σου... ἂ ἔτσι τὸ σφιγγῶ... σὲ σφιγγῶ κρύα... πέτρα... πῶς σὲ νοιώθω στὰ κόκκαλά μου... μέσα στὶς πέτσες μου νὰ παγώνῃς... τίς τρίχες μου νὰ σκίζῃς μὲ μιά κρυότη... ὦ πῶς σὲ νοιώθω νὰ μὲ σεῖς... ὅλους μὲ σεῖς... σὰν

καὶ τὸν Στρατιωτικὸ βίον τοῦ θὰ βγάλῃ ἄξιους στρατιῶτες καὶ πειθαρχικοὺς πολῖτες ποὺ δὲ θὰ σέρνουνται ἀπὸ τὴν πολιτικὴ καμαρίλα σὲ πολιτικὲς ταρχές ἢ σέκλογικὰ πάθη, καθὼς σήμερα—ἀφοῦ ἡ νεολαία τοῦ Πανεπιστημίου ποῦ εἶνε γεμάτη ζωὴ, θέρη καὶ αἷμα, δὲν ξέρε καὶ ποῦ νὰ ζεσπάσῃ.— Μὲ περιορισμὸ δὲ τῶν Κλασικῶν Γυμνάσιων σὲ ἐξῆ μονάχα, ἐχτός ἀπὸ τὴν ὠφέλεια ποὺ θὰ δῇ τὸ ἔθνος ἀπὸ τίς Πρακτικὰς σχολὰς θὰ λιγοστεύουν οἱ γιατροὶ κι' ἔτσι θάχουμε ἀληθινοὺς καὶ τίμιους γιατροὺς, θὰ λιγοστεύουν οἱ δικηγόροι καὶ ἔτσι θὰ περιοριστοῦν οἱ πολιτικοὶ ρήτορες τῆς ρουτίνας καὶ τὸ δύστυχο Βασίλειον θὰ σωθῇ ἀπὸ τὴν πληγὴ τῶν θεσοκυνηγῶν. Ὅθ λιγοστεύουν οἱ καθηγητὰδες κι' ἔτσι θάχουμε ἀληθινοὺς καθηγητὰδες τῶν «Ἑλλην. Γραμμάτων» καὶ ἡ Ἑρμηνεία τοῦ Κουδέρνου δὲ θὰ ἀσθμαίνῃ κάθε καλοκαίρι ἀπὸ τὸ βάρος τῶν μεταβολῶν. Καὶ οἱ Φαρμακοποιοὶ δὲν θὰ εἶνε σὰν τὰ μανιτάρια οὔτε καὶ τόσο ἀλύπητα θὰ κλέπτουν τὸ Λαόν.

Τὸ ἴδιο καὶ ὁλόκληρα θὰ γενῇ σ' ὅλους τοὺς Κλάδους. Καὶ ἔτσι ἡ δοξασμένη καὶ ἀμείρη Πατρίδα, ποὺ ἔχει τέτοιον ἔξυπνο καὶ δραστήριον Λαόν καὶ τέτοια κάλλη, ποὺ τόσα χρόνια μαρτύρησε καὶ χτίνασε μπλεγμένη καὶ σφιγτοδεμένη στὰ δίχτυα τοῦ ψεύτικου Κλασικισμοῦ, θὰ ρωνάξῃ πέρα, πέρα κι' ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη ἀλήθεια, τώρα εἶδα Ἀεστεριὰ κι' Ἀνάστασι.

Ἀπὸ μιά καλὴ καὶ ἀνεξάρτητη Βουλὴ, ποὺ πρέπει ὁ Λαός νὰ τὴν διαλέξῃ, ἐξαρτιέται νὰ δῇ τὸ Βασίλειον ὅλο τὴν ποθομένη καὶ λατρευτὴ μέρα τῆς Ἀεστερίας του.

ΚΑΠΙΟΣ

Ὁ φίλος κ. Καλογερόπουλος τῆς «Πινκοθήκης» τύπως τώρα τελευταῖα τίς «Σι ε λ (δ ε ς)» του, ἕνα πολὺ νόστιμο βιβλίον ποὺ τὸ καλὸ χαρτί του δείχνει πῶς πρέζε πολὺ τὸ ἐμπόριον τοῦ χαρτιοῦ στὸν τόπο μας.

— Τὸ καλόχαρτο βιβλιαράκι ἔχει δηγήματα, αἰνίγματα, γρίφους, ἀντιμαλλιαρικοὺς κεραυνούς, φιλοσοφικὰ ἀξιώματα (οὐὶ ἀπὸ τέτια ἄλλο τίποτα!) καὶ ἀλήθειες κοινωικὰς μὲ τὸ τσουβάλι.

— Νὰ μιά γιὰ δείγμα. «Πόσα, ὦ πόσα καπέλλα ἔχουν περισσότεραν ἀξίαν ἀπὸ τίς κεφαλὰς, αἱ ὁποῖαι μεγαλοπρεπῶς τὰ φέρουν».

— Γιὰ νὰ νιώσῃτε τὴ δύναμη τῆς ἀλήθειας αὐτῆς πρέπει νὰ σημειώσῃτε πῶς ὁ φίλτατος Πινκοθήκιος φορεῖ καπέλλο καὶ μὲ μεγάλη ἀξία μάλιστα!

δεντὸ μὲ τὰ φύλλα μὲ σκαλεύεις... καὶ μέσα μου κυλᾶνε, τρέμουνε. τὰ κρυαδερά σου δάκρυα... Κυρὰ μου... τώρα νὰ σὲ φιλήσω... νὰ σὲ νεκοφιλήσω στὸ στόμα... ν' ἀνοίξω σου τὰ χεῖλια μὲ τὴν πνοή μου... Νὰ ἔτσι... νὰ στὰ χεῖλιά σου ποὺ μοῦ μιλήσανε... ποῦ μὲ ποτίσανε... ποῦ μὲ ζῆσανε... Νὰ, ἔτσι... νὰν τὰ ζεστᾶνω, νὰν τὰ ζῆσω... ποῦ ἡ χιονάδα τους... ποῦ ἡ χιονάδα τους νὰ σβύσῃ... Ψυχὴ δὲν ἀκούγεται στὰ χεῖλιά σου... οὔτε μὴ σταλιά αἷμα δὲ μ' ἄρῃς ὁ χεῖρος στὴν ἄκρη ἀπὸ τὰ χεῖλιά σου... μονάχα μιά γωνίτσα ἀπ' τὸ ματάκι σου, μὴ φέξῃ μακρυνή... νάτη, ποῦ δὲ μοῦ λείει τίποτα πλὴν... τίποτα... καὶ δὲ βλέπω τίποτα... τέλεια τίποτα... ἀνασῆκωσε λίγο τὸ βλέφαρό... ναί!... σκαλεψέ λίγο τὰ βλέφαρά νὰ ἰδῶ... Ναί!...

Ἦστερα ἀπὸ τὸν πεισμὸ της, ὦ θε μου, ὅστερα... Θυμᾶμαι τὸ σκόρ ποῦ σκαλεψέ στὸ σπῖτι, καὶ πῶς φεύγανε δὴ μέσα τὰ πράγματα, ὅλα τὰ πράγματα μακραίνανε... Δὲν ξεκαθάριζα πῶς περιώσανε οἱ στιγμὲς κι' ἀμίλητες οἱ ὥρες, καὶ πῶς ἐρχόντανε σιγά-σιγά τὸ σκοτάδι καὶ κλάψῃ στὴν ψυχὴ μου. νὰ

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΒΤΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Τιτὰ τὴν Ἑλλάδα Δρ. 10.—Γιὰ τὸ ἔξωτε-
ρικό φρ. χρ. 10

20 λεφτά τὸ φύλλο λεφτά 20

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ: Στὰ κδόκια τῆς Πλατείας Συν-
τάγματος, Ὁμόνοιας, Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν,
Σταθμοῦ Τροχιδόρου (Ὁφθαλμιατρεῖο), Σταθμοῦ
ὑπόγειου Σιδηροδρόμου (Ὁμόνοια), στὸ καπνοπω-
λεῖο Μανώλακῆ (Πλατεία Στουρνάρα, Ἐξάρχεια),
στὸ βιβλιοπωλεῖο «Ἑστίας» Γ. Κολάρου.

Στὸν Πειραιά: Καπνοπωλεῖο Γ. Επρού, ὁδ. Βου-
δουλίας Δρ. 1, σιμα στὴν Τρούμπα.

Ἡ συντρομή πλερώνεται μπροστὰ κ' εἶναι ἐνὸ
χρόνου πάντα.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

Κ Α Ι

ΠΡΑΜΑΤΑ

ΦΡΟΝΙΜΟΥΣ

μᾶς θέλει ὁ Καρκαβίτσας στὸ ἔξωχο καὶ δυνατό ἀρ-
θρο του ποὺ δημοσιεύουμε στὴν πρώτη σελίδα, κ'
ἐναντίον τῆς ἐξουσίας μὲ χαρὰ τότε δεχόμεστε. Ἀλήθεια,
εἴμαστε φρόνιμοι καὶ μαμαρώνουμε γι' αὐτό, ὅχι
μοναχὰ γιὰτὶ αἰχαιόμαστε τὰ παχὺ πατριωτικὰ λό-
για καὶ τὶς εὐκολες θεατρικὲς ἐπιτυχίες, ἀλλ' ἀκόμα
καὶ γιὰτὶ νομίζουμε πὼς ὁ συγγραφέας τῆς «Κατο-
χῆς» κοίταξε μοναχὰ νὰ μολακίσει τὶς ἀδυναμίες τοῦ
ὄχλου, ἀδιαφορῶντας ὁλοσυνόλου γιὰ τὸ ἀποτέλεσμα,
τὸ καλὸ—κατὰ τὴν κρίση τοῦ Καρκαβίτσα—τὸ κακὸ
—κατὰ τὴ δική μας τὴν κρίση—ποὺ θάφευγε τὸ
ἔργο του.

Βέβαια, σ' ἓνα ἀπροσάφητο ἀπὸ ἀνθρώπους σὰν
τὸν Καρκαβίτσα, δηλ. ποὺ νὰ μὴ χάφτουν ἀνεξέτα-
στα ὅ,τι βλέπουν, μὰ νὰ φιλοκοσμοῦν τὰ πρά-
ματα καὶ νὰ παίρνουν ἀπ' αὐτὰ μόνο τὶς θορυβικὲς,
νὰ ποῦμε, οὐσίαι τους, σ' ἓνα τέτοιο ἀπροσάφητο ἢ
«Κατοχή» μποροῦσε νὰ κουτοπεράσει γιὰ ξαναζων-
τάνεμα μιᾶς περασμένης ἐποχῆς, κ' ὅχι γιὰ φαί-

βρασμένο σὲ ἀγάνωτη πατριωτικὴ χύτρα· μὰ δυνα-
τῶς στὸ Ρωμαϊκὸ οἱ Καρκαβίτσαδες—δὲ μιλάμε
γιὰ τὸ συγγραφέα, γιὰτὶ αὐτὸς εἶναι ἓνας καὶ μοναδι-
κός, μὰ γιὰ τὸν ἀνθρώπο—μετριοῦνται στὰ δάχτυλα
τοῦ ἐνὸς χειροῦ, κ' ὅλ' οἱ ἄλλοι τραβιόμαστε μοναχὰ
ἀπὸ τὴν ἀπανωσιὰ τῶν πραγμάτων μὴ φροντίζοντας
ποτέ νὰ δοῦμε ἂν ὑπάρχει σ' αὐτὰ καὶ βάθος.

Νὰ ὁ λόγος ποὺ μᾶς κάνει νὰ ἐπιμένουμε πὼς
ἡ «Κατοχή», καὶ μ' ὅλο τὸ δυνατό διαφάνημα ποὺ
τῆς κάνει ὁ Καρκαβίτσας, εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ πῶς βλα-
φτικὰ ποτὶ ποὺ προσφερόθηκεν ἴσαμε σήμερα σὶν
Ρωμαϊκὸ ταρταρισμὸ καὶ πὼς ἡ τόση ἐπιτυχία
τῆς εἶναι μὴ ἀπελπιστικόντατη ἀπόδειξη πὼς ὁ σα-
κίτικος ὁργανισμὸς μας ξακλουθαί ἀκόμα νὰ θρέ-
φεται καὶ νὰ παχαίνει μὲ λόγια. Ὁ Βῶκος μπορεῖ
νὰ ξαναζωντανέψει μὴ περασμένη ἐποχὴ ἀπάνου σὴ
σημῇ, μὰ ξεμεταλλεύθηκε ἐμπορικὰ καὶ τὴ σύγχρονη
ἀμυαλιά. Ὁ καλοσυνείδητος συγγραφέας θάκανε κατὶ
ἄλλο· θὰ ξαναζωντανέψει τὰ περασμένα χωρὶς νὰ ξε-
μεταλλεντεῖ καὶ τὰ σημερνά. Ὁ Καρκαβίτσας ποὺ
ἔχει κάθε δικαίωμα νὰ περηφανεύεται καὶ γιὰ τὸ
ἔργο του καὶ γιὰ τὸ χαρακτήρα του, μᾶς πῶθε καὶ
δὲν εἶναι καμιά ἀνάγκη νὰ ποῦμε περισσότερα.

Ἐνα μοναχὰ ἀκόμα· στὰ 54 βράζανε λόγους
πατριωτικὸς καὶ δὲ σκοτωνόντουσαν. Ὁ Μελᾶς σὶν
904 σκοτώθηκε χωρὶς νὰ βγάλει λόγο, καθὼς δὲν
ξεφωνοῦνε λόγους σὶς πλατεῖες ὅσοι παληκαράδες
μας πολεμῶνε καὶ σκοτώνονται σήμερα σὶν βουνὰ
τῆς Μακεδονίας. Ἀξίζει λοιπὸν, μὲ τὸ συμπάθειο, ἡ
δική μας ἐποχὴ τῶ φ ρ ο ν ι μ ω ν, ἃς ποῦμε,
κατὶ περισσότερο ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τῶ λογοπαληκαρά-
δων τοῦ Βασιλικοῦ γραφείου.

Ο ΜΠΟΥΛΝΤΩΚ

λοιπὸν δὲ σκότωσε τοὺς τρεῖς Περαιώτες φουρνάρη-
δες, κ' ἔδικα ὁ φτωχὸς πιάστηκε καὶ δέθηκε καὶ
πομπεύτηκε στὸς δρόμους τῆς Ἀθήνας ἀπὸ τὸν
περίφημο κ. Πασσά ποὺ λίγὸ ἀκόμα καὶ θὰ ζητοῦσε
νὰν τὸν προδίδουσιν ἀπὸ νοματάρχη σὲ ἀληθινὸ
Πασσά γιὰτὶ, λέει, ἔπιασε ἓνα φτωχὸ καραγκιόζη.

Δὲ θέλουμε νὰ ποῦμε πὼς ἡ Ἀνάκριση εἶναι
ἄξια τῆς σαχλοκοροϊδεῖας ποὺ τῆς πατάνε σήμερα
ὅλες οἱ φημερίδες τῆς Ἀθήνας, μὰ ἐπιτίλους ἀφοῦ
πρέπει νὰ ἐκνοποιηθεῖ κ' ὁ Μπουλντώκ γιὰ ὅσα
τράβηξε, ἡ μόνη δίκαια ἐκνοποίηση εἶναι νὰν τοῦ
παραδώσουν τὸν κ. Πασσά νὰν τὸν περάσει δεμένο

ἀπὸ τοὺς ἴδιους δρόμους ποὺ πέρασε ὁ ἐρίφης τὶ
προκλῆς νικητῆς καὶ τροπαιοῦχος, σέρνοντας πίσω
ἀπὸ τὸ ἄρμα του, σὰ Ρωμαῖος κατὰχτητῆς, τὸ νι-
κημένο ὄχτρο του.

Μᾶς ἀξίζει, ἔστω μάλιστα ἀπὸ τὰ τρόπαια
τοῦ 97, νὰ δοῦμε καὶ μετὰ οἱ ἄλλοι ἓναν πασσά νὰ
σέρνεται δεμένος στοὺς δρόμους τῆς Ἀθήνας.

ΤΟ ΘΕΡΙΣΣΟ

θριαμβεύει. Καθὼς μᾶς πληροφοροῦν οἱ «Καιροί»,
μὲ ὑπερπατριωτικὴ πάντα περηφάνεια, οἱ Θερισσι-
νοὶ μᾶς ἐτοιμάζουνε δυὸ καινούριες σειρὲς γραμμικ-
τόσημα. Κ' ἔτσι τὸ Θερίσσο, δίχως νὰν τὰ κατα-
φέρει ἀκόμα νὰ μπεῖ σὴν παγκόσμια ταχυδρομικὴ
ἐνωση, κόβει ἄρᾳ γραμμικόσημα, ποὺ πρεῖ νὰ πεῖ
παίζει τὶς κούκλες.

ΕΝΑΣ

«ὑπαίθριος ἱεροκῆρυξ», λένε οἱ «Καιροί», ἀνέθηκε
σὲ μιὰ καρίκλα ἀπ' ἔξω ἀπὸ τὸ ταχυδρομεῖο κ'
ἄρχισε νὰ λέει·

— Ἀδερφοὶ Χριστιανοί, τὸ Εὐαγγέλιο εἶναι ἓνα
καὶ τὸ αὐτό. Τί πρεῖ νὰ πεῖ μεταφρασμένο κ' ἀμε-
τάφραστο;..

Κι ὁ κόσμος τότε ἀγρίωσε σὰν ἔκουσε τὰ ροβερά
αὐτὰ λόγια, ὥστε ἀμέσως ῥήχθηκε καταπάνου του
καὶ τὸν ἔσπασε στὸ ξύλο· στὸ τέλος ἓνας ἀστυφύ-
λακας τὸν ἄρπαξε ἀπὸ τὸ γυμνὸ καὶ τὸν πῆγε καὶ
στὴ φυλακή.

Καὶ ρωτᾶνε οἱ «Καιροί»·

— «Τί λές τώρα, δάσκαλε; Τὸ ἴδιον θὰ πεῖ με-
ταφρασμένο κ' ἀμετάφραστο Εὐαγγέλιο;»

Καὶ ρωτᾶνε καὶ μετὰ τοὺς «Καιροὺς»·

— Τί λέτε, πατριώτες; Τὸ καταφέρατε νὰπο-
κουτάνετε τὸν κοσμάκη τ' ὄχι;

ΛΥΣΣΕΞΑΝΕ

οἱ Κωνσταντινοπολίτικες φημερίδες, καὶ μερικὲς Ἀ-
θηναϊκὲς δὲ, γιὰτὶ ὁ Φυτίλης ἔστειλε στὸν Πατρι-
άρχη τὸ ἀκόλουθο τηλεγράφημα·

«Νὰ χαίρεσαι, Παναγιώτατε, τὸνομά σου. Ἐφ-
κομι νὰν τὸ δοξάσεις καὶ μὲ τὸ σιᾶζιμο τῆς σκα-
λαστικῆς ἐκπαίδεψής μας».

Τηλεγράφημα σὲ δημοτικὴ γλῶσσα, καὶ μάλιστα
στὸν Πατριάρχη; Γιὰ νὰποκοτήσῃ τέτοια ροβε-
ρὸ ἔγκλημα ὁ Φυτίλης, δίχως ἄλλο αὐτὸς θάνα ποῦ-
σφαζε τοὺς Περαιώτες φουρνάρηδες κ' ἃς ἀνοίξῃ τὰ
μάτια τῆς ἡ Ἀνάκριση.

Πὼς βρίσκεται ὁ Φυτίλης σὴν Πόλη, δὲν ἔχει
νὰ κάνει τίποτα, ἀφοῦ κ' ὁ Μπουλντώκ βρισκότανε
στὴ Δόμπραινα ὅταν ἔγινε τὸ φονικό.

μὲ βουλιάζη, νὰ μὲ σκεπάζη σὴν πίκρα, νὰ μὲ μο-
λυθῶσῃ... Οὐλα φαινόντανε μακρὰ, πόσο μακρὰ...
Καὶ τὰ βήματά μου ἀγγίζανε μυστικὰ, ἀνασάινανε
σὲ κάποιες σιγαλιές, ποὺ δὲν ἦτανε πᾶρεξ νὰ κοι-
μῶνται κάπου γιὰ τὰ μένανε οἱ κατάσπροι γέροι,
οἱ πικρογέλαστοι γεροντάκηδες, χαμηλοὶ, τσουλάκη-
δες, γιοματὰ ἀπὸ σωμασιὰ ταρίτια, σὰν ἀπολιθω-
μένη πολιτεία... Καὶ πάντα ἀνάμεσα στὸν κόσμο
τοὺς ἐνοιωθα τὴν παρουσία τοῦ πατέρα, σὰν ἀρχι-
μάστορα καὶ σὰν ἱερέα νὰ μπκίνη σὲ μιὰ λειτουρ-
γία... Καὶ περίμενα τὸν ἐρχομὸ του, τὸ μιλημά
του, τὸν ἥχο του, τὴ ματιά του, τὸν ἥσιο του...
Κι' οὐλὸς παράστεκε σὲ πᾶσα πρῆμα καὶ σὲ κάθε
πνυή. Θέ μου, καὶ κείνοι οἱ γέροι, κατάσπροι καὶ
θλιβεροί, οἱ γέροι ποὺ αἰστανόμουνε πὼς ὑπάρχανε,
πὼς σαιρνώνταν ἐδῶ, μὲ κάποιες γενειάδες, καὶ ψαίλ-
νανε «ἀλληλοῦσα, ἀλληλοῦσα!» Ἐπειτα ἡ βουβά-
μαρα ἔπεφτε βαρεῖα σὲ θόλους ἀπὸ κερωμένο παλιὸ
ἀσήμι καὶ κούφωνε ὁ ἥχος στὸ σπῆτι... κούφωνε καὶ
κατὶ μέσα στὰ στήθια μου, ὡσὰν ἄδειο ὄργανο ἀπὸ
παίξιμο ποὺ πέθανε, χειροῦ ποὺ παίζοντας πέθανε.
Ἐτσι ἐνοιωσα ὅτι γιζόντας μιὰ ἡμέρα κείνη τὴ χω-
ράτικὴ μου λύρα, καὶ βιάλα μου... Καὶ τότες ξε-
σάστηκα μέσα μου, καὶ πῆδησα σὰν ἀλαφιασμένη.
Ἐστω ἔξανάπεσα σὴν σιωπὴ μου. Καὶ σὰ νὰ ἀ-

κλούθαγα τὸ ἥχο, ποὺ καιρὸ ἔδωκε, μὰ τὸν περί-
μενα στὸ ἀγέρι, πάλι γιὰ ὥρες περίμενα, περίμενα,
κ' ἀναστέναζα περιμένοντας. Τί; Κι' ὅταν συλλο-
γίζόμουνε γιὰ νὰ ἰδῶ σὰν τί ἦταν κείνο ποὺ περί-
μενα, τότες ἀχνίζα, ἔλυονα ἀπὸ φόβο τοῦ τίποτα,
τῆς ἐρημίας ποὺ δὲν ἤξερα τί μοῦ τάζει καὶ τί γυ-
ρεύω... Καὶ τότες ἀφινόμουνε καὶ φευγα κάπου,
ἔτσι ἔστοχα ἐπερπατοῦσα, μέσα στὸ σπῆτι πάντα
ποὺ οἱ δρόμοι ἦταν σκοτεινοί, καὶ τὰ πράματα βυ-
θισμένα σὲ παλίσυνη, κείνη τὴν παλίσυνη ποὺ
εὐωδιάζει ἀπὸ μοσχολίβαντα, ἢ ἀπὸ λείψανου θυμη-
τικά. Θέ μου, καὶ πὼς ἐνοιωθα ἐτοῦτο τὸν κόσμο
ὁλόγυρα νὰ μὲ καλῇ. Καὶ τίς νύχτες ποὺ ἔπαιρνα τὸ
κωντηλιέρι, καὶ καθόμουνε ὥρες καὶ διαβάζα κάποιε
βιβλία, ἀτίλειωτα βιβλία τοῦ πατέρα, χανόμουνε
σὲ κάποιες σκέψεις, σὲ κάποιε συλλοίσματα, ποὺ ὁ
νοῦς μου δὲν εἶχε γυρισμό, καὶ τὰ μάτια μου ἐκα-
θόντανε κεῖ κοντὰ, κάπου στὸ ἀνοιχτὸ βιβλίον, γιὰτὶ
φείγγανε παραξένα, θεάνοιχτα, βαθυλά σὰν δυσκο-
πότερα, καὶ ἐνοιωθα πὼς ἦμουνε θεότυρλη, παρὰ
μόνο τὰ μάτια μου ἔβλεπα ἐκεῖ ὁμπρὸς μου, ποὺ
ἔρμενιζανε, ποὺ φαντάζανε σὰν ἀστέρια ποὺ κατεβή-
κανε καὶ ἤρθανε πονετικά νὰ μοῦ φέζονε καὶ νὰ
μοῦ ἀρροφολήσουνε κάποιε λόγια, ποὺ κάποτες μι-
λήσαμε μαζί, κάπου... Πὼς νὰν τὰ εἰπῶ... Καὶ τό-

τες ἐρχόντανε ὁ πατέρας, θέ μου, ὁ πατέρας, κ'
ἀκουγα τὸ βῆμα του βαρὺ καὶ κούφιο μέσα σὶς με-
γάλες κάμαρες, μέσα στὸ διαδρόμο, σὶς σκαλές,
καὶ ζύγωνε ἡ ἀνάσα του σὰν ἀγέρας ἐλόγυρα στοὺς
τοίχους, σὴν θύρα ποὺ ἔγερνε μονόφυλλη νάνοιξη,
καὶ τὸ πάτωμα ἀναλύγων σὰν νὰ ἦταν ἀπὸ πῖσα...
Ἐτσι τώρα εὗρισκα τὰ μάτια μου, τιναζόμουνε,
ἐρχόμουνε στὸν ἑαυτὸ μου, τὸ αἶμα μου ξάτρχε
σὶς φλέβες, καὶ χτύπαγε στὰ μελίγγια... Καὶ πάλι
φαινότανε ἄσωση ὥρα, ἓνας περίπατος μακρυνὸς
μέσα στὸ ἐρημὸ σπῆτι ὁ ἐρχομὸς του, ἓνας γυρισμὸς
νεκροῦ ποὺ θὰ μᾶς παρουσιάζοταν... Καὶ νάτονε
τὸν πατέρα ψηλο-ψηλό, μὲ ἓνα σεντόνι, θέ μου, τυ-
λιγμένο, ἓνα σεντόνι κατασπρὸ ἀπὸ τὸ κεφάλι ὡς
τὰ πόδια, ποὺ φάνταζε μαρμαρωμένος, ἓνας μάγος
ἐκεῖ ἀπάνου, ἓνας χάρος ποὺ παίζει τὶς ψυχές...
Γιὰτὶ, γιὰτὶ τὸ σεντόνι κείνο ποὺ σφύριζε στὸ βῆμα
του, καὶ κοκκάλιαζε στὸ κορμί του ἡ χιονάδα του,
καὶ χυνότανε σὰν κρούσταλλο στὰ στήθια του, κ'
ἔφηνε τὴ μορφή ξεραγκιανὴ νὰ γελᾷ αἰώνια, ἀθά-
σταχτα... Καὶ τὰ μάτια γιοματὰ καλωσύνη, νὰ
τρέχουνε πότε-πότε δάκρυα χαρὸς βλέποντάς με, καὶ
πότε-πότε τὰ δάκρυα τῆς λύπης, τὰ μάτια του ποὺ
ἐπαίζανε σὴν ἀσπράδα τοῦ σεντονίου ὅπως ἡ τρέ-

1902) Ἀρχιεπίσκοπο Σπάρτης καὶ Μονεμβασίας καὶ τῶρα Μητροπολίτη Ἀθηνῶν Σεβασμιώτατον κ. Θεόκλητο Μηνόπουλο.

Ἀγούσιος 1905

ΝΙΚΟΣ Α. ΒΕΗΣ

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

- (1) Ἀριθμὸς 156, σ. 6.
- (1a) Geschichte Griechenlands vom Beginn des Mittelalters bis auf unsere Zeit sthn Encyclopädie του Ersch καὶ Gruber. Τμήμα Α', τόμ. 85, σ. 123 κ. ε., 136 κ. ε.
- (2) Geschichte Griechenlands seit dem Abssterben des antiken Lebens bis zur Gegenwart. Τόμ. Α' σ. 282, 286 κ. ε.
- (3) Martène καὶ Durand: Veterum scriptorum amplissima collatio. Τόμ. VI. Παρίσι 1729.
- (4) Μοναστήρι. Ἀγιορείτικο.
- (5) Ὁ Παρθένιος ἀφ' οὗ ἦταν ἐπίσκοπος Ἐδρουσθῆνης. Εἶναι γνωστὸς γὰρ βιβλιογράφος στὰ 1630—1652. Ἐγραψε — ἐξόν ἀπὸ τὸ λεγόμενον χειρόγραφο τοῦ Κουτλουμουσιού — τὰ χειρόγραφα 4, 27, 31, 32, 57 τῶν Ἀγίων-Σαράντα τῆς Σπάρτης [κοίταξε Νίκου Α. Βέη: Κατάλογος τῶν χειρογράφων κωδίκων τῆς ἐν Θερσάντῃ μονῆς τῶν Ἀγίων Τεσσαράκοντα. (Ἀνατύπωσις ἐκ τῆς Ἐπετηρίδος τοῦ Παρθενίου Η' ἔτους. Ἐν Ἀθήναις 1904, σ. 8, 26 κ. ε., 29, 30, 43) καὶ τὸ 38 τοῦ Μοναστηρίου τοῦ Ξενοφώντος [κοίταξε Sp. P. Lambros: Catalogue of the Greek manuscripts on Mount Athos. Τόμ. I. Cambridge 1895, σ. 65, ἀριθμὸς 740 — Μ. Γεδεών: «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀληθεία» τόμ. Θ', φυλλάδιο 14, σ. 11]. Ἀφ' οὗ ἦταν χτήμα καὶ τὸ χειρόγραφο 41 τῶν Ἀγίων-Σαράντα Σπάρτης, ποὺ γράφτηκε στὰ 1672. [Κοίταξε Νίκου Βέη, ὅπου καὶ παραπάνου, σ. 34]. Ἀφ' οὗ ἀρχιερεῖς στὰ Βρούτωνα ὅταν ἐχρίστηκε ἡ κλησιὰ τ' Ἀγίου-Νικόλα στὴ Χρύσαφα (1620) καθὼς ἀναφέρει μιὰ παλιὰ ἐπιγραφὴ ἀφ' οὗ τῆς ἐκκλησίας, ποὺ τὴν ἀντέγραψα ἀπὸς μου στὰ 1903.

Ὁ Παρθένιος πρῶν Ἐδρουσθῆνης μπερδεύει καὶ καταταχτῇ καὶ στοὺς συγγραφῆδες τοῦ ΙΖ' αἰῶνα. Στὸν κώδικα 210 τοῦ Κουτλουμουσιού, ποὺ καθὼς εἶπαμε βρίσκεται καὶ τὸ Ἑλληνικὸ συναξάρι τοῦ Ἀγίου-Νίκων, στὰ φύλλα 79α—105β διαβάζουμε: Παρθενίου ἀρχιερέως (:) «Περὶ τῶν πρωτείων τοῦ

πάπα» (Κοίταξε Sp. P. Lambros ὅπου καὶ παραπάνου, σ. 297). Στὸ τέλος τοῦ ἔργου ἀφ' οὗ εἶναι γραμμένοι οἱ στίχοι:

Χριστὲ δίδες πονήσαντι τὴν πολυόλβον ἀρωγὴν
οἰκτρῷ ἀρχιερεὶ τλήμονι Παρθενίῳ

Ὁρισμένα ὁ Παρθένιος ἀφ' οὗ, ὁ πρῶν Ἐδρουσθῆνης, εἶναι ὁ συγγραφεὺς τοῦ περὶ τῶν πρωτείων τοῦ πάπα ἔργου.

Πάλι ὁ Γαλακτίων ἱερομόναχος ὁ ἐξ Ἀναβρυτῆς, ποὺ ἀναφέρεται ὡς χτήτορας τοῦ χειρογράφου 210 τοῦ Κουτλουμουσιού, ἐκείνου δηλαδὴς πῶς καὶ τὸ συναξάρι τοῦ Ἀγίου Νίκωνος τοῦ Μετανοεῖτε [κοίταξε Sp. P. Lambros ὅπου καὶ παραπάνου, τόμ. I, σ. 297] εἶναι γνωστὸς στὰ 1669 καὶ ὡς πρωτοσύγγελλος, βιβλιογράφος τοῦ χειρογράφου 16 τῶν Ἀγίων-Σαράντα τῆς Σπάρτης [κοίταξε Νίκου Βέη, ὅπου καὶ παραπάνου, σ. 11]. Τὸν ἴδιον καιρὸ, στὰ 1669, ὁ ἀφ' οὗ Γαλακτίων ἱερομόναχος ἀπὸ Μωραΐαν, ἀφίερσε ἕνα νομοκάνονα εἰς τὴν σεβασμίαν καὶ βασιλικωτάτην ἀγίαν μονὴν τῆς μερίτης Λαύρας τὴν ἐν τῷ ἀγρονύμφῳ ὄρει τοῦ Ἀθῶ κειμένην, ὅπου καὶ βρίσκεται μᾶρμιδ' Ε' 154 [κοίταξε: Βυζαντινὰ Χρονικά. Παράρτημα τοῦ ΙΑ' τόμου. Νο 2. Β. Μπενέσεβιτς: Εἰδήσεις περὶ τῶν ἐν τῷ Βατοπεδίου καὶ τῇ Λαύρᾳ τοῦ ἀγίου Ἀθανασίου τοῦ Ἀθωνίτου εὐρισκόμενων ἐλληνικῶν κανονικῶν χειρογράφων. Πετρούπολη 1904, τ. 59]. Τὸν ἴδιον καιρὸ, κατὰ τὰ 1669, ἀφίερσε, καθὼς φαίνεται, τὸ χειρόγραφο 210 τοῦ Κουτλουμουσιού, ποὺ περιεῖχε καὶ τὸ συναξάρι τοῦ Ἀγίου Νίκωνος τοῦ Μετανοεῖτε, καθὼς καὶ τὰλλα χειρόγραφα τοῦ ποὺ βρίσκονται στὰ μοναστήρια τοῦ Ἀθῶ. Στὰ 1670 ἔγραψε καὶ τὸ χειρόγραφο 133 τοῦ Ἀγιορείτικου μοναστηρίου τοῦ Παντοκράτορα, ἀφ' οὗ μάλιστα λείπει τὸν ἑαφτό του... μαθητὴν τοῦ πρῶν Ἐδρουσθῆνης ἐπισκόπου καὶ Παρθενίου τοῦ Πελοποννησίου... [Κοίταξε Sp. P. Lambros ὅπου καὶ παραπάνου, τόμ. I, σ. 106]. Στὰ 1675 ἔγραψε ἄλλο χειρόγραφο ποὺ ἀνεκάλυψε πέρσι ταχτοποιώντας καὶ καταγράφοντας τὰ παλιὰ χειρόγραφα τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου. Στὸν κατάλογο τῶν Ἀγιορείτικῶν χειρογράφων τοῦ κ. Λάμπρου, στὸν πίνακα (τόμ. II, σ. 572) τὰ δύο ὀνόματα:

Γαλακτίων ἱερομόναχος ἐπιτελής καὶ ἀμαρτωλὸς μαθητὴς τοῦ πρῶν Ἐδρουσθῆνης ἐπισκόπου Παρθενίου...
++ Γαλακτίων ἱερομόναχος ὁ ἐξ Ἀναβρυτῆς...

πρέπει νὰ ἐνωθεῖν σὲνα ἐστῶντας καὶ νὰ πρόκειται

γιὰ ἕνα καὶ τὸ ἀπὸ πρόσωπο.

(6) Sp. P. Lambros. Catalogue of the Greek manuscripts on Mount Athos. Τόμ. I, σ. 297. — Σύγκρινε «Δελτίον τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας τῆς Ἑλλάδος» τόμ. Δ', σ. 643 κ. ε.

(7) The Itiner. of Rav. B. of Tudela. London 1840.

(8) Ἐγδοση Βόννας, σ. 200.

(9) Σύγκρινε Νίκου Α. Βέη: «Βυζαντινὰ ἐπιγραφαὶ Γορτυνίας μεθ' ὑπομνημάτων ἐκδιδομένα... (Ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ ΙΑ' τόμου τῶν Βυζαντινῶν Χρονικῶν). Ἐν Πετρούπολει 1904» σ. 12. 3.

(10) —Κατοικοῦν ἀκόμα...

(11) Émile Legrand: Notice Biographique sur Jean et Theodose Zygomalas. Paris 1889, σ. 190.

(12) Chateaubriand: Itineraire de Paris a Jérusalem. Στὰ Oeuvres complètes. Paris 1836. Τόμ. I, σ. 61.

(13) Leake: Travels in the Morea with a map. and plans: Τόμ. I. London, 1830. σ. 130. N. A. B.

ΦΟΝΟΠΑΖΑΡΟ ΒΙΟΜΑΔΙΑΤΚΟ

Ἀπὸ Πέμπτη σὲ Πέμπτη

Ὑπουργὸς Ἐσωτερικῶν ὁ Κυρ. Μανρομυχάλης.

Σκοτωμοί. Περαίας 2 (ἀπὸ κέρου), Ἐπαρχίαι 4. Λαβρομοί. Ἀθήνα 5, Περαίας 1, Ἐπαρχίαι 5. Κλεψιές. Ἀθήνα 3, Περαίας 2, Ἐπαρχίαι 1. Ἀπαγωγές. Ἀθήνα 1, Περαίας 1, Ἐπαρχίαι 5 (ἡ μὴ, στὸν Ἀν-Πέτρο τῆς Κυνοῦρας, μ' ἕνα σκοτωμὸ καὶ δύο λαθωμοί).

Ο ΦΟΝΟΓΡΑΦΟΣ

— Τὸ τέλος τῆς μελέτης τοῦ Σπύρου Ἀναστασιῆδη «Σκιᾶς γροθιᾶς» θὰν τὸ τυπώσουμε στ' ἄλλο φύλλο.

— Ὁ συνεργάτης μας ἀρρώστησε, ἔπειτα πῆγε σὲ ταξίδι καὶ μόλις χτὲς λάβαμε τὸ τελευταῖο κομμάτι τῆς μελέτης του.

— Παρακαλοῦμε ἀκόμα μὴ φορὰ τοὺς φίλους ποὺ δὲ μᾶς στείλανε τὴ συντρομὴ τοῦ 1905 καθὼς καὶ ἄλλων παρασμένῳ χρονῷ, νὰ μᾶς θυμηθοῦνε. Σὲ μερικὸς γράψαμε, μὰ οὔτε μᾶς ἀπαντήσανε, ἔτσι γιὰ τὰ μάτια. Καθὼς αὐτό, μάλιστα ἅμα συλλογιστοῦνε πὼς οὔτε ἕνα φύλλο ἴσαμε σήμερα δὲν τοὺς καθυστέρησαμε.

μὲ κοιτάζει, ποὺ ἀνοίγονται τὰ χεῖλιά του... Τραβήξω πέρα γιὰτὶ μὲ λυώνει ἡ ματιά σου... Ἐγὼ ποὺ μ' ἀποκοιμᾶς, ποὺ θὰ πλαγιαῖς στὴν ποδιά μου, ποὺ μυρίζει χωματίλας... Ἐλα καὶ φέγα, καὶ φέγα μακριὰ γιὰτὶ τρέμω ἕνα κρῖμα σιμά σου, ἕνα μεγάλο κρῖμα νοιώθω νὰ ζυγώνη... Τὰ χεῖριά σου ποὺ ψάχνουν ἀπάνου μου, ἀναδεύουν τὸ χῶμα τῆς, καὶ πιάνοντας μὲ τὰ δάχτυλά σου, ποὺ εἶνε τόσο κρύα, θε μου, πόσο εἶνε κρύα, τὸ κεφάλι μου, θαρρῶ πὼς θὰ ἰδῶ τὸ κούφιο τῆς κρανίῳ νὰ μὲ ρήγνη κατάρεις... Μὴ... λίγο ἀγέρι... λίγο φύσημα νὰ ζήσω... μὲ πνίξεις.

— Χά! χά! τὴ φοβισαίρα, εἶπε τινάζοντας τὸ σεντόνι τοῦ πάνωθός μου καὶ κἀνοντας ἀγέρι, ποὺ μοῦ φάνηκε σὰ νὰρχότανε ἀπὸ χωνευτήρι.

— Ἄσε με νὰ ζήσω... νὰ χαρῶ... τί μὲ τυραγνᾶς ἔτσι;.. τί σοῦ φταίω καὶ μὲ ἠσκιώνεις καὶ μὲ γκρεμίζεις;.. Εἶσαι ὁ πατερούλης ἐγὼ καὶ μὲ βασανίζεις;.. Ἄ ὦχι, στ' ἀλήθεια, εἶνε ποὺ ἀπὸ τὴν ἀγάπη σου... τὸ νοιώθω πὼς εἶνε ποὺ ἀπὸ τὴν ἀγάπη σου... συμπάθα με κιόλα ποὺ σοῦ μιλάω ἔτσι γιὰτὶ εἶνε ὁ φόβος... εἶνε ἡ νύχτα... εἶσαι καὶ σὺ ποὺ μὲ σκιάζεις ἔτσι μὲ τὰ λόγια σου...

— Τὰ λόγια μου εἶνε σκαλισμένα μὲ τὸ μαχαίρι τῆς ὑπομονῆς στὴν πέτρα τῆς ὑπομονῆς... Καὶ

καὶ εἶπε:

— Σὲ κατέχω μὲ δύναμη ποὺ δὲ θὰ μὲ ξεγλυ-στρήσῃ παρὰ σὰν μὲ κλείσουνε μονάχα τους τὰ μάτια... Ἔτσι ζῆσε στὴν ὁμορφιά μου ποὺ κρύβει τὸ ἄγραφο μυστικόν... Θὰ λειτουργῶ ἐδῶ γιὰ σένα καὶ μὲ σένα. Εἶσαι σὺ ἡ δικιά τῆς, καὶ στὴ θύμησή τῆς σὲ κυβερνάω... Χέρι ἄλλοτινὸ νὰ μὴ σὲ γγίξῃ. Καὶ ποτὲς μὴ σηκώσης μᾶτι στὸν πειρασμό, καὶ στὴ νεύση μὴ λαχταρίσης... Ἄ, ἡ μίσση βράζει στὰ γέρεμά μου τὰ στήθια... Καὶ θὰ σβύσω πεθαίνοντας γιὰ τὴ θύμησή τῆς ζωῆς ποὺ μὲ βρασάνισε; Ὀχι! ὦχι! Χαίρουμαι ποὺ ξέρεις νὰ μ' ἀκούς καὶ νὰ γέρ-νης τὸ κεφάλι στὴν ἐγνοία ποὺ σοῦ φέρνουνε τὰ λόγια μου...

Καὶ μὲ φίλησε πάλι στὰ μαλλιά, ποὺ ἐνοιώσα τὴν ἄχνα ἀπὸ τὰ χεῖλιά του, μιὰ καφετῆ ἀνάσα νὰ μὲ ἀνατριχιάζῃ τὸ κεφάλι. Ἐσφιγγα τὰ δόντια μου, κατέβαζα τὸ κεφάλι, τὸ αἷμα μου χύμιζε στὴν καρδιά, καὶ τὰ χεροπόδαρά μου ἦταν ζένα. Μ' ἄφησε ὕστερα νοιώθοντας, στοχάζομαι, τὴν ταραχὴ μου, καὶ γλήγορα ἀνασαινόντας, μὲ τὰ χεῖριά σὲ θέση σὰ νὰ κράταε κᾶτι, μὲ τὰ μάτια στηλωμένα ἀπάνου μου εἶπε:

— Νὰ γυρέψῃς, στοχάζεσαι, νὰ λευτερωθῇς δὲ θὰ σ' ἐκώσω χάρι... Δεμένη, ἀμφοδεμένη θὰ σὲ

κλειδώσω μέσα στὸ μυστικὸ μου κυδούρι, στὸ ἀνοι-χτὸ κυδούρι μου, ποὺ κρύβει γιὰ σένα ἕνα μυστικόν... Νὰ ρέψουν τὰ χεῖριά μου σὰν δὲ μπορέσουνε νὰ χαλ-κιέουνε τίς ἀλυσίδες... Ὁ ἡλκῆς μας ἐκεῖ θὰ σὲ βλέπει λιγώτερο, καὶ σὺ θὰ βλέπῃς περισσότερο τ' ἀστέρια, καὶ σὰν γιομίζῃ τὸ φεγγάρι ἐγὼ θὰ χάνομαι, θὰ χάνομαι καὶ μονάχα τὸ σαγόνι μου θὰ κροταλίζῃ ἐδῶθε καὶ κεῖθε, σὰν παλιοκλειδωνιά, ἡ σὰν τὰ λανάρια σὰν ζαίνουνε καὶ λαναρίζουνε μαλ-λιά... Καὶ σὺ θὰ γουδώνης, θὰ σμουλῶνης ἀκούον-τας, γιὰτὶ θὰ περιμένῃς πάντα, καὶ ἄσῳστα θὰ καρ-τερῇς νῆρθω σὰν νυχτοκόπος βρυκόλακας νὰ πλα-γιάσω, σιμά σου, στὴν ποδιά σου, ποὺ θὰ μυρίζῃ ἀπὸ τὸ χῶμα, τὸ χῶμα ποὺ μωσκοβολήσανε τὰ κόκκαλα τῆς...

— Μὴ πατέρα μου... πατερᾶκη μου παρακαλῶ σε... σβύνω, πεθαίνω... σώνει πᾶς γιὰτὶ μὲ φαρμά-κωσες... σώνει γιὰτὶ λυώνω σὰν στὸ μνημα... τὸ αἷ-μα μου φεύγει, καὶ δαγκῶνω τὴ γλώσσα μου σπαρ-ταρίζοντας... καὶ ματώνει... καὶ ματώνουνε τὰ χεῖ-λιά σου... κοκκινίζουνε σὰν ὠμὸ κρέας... φιλιών-τας με...

— Τὸν πατέρα...

— Ναί... κάποιονε σὰν καὶ σένα... νὰ σὰν ἡσκιο-του καὶ ὡσὰν τὸ φαντασμά του, ποὺ διαβαίνει, ποὺ

ΤΟ ΒΑΡΚΑΚΙ

Φύο' ἀγέρι
 στὸ πανάκι,
 τὸ βαρκάκι
 δὴο τρέχει...
 Στὸ λιμάνι
 πᾶμε πρῶτα,
 Σπῆ τὸ κῆμα
 καὶ μᾶς βρέχει.
 Τὸ βαρκάκι
 ἀλαφρό
 πῶς γέρονει!
 Φιλ, φίλ, φίλ...
 Τάκοις, τρελλή;
 Κι ἀπὸ φίλ
 δὲν γέλλει;

Judas Errant

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἔντοκοι καταθέσεις

Ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα δέχεται ἐντόκους καταθέσεις εἰς τραπεζικὰ γραμματῖα καὶ εἰς χρυσόν, ἥτοι εἰς φράγκα καὶ λίρας στερλίνης, ἀποδοτέας εἰς ὁρισμένην προθεσμίαν ἢ διαρκῶς.

Αἱ εἰς χρυσὸν καταθέσεις καὶ οἱ τόκοι αὐτῶν πληρώνονται εἰς τὸ αὐτὸ νόμισμα, εἰς ὃ ἐγένετο ἡ κατάθεσις, εἰς χρυσὸν ἢ δι' ἐπιταγῆς ὀψέως (chèque) ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ κατ' ἐπιλογὴν τοῦ ὁμολογούχου.

Τὸ κεφάλαιον καὶ οἱ τόκοι τῶν ὁμολογιῶν πληρώνονται ἐν τῷ Κεντρικῷ Καταστήματι καὶ, τῇ αἰτήσῃ τοῦ καταθέτου, ἐν τοῖς Ὑποκαταστήμασι τῆς Τραπεζῆς.

Τόκοι τῶν καταθέσεων.

1 1/2	τοῖς ἑκατ. κατ' ἔτος διὰ καταθέσεις 6 μηνῶν	
2	» » » » » »	1 ἔτους
2 1/2	» » » » » »	2 ἔτων
3	» » » » » »	4 »
4	» » » » » »	5 »

Αἱ ὁμολογίαι τῶν ἐντόκων καταθέσεων ἐκδίδονται κατ' ἐκλογὴν τοῦ καταθέτου ὀνομαστικαί ἢ ἀνώνυμοι.

Ἐκ τοῦ Γραφείου.

εἶνε τὰ λόγια μου οἱ καρποὶ τοῦ σοῦ κρεμῶ φηλά νὰ θεώσης καὶ νὰ γευτῇς... Ἄ, πῶς λαχταρίζεις νὰ χαρῆς τὴν νειά γῆ τοῦ θά σέ καλέσῃ αὐριο τὸ πρᾶσινο χορτάρι... Σάν τὴν πουλάρα ποῦ ζητάει καὶ ξατρεῖε στὸ λόγγο ἢ τοὺς κάμπους ὅμοια μετὴν ἀλαφίνα, ὁμορφὴ ἀπὸ τὴν ἀγάπη, περιπλομένη ἀπὸ τὴν χαρὰ καὶ ζῶν... Σφυροκοπάει σου τὸ αἷμα ἀπὸ τὸ νῆς φούντομα τῆς ποδιάρας σου νεύου-της, καὶ τὰ γένεια μου δὲ σὲ κράζουνε, καὶ τὰ ζυλιασμένα μου χέρια δὲ σὲ καλοῦνε, καὶ τὰ σθυσμένα μάτια μου δὲ σὲ χωρᾶνε μέσχα τους... Μὰ τὴν νειά γῆ θὰ τὴν ὀργώσω καὶ θὰ τὴν σπείρω καὶ θὰ τὴν θερίσω καὶ θὰ τὴν ἀλωνίσω. Μὰ τὴν ἀνοιχτὴ ἐγὼ θὰ τρυγήσω τὸν καρπὸ ποῦ σὲ ξαφνιάζει κρεμασμένος στὸ δέντρο τῆς ἀγάπης... Ὅχι, Κυρά μου, ὄχι βασιλίσσά μου, δὲ θὰ χαρῆς στὰ λειβάδια ποῦ κυνηγᾷ ὁ δολερὸς κάπρος τὴν ὁμορφὴν μου ἀρνάδα... Ἐσὺ πρέπει νὰ κοιμάσαι κάτου ἀπὸ τὰ ξημερώματα ποῦ τὰ λόγια μου σοῦ σέγγουνε, καὶ πρέπει νὰ δειπνήσῃς στὰ χάδια τοῦ πατέρκα, ποῦ εἶνε ὡσάν τὰ βασιλέματα τοῦ ἡλίου σιγαλινὰ καὶ θλιμένα... Ἐ-ταὶ θὰ σὲ κοιμίζω ὡς ποῦ νὰ κοιμηθῶ τὸν αἰῶνα μου τὸν ὑπνο, καὶ τὰ χέρια μου τότες πάλαι θὰ σὲ ζητᾶνε καὶ θάρνιουνται τίς νεκρικὲς κορδέλλες...

Ἐτρεμε δλάκερως, καὶ μίλουνε ὡσάν νὰ κράτα-

Ἐνας λογιώτατος, θέλοντας νὰ περάσῃ ποτάμι, μπῆκε στὸ πέραμα καθάλαρης. Κι ὅταν κάποιος τὸνε ρώτησε γιὰτὶ μπῆκε καθάλα:

— Βιάζομαι, ἀποκρίθηκε.

ΜΙΑ ΔΡΑΧΜΗ

τὸ ἕνα, κ' ἕνα φρ. χρ. γιὰ τὸ ἐξωτερικὸ, πουλιοῦντα στὰ γραφεῖα μας τὰκόλουθα βιβλία:

Τοῦ **Ψυχάρη** «Ταξίδι» (σελ. 502, καὶ «Ὀνειρο τοῦ Γιαννίρη» (σελ. 268).

Τοῦ **Πάλλη** «Ἡλιος καὶ φεγγάρι» (σελ. 120)

Τοῦ **Φωτιάδη** Τὸ «Γλωσσικὸ ζήτημα καὶ ἡ ἐκπαιδευτικὴ μας ἀναγέννησις» (σελ. 405).

Τοῦ **Ἐφταλιώτη** «Ἱστορία τῆς Ῥωμιοσύνης» (σελ. 320) καὶ «Μαζώχτρα, Βρονκόλακας κλπ.» (σελ. 269).

Τοῦ **Φιλίντα** Γραμματικὴ τῆς Ῥωμεικῆς γλώσσας (μέτ. Α') (σελ. 96).

Τοῦ **Δόγγου** «Δάρνης καὶ Χλόη» (χρτοθεμένο) μεταφρ. Ἡλ. Βουτιερίδης (σελ. 86).

Τοῦ **Εὐριπίδου** «Μήδεια» μεταφρ. Γιάννη Περικαλίτη (σελ. 59).

Τοῦ **Σοφοκλέους** Αἴας. Μετάφρ. Ζήσιμου Σιδερῆ (σελ. 61).

Τοῦ **Χ. Ἀντρεάδου** «Ὁ Μὲγ' Ἀλέξανδρος» (σελ. 192).

Τοῦ **Δ. Π. Ταγκόπουλου** «Ζωντανοὶ καὶ Πεθαμμένοι» δράμα—«Ἡ Χρυσανθή» καὶ «Τάφος στὸ Γκιλὸ» δηγήματα (σελ. 78).

Τοῦ **Κ. Πασαγιάννη** «Μοσκίς» Δηγήματα (σελ. 118) 50 λεπτά.

Ἡ **ΙΔΙΑΔΑ**, μεταφρασμένη ἀπὸ τὸν κ. Ἀλέξ. Πάλλη (σ. 416) δρ. 2 καὶ φρ. χρ. 2 στὸ ἐξωτερικὸ.

Ἐνας λογιώτατος πῆγε νὰ ἰδῇ κάποιον φίλο του ἄρρωστο καὶ τὸνε ρωτοῦσε, πῶς εἶναι: μὴ καῖνος δὲν μποροῦσε ν' ἀποκριθῇ. Κι ὁ λογιώτατος θυμωμένος τοῦ εἶπε:

— Ἐνοια σου: ἐλπίζω νὰρρωσθῇς καὶ ἐγὼ καὶ ὅταν ἔρθῃς δὲ θὰ σοῦ ἀποκριθῶ καθόλου.

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΛΙΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΑΘΟΛΟΓΟΣ ΝΕΥΡΟΛΟΓΟΣ

ΥΦΗΓΗΤΗΣ ΕΝ ΤΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ

ΟΔΟΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ 82

γε βιβλίο. Μὰ δὲν ἦτανε καὶ σιγαλὶνὰ στὰ λόγια του, παρὰ ἡ ὁρμὴ τὰ ξεκίναγε ἀπὸ τὰ χεῖλια του, καὶ τὰ ὀδήγαε ὀλόγυρα νὰ πέφτουνε, καὶ νὰ ζυπνᾶνε τὰ ξεχασμένα πράγματα. Δὲν εἶχα πνοὴ μέσα μου. Βάστουνα τὴν ἀνάτα μου σὲ κάθε λόγο, καὶ παράφερνα τὰ δόντια μου στὸ δάγκα τοῦ χειλιοῦ μου. Μ' ἄγγιζε πάλαι μετὰ τὰ χέρια του, μετὰ τὴν πάλαι. Οἱ ἄκρες, οἱ ρώγιες ἀπὸ τὰ δάχτυλά του ἦτανε ὡμές, εἶχανε σταγμένο ἀπάνου τὸ αἷμα, καὶ ἄγγιζαν μετὰ ὁρότῃ τὴν πέτσα μου: γλύστραε τὸ πιάσιμό του στὸ ρούχο μου σάν περπάτημα γυμνοσαλίγγαρου, στὸ ρούχο μου ποῦ τὸ νοιωθα ὡσάν ξώδεμά μου, καὶ κάθε δαχτυλῖά του βούλα ἐπηζε χαραχτὴ στὸ κρέας μου, καὶ μυρμηγκίαζε κάτουθε τὸ αἷμα. Τὸ γινῶτο του ἐφυστοῦσε τὴν πνοὴν μου καὶ τὴν ἐπνιγε σὰ θραχνὰς μέσα στὰ βουρκωμένα μου τὰ στήθια. Τὰ μάτια του ὑγράνοιχτα κρεμόντανε ἀπὸ πᾶνον μου σάν πέτρες κοκκινόμπλαβες, σάν δυὸ μεγάλοι αἰμοσπάτες, ποῦ ἐγιόμιζαν δύναμη στὴ χάση τοῦ φεγγαριοῦ. Καὶ τὰ φρύδια του ὡστερὰ ἐπέφτανε σάν σκαρφαλωτὲς στὰ μάτια του οἱ ἀράχνες, ἀρητοπερπατώντας πάντα μετὰ διδουλή γνώμη, καὶ πάντα στέκοντας ἐκεῖ καὶ σημάδεύοντας τὰ γνέματα καὶ τὰ ὑπάδια τους. Καὶ τὸ κούτελό του ἄζαρωτο, πλατύ, γυαλιστερό ἐρεγγε, σάν καθρέφτης ποῦ κα-

ΚΕΡΔΟΥ 338,685 ΔΡΑΧΜΩΝ

Ναὶ 338,680 δραχμὰς ἔδωκε μέχρι τοῦδε τὸ γραφεῖον τοῦ τραπεζομεσίτου κ. **Ἰω. Φωτία** εἰς τοὺς πελάτας του. Ἦτοι ἐκ τῶν ἀγυραστῶν λαχειοφόρων ὁμολογιῶν ἐκ τοῦ γραφείου του ἔχουν κερδίσει διάφορα ποσά, ἀνερχόμενα εἰς τὸν στρογγυλὸν ἀριθμὸν **338,680** δραχμῶν.

Ὁ κ. **Ἰω. Φωτία** θέλει ν' ἀναβιβᾷ τὸ ποσὸν τοῦτο εἰς 1,000,000 δρ. Ἐπεθυμῶν δὲ ἵνα συμμετάσχῃσι τούτων πᾶσαι αἱ τάξεις τῆς κοινωνίας ὡς οὖν ἐῖς τὴν προκηχταβολὴν δι' ἐκάστην λαχειοφόρον τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς εἰς δραχ. 8 καὶ καλεῖ τοὺς θέλοντας ν' ἀγοράσωσι ταιχύτην νὰ προσέλθωσιν εἰς τὸ τυχερὸν γραφεῖον του, ὅπου πάντως θὰ κληρωθῇ μετ' ἀμοιβῆς ὁμολογία τις καὶ τι χαρὰ νὰ εἶναι ἡ πρώτη μετὰ τὰς **20,000**, χρυσᾶς δραχμὰς τὴν 18 Δεκεμβρίου ἐ. ἐ. ὅτα γεννηθῇται ἡ κλήρωσις.

Ὡσαύτως ἀσφαλίζονται καὶ λαχειοφόροι ὁμολογίαι τῆς αὐτῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς διὰ τὴν αὐτὴν εἰς τὸ ἄρτιον κλήρωσιν τῆς 18 Δεκεμβρίου 1905 ἀντὶ μιᾶς δραχμῆς ἐκάστη.

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. **Ἀπ. Μ. Μπ.** Ὁ σὺ δώσωμε μιὰ συμβουλὴν σὰ φίλοι. Ἀρχίνα ἀπὸ τὰ μικρὰ γιὰ νὰ φτασεῖς σιγά σιγά καὶ στὰ μεγάλα. Κεῖνο ποῦ μὴ ἐστέλλεις ἔχει ὁμορφὰ κομμάτια, δῶ κ' ἐκεῖ σκορπισμένα, μὰ ὅλο μαζί δὲν εἶναι καὶ τόσο πιτυχεμένο. Ἄν τὸ τυπώκαμε καὶ τὸ ξαναδιαβάξῃς ὡστερ' ἀπὸ κᾶνα χρόνον, θὰ θύμωνες φοβερὰ μαζί μας γιὰτὶ τὸ τυπώσαμε. Ἄκου κ' ἕνα ἄλλο, μὴ φιλοσοφεῖς, μὰ περιγράφεις ζωντανὰ καὶ ἀληθινὰ καὶ ἄφηνε νὰ βγαίνει μοναχὴ τῆς ἡ φιλοσοφία ἀπὸ τὰ πράγματα. Ὡστερ' ἀπ' ὅλ' αὐτὰ, περιμένουμε κατὶ καλὸ ἀπὸ τὴν πέννα σου ποῦ δὲν τῆς λείπεται οὔτε ἡ χάρις οὔτε ἡ μαστορια.

— κ. **Ρηγ. Γκόλ.** Πολὺ ὁμορφὰ καὶ τὰ δυὸ καὶ σ' εὐχαριστοῦμε. Μὰ δὲ θὰ σὲ δοῦμε κανένα Σαββατόβραδο καὶ στὸ γραφεῖο; — κ. **Α. Ρ.** Δὲν τὰ λὲς ἄσκημα στὸ γράμμα σου, μὰ, θαρροῦμε, μποροῦσες καὶ νὰν τὸ ὑπογράψῃς. Ὅτα δίνεις κανέναν τόσο σωστὲς συμβουλές, δὲ φοβᾶται νὰ φανερώσῃ καὶ τ' ἐνέμαζέ του.— κ. **Ἀρχαίουφίλο.** Ἡ ἰδέα σου καλὴ καὶ, βλέπεις, ἀμέσως τὴ δεχτήκαμε. Νὰ λοιπὸν ποῦ ὁ φίλος Βουτιερίδης ἄρχις ἀπὸ σήμερον νὰ μεταφράζει γιὰ τὸ «Νομᾶ» τοὺς Σχολαστικούς (ποῦ πολὺ σωστὰ τοὺς βᾶπτισε **λογιώτατους**). Τ' ἀνέκδοτα καὶ κάθε ἄλλη νοστιμιὰ τῶν ἀρχαίων. Ἀφοῦ ἔχουν τόσα ὁμορφὰ οἱ δικοὶ μας, εἶναι περιττὸ, σύμφωνα μετὰ τὴν γνώμη σου, νὰ τρέχουμε στους ξένους ποῦ «πολλὰς φαρὲς μὴς προσφέρουν ξαναζεσταμένα τὰ ἴδια πράγματα». — κ. **Μ. Σ. Ζαβ.** München. Σόφονοι μετὰ γράφετε. Ἐστὶ λοιπὸν λογαριάζεταί: πληρωμένη καὶ ἡ συντρομὴ τοῦ 1906.

θρέφτιζέ με ἀκαίρια, κάτου ἀπὸ τὴν παντοδύναμήν του, κάτου ἀπὸ τὴν χεῖρα τοῦ ποῦ ξεπνῶα. Καὶ στὰ χεῖλια του τώρα ἔρθανε καὶ ἡ γνῆσις τὰ δικὰ μου, καὶ σπθίσανε μέσα στὸ ἄγγιγμα τὰ μάτια του, καὶ ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ χεῖλια του ἐγλύστρησε τὸ χῶμα, τὸ χῶμα νωπὸ ποῦ μοῦ μύρισε. Τινάχτηκα σάν λαβωμένη, καὶ τινάξα τὸ κεφάλι πέρα δώθε, καὶ σάν ζύπνια ἀπὸ ὑπνο βάρυ τὸν κοίταξα, καρσί, μετὰ ὡμότη καὶ βουλή, ποῦ ἐστάθηκε κολῶνα ἀράγιστη καὶ ἀλύγιστη μπροστά μου. Καὶ τοῦ εἶπα σάν μέσα ἀπὸ χαμό, σάν νὰ βρισκόμουν μέσα στὴ βουή καὶ τὸν τρικυμὸ τῆς ἁμαρτίας.

— Μὲ κόλασες...

ΣΠΗΛΙΟΣ ΠΑΣΑΓΙΑΝΝΗΣ